

საქართველო

ეროვნული თავისუფლების ბრძოლა – პიროვნული თავისუფლებისათვის
პიროვნული თავისუფლების ბრძოლა – ეროვნული თავისუფლებისათვის
ეროვნული
თავისუფლება

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოდის სამშაბათობით

№ 20 (1721)

1 – 7 ივნისი, 1999 წ.

● ღირს 50 თეთრი





2

**თევდორაძეს
არ სურს
დაიჯეროს,
რომ
კიტოვანმა
“გაასუქრა”**

საუნიველური ეკვლელეობა 10

**გურჩევთ ბიორები კობახიძეს და გერმანე ფასაცხიას-
ერიდეთ პლაკატების ბეჭდვას!**

ტელევიზიის პირველი არხის მიერ შემოღებული ნორმებით ძალიან ადვილია სს კოდექსის 230-
ე მუხლით გათვალისწინებული ბრალდების წაყენება პოლიტიკოსებისათვის, რაც ნიშნავს ბუნაგის
შენახვასა და მატანკლობას. საკმარისია, ერთ-ერთ ასეთ გარყვნილების ბუნაგში ანუ ბარდელში
ვინმე ლამაზმანმა თავისი მოსაწონი პოლიტიკოსის ფერადი პლაკატი გამოაქრას, რომელსაც
საარჩევნო კამპანიის დროს მილიონობით ბეჭდავენ და დაღუპულია ამ პოლიტიკოსის საქმე –
შესაძლოა გარყვნილების ბუნაგის მოწყობის ბრალდებით დაიჭირონ, მერე ერთი ანეკდოტისა არ
იყოს, ამტკიცოს, რომ კურდღელია და არა აქლემი. ისე, ეს საშიშროება სიმპატიურობის თუ
სექსუალურობის რეიტინგში გამარჯვებულ გიორგი კობახიძეს და გერმანე ფასაცხიას ემუქრებათ,
ამიტომ ფრთხილად იყონ და მოერიდონ ფერად-ფერადი საკუთარი პლაკატების ბეჭდვას.

12 **ნუთუ თქვენა ხართ ილიას და აკაკის მემკვიდრე?!
ღია წერილი ბ-ნ მურმან ლებანიძეს**

ელექტრონული პერსია <http://www.opentext.org.ge/sakartvelo>

**სააკაშვილი –
თეთრი ყვავი?**
გვარდი 4

**საქართველოს
ჩვენსავე პარტიის
უპატრონოს.
სჯერათ სოხუმს...
მეხუთე კლასიდან**
გვარდი 11

**სტალინის გვარდით
ბიორები დიმიტროვის
გამოუქვეყნებელი
დღიურები**
გვარდი 11

**თუ გვარდნავე
რუსეთს იმადი
გაუხრეს,
არგასრუება
როგორიღა
იქნებოდა?!
გვარდი 3**

**რა ვუყოთ ამ
მეგრულ ენას,
ანუ ფიქრები ახალი
სახელმწიფოებრივი
აზროვნების
შესახებ**
გვარდი 12

ახალ-ახალი ამბები

რეალია-კომენტარებით

რა გზიკა უკინა ქვანის?

პარლამენტის თავმჯდომარე ზურაბ ჟვანია მოსალოდნელი ტერაქტის გახსნასთან დაკავშირებით ოპოზიციური პარტიების განცხადებას და დამოკიდებულებას ტერაქტის ორგანიზატორების მხარდაჭერად და თანადგომად ნათლავს. მაინც ასე რამ გააღიზიანა ბატონი ჟვანია, რომლის მოვალეობაში დეპუტატთა ღირსებისა და უფლებების დაცვა უნდა შედიოდეს, ჩვენი აზრით, რომ ლამის სამშობლოს მოღალატეთა რიგებში აგზავნის დეპუტატთა საკმაოდ დიდ კორპუსს? ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ამის მიზეზი მოქალაქეთა კავშირის მიერ ახლახან ოფიცია-

ლად ხომ უბრალოდ აღნიშნეს ის ელემენტარული ჭეშმარიტება, რომ ლამის კვარტალში ერთხელ მომხდარი ტერაქტების მიზეზი არის ხელისუფლების უსუსური პოლიტიკა, რომლის გამოც ტერაქტის განხორციელებას ბედავენ ათასი რეჟულის ავანტიურისტები, რომელთაც სურთ ამ გზით ძალაუფლების ხელში ჩაგდება, ხოლო ნორმალურ ქვეყნებში, სადაც ხელისუფლების ყველა რგოლი თავის ფუნქციას პასუხისმგებლობის გრძნობით ასრულებს, იქ გამორიცხულია ძალაუფლების ხელში ჩაგდება იოცნებო, რადგან ეს შეუძლებელია, თუნდაც ქვეყნის პირველი პირის გაგორება მოახერხო. ეს იცინა ტერორისტებმა და მხოლოდ მანიაკებს თუ ებადებათ აზრად პოლიტიკური ლიდერის მკვლელობის სურვილი. ჩვენთან კი ერთი კაცის ძალაუფლებაზე აგებული მთელი ხელისუფლების პირამიდა და ამ კაცის ლიკვიდაციის შემთხვევაში შეიძლება მთელი პირამიდის ხუსულასავით წამოქცევა. აი, ამ ახე იყო ლაპარაკი ოპოზი-



ლურად გამოცხადებული საარჩევნო კამპანიის დაწყება, რომლის შტაბის უფროსობაც თავად ბატონმა პარლამენტის თავმჯდომარემ შეითავსა. პოდა, ჩვენში საარჩევნო კამპანია, როგორც წესი, მონინალმდებრის რაც შეიძლება მეტად გაშვებას, ტალახში ამოგანგლვას და ქოქოლის დაყრას ნიშნავს, მაგრამ თითქმის სისხლის სამართლის ბრალდების წაყენება 37 წლების რეპრესიების მეთოდით, ცოტა ზედმეტი ხომ არ არის? ძალიან უნდა იყო საშინელო პატიოსანი არჩევნების შედეგებით მმართველი პარტია, რომ ასეთი აკრძალული მეთოდებით ებრძოლოს ოპოზიციურ ორგანიზაციებს. არადა, ისეთი რა თქვას ან მაშკა გიორგაძემ, ან ნესტან კი ჯაძემ, ან ირინა სარიშვილმა ტერაქტთან დაკავშირებით, რომ მათ ჟვანიას პირით წაყენებოდათ ტერაქტის ორგანიზატორების თანადგომის ბრალდება?

ქუშაიშია ქვანის პიკით

პარლამენტის თავმჯდომარე ზურაბ ჟვანია საპარლამენტო ტრიბუნლიდან განაცხადა, სირცხვილია ბრალი დასდო მოქალაქეთა კავშირსა და რუსეთის საზღვრო ბაზებს ქვეყნის ნგრევასა და დესტაბილიზაციაში, რასაც ოპოზიცია აკეთებს.

რამდენიმე დღე ქვეყნის იტება მას არ უთქვამს, მართლაც სირცხვილია, რომ საქართველოს ანგრევს მოქალაქეთა კავშირი და რუსეთის საზღვრო ბაზები. ამიტომ, რაც უფრო მალე მოიშორებს თავიდან ორივე მათგანს ქართველი ხალხი, მით უკეთესი.

ინტერვიუ თავდორაქმს არ სურს დაიჯეროს, რომ კიტოვანმა «ბააცურა»...

— ქალბატონო ელენე, თქვენ მოსალოდნელი ტერაქტის შესახებ წინასწარ ავრცელებდით ინფორმაციას. ორ შემთხვევაში თქვენი პროგნოზი გამართლდა. მესამე, უკვე გაუგებებელი ტერაქტის შესახებაც გეტყვით ინფორმაცია...

— დიახ, და ამჯერადაც გაავრცელე. ჩემი ინფორმაციები მაფრთხილებდნენ, რომ 26 მაისისათვის შეიძლება მომხდარიყო ეს ტერაქტი, მასშტაბების შესახებ არაფერი ვიცოდი, მაგრამ რაღაც მზადდებოდა, როგორც მეუბნებოდნენ, დედადის ძეგლთან მოშიშნულ ბავშვების ბრმად გამოყენებაც იყო დაგეგმილი — აქტივის გაფრთხილება 9 აპრილის სტენარით, რაც შემდეგ შეიცვლებოდა პოლიტიკური ლოზუნგებით და ა.შ. რამდენად ემთხვევა სამართალდამცავების აღმოჩენილი შემთხვევა ჩემს ინფორმაციას, ამის თქმა მიჭირს, ეს ამ ტერორისტების გეგმა იყო თუ კიდევ არსებობდა სხვა, ვერ გეტყვით... ჩემი ინფორმაცია ბოლოს ყოველთვის მართლდება, ეს რომ საიდუმლო იყოს, მე არ ვიტყვოდი, მაგრამ მაფრთხილებენ იმისთვის, რომ მე ვთქვა და ტერაქტი არ მოხდეს.

— თუ პირველ ორ შემთხვევაში სამართალდამცავებმა ყურად არ იღეს თქვენი გაფრთხილება, ამჯერად ირწმუნეს თქვენი და ინფორმაციის რეალიზაცია მოხდინეს...

— მე არა მგონია, რომ რაც მოხდა, მხოლოდ ჩემი ინ-

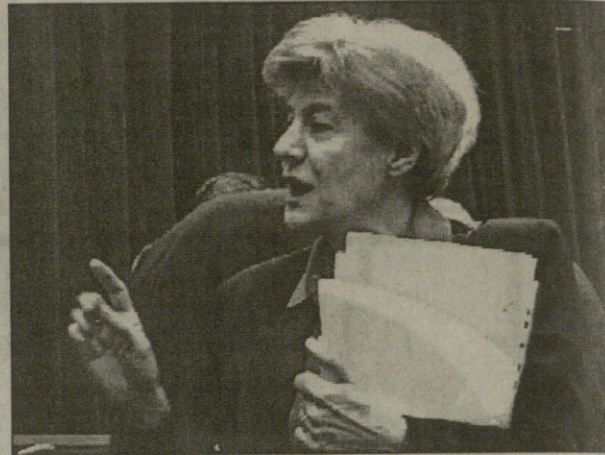
ფორმაციის საფუძველზე გაკეთდა. ახლა, როცა ძალოვნების საუბრებს ვისმენ, იკვეთება, რომ უკვე დიდი ხანია ჰქონდათ ინფორმაცია და მასზე მუშაობა მიმდინარეობდა; თუ ლოგიკურად ვიმსჯელებთ, არანაირი ინფორმაცია რომც არ მქონოდა, მე სულ ამ პატიმრებში ვტრიალებ და ვინც ტერაქტების გამო დაკავებული არიან და სასჯელს იხდიან, მრჩება შთაბეჭდილება, რომ ისინი ჯერაც თავისუფლები არიან, ვინც ამ ტერაქტების გამო პასუხი უნდა აგოს.

ამიტომაც ხდება ასე. ისინი რჩებიან გარეთ, ალბათ, გულიანად იცინიან და მორიგ ტერაქტს გეგმავენ. სანამ საკანში პიროვნებები არ დაისჯებიან და არა უშუალო შემსრულებლები, ჩვენ მსგავსი ტერაქტების მოლოდინში სულ უნდა ვიყო.

ის პირები, ვინც დღეს არიან დაკავებული, იგივე ყურადმი, პაპუაშვილი, ფანჯიკიძე, იმ დონის ადამიანები, ისეთი თანამდებობის პირები არ არიან, რომ დიდი შესაძლებლობები ჰქონოდათ, ამ ტერაქტის ორგანიზატორები ყოფილიყვნენ; ეს გამორიცხულია. მათ უკან დიდი ვიდაც დგას.

— თქვენ ეჭვი ვისზე გაქვთ?

— აბსოლუტურად არავისზე. უბრალოდ, თემურ პაპუაშვილზე ძალიან გამიკვირდა ასეთი რამ. წელიწადნახევრის წინ მე მისი იარაღი ჩაგაბარე. თუ ერთ იარაღს აბარებ,



მეორეს ინახავ, ეს რაღაც გაუგებარია ჩემთვის.

— პრეზიდენტის სურვილი, როგორც ჩანს, საკმაოდ ბევრ კანდიდატს გააჩნია; არუნაზე ჯერჯერობით ყველაზე მეტად გიორგაძე ბობოქრობს; გაცხადებულ თუ გაუცხადებულ, საგარეო პრეზიდენტობის კანდიდატებს შორის შევარდნაძის ყველაზე დიდი კონკრეტული ტექნიკური ვინ იქნება?

— მე საშინაობაზე არ ვფიქრობ. ერთ რამეს გეტყვით, იგივე გიორგაძეს შეიძლება ძალიან დიდი სურვილი ჰქონდეს ამისა, მაგრამ თუ ჩვენ ვამბობთ, რომ აქ არის რუსე-

თის ხელი, ნაკლებად მოსალოდნელია, რომ ისინი იგორ გიორგაძეზე გააკეთებენ აქცენტს. მას საკმაოდ შეუღებელი იმიჯი აქვს საზღვარგარეთ და რუსეთი ამაზე არ ნავიდოდა. მათ სულ სხვა კანდიდატურა ჰყავთ შერჩეული. რაც არ უნდა გააკეთოს იგორ გიორგაძე, რა ძალაც არ უნდა იმაროს, ქართველი ხალხი მაინც არჩევნებით გადაწყვეტს, ვინ იქნება მისი პრეზიდენტი და აბსოლუტურად დარწმუნებული ვარ, საზოგადოება გიორგაძეს და მისნაირს არ მიიღებს.

— თქვენ ამბობდით, რომ საქართველო იმ ქვეყნების შავ სიაში მიეკუთვნება, რომელთა

გაგრძელება მეოთხე გვერდზე

რატომ ვსვლით აქცენტებს, ანუ ვინ იტყვის, რომ სერგეი სეპარაზისებზე არიან?

მას შემდეგ, რაც წამოიჭრა კოსოვოს ალბანელთა პრობლემა და ნატოს მიერ მათი დახმარების საბაზით დაიწყო და დღესაც გრძელდება იუგოსლავიის სამხედრო დაპყრობები, ჩვენთან, საქართველოში ხშირად გამოითქმის მოსაზრებები ამ საკითხზე, უწინარესად აფხაზეთის მოვლენებთან კავშირში. მოსაზრებები მოსაზრებებად დარჩეს, მაგრამ ამ ორი პრობლემის ერთმანეთთან შედარებისას ან პარალელების გაკლებისას ხელისუფლების მაღალი ეშელონების წარმომადგენლები ახდენენ აქცენტების არასწორად გადაადგილებას, რითაც უნებელი შეცდომაში შეგვაყვამენ ჩვენი მოქალაქეები, საზოგადოება. ისეთი შეხედულება იქმნება, რომ სხენებული პოლიტიკოსები ან ზედმინდენით ვერ აანალიზებენ ამ ორ ეთნოკონფლიქტში ჩაბმულ მთავარი მომქმედი ძალებისა და მხარეების ფუნქციებს და ადგილს, ანდა უბრალოდ ცდილობენ სასურველი რეალობა წარმოაჩინონ და ამით რაღაც ილუზიები შეუქმნან მოსახლეობას.

ჩვენ არაფერს ვამბობთ იმ პოლიტიკურ პარტიათა და ორგანიზაციების ლიდერების განცხადებებზე, რომლებიც პარლამენტში არ არიან წარმოდგენილი და ამდენად პოლიტიკურ პასუხისმგებლობას არ იზიარებენ და ამით რაღაც მთავარი მომქმედი ძალებისა და მხარეების ფუნქციებს და ადგილს, ანდა უბრალოდ ცდილობენ სასურველი რეალობა წარმოაჩინონ და ამით რაღაც ილუზიები შეუქმნან მოსახლეობას.

ამ დღეებში თავდაცვის მინისტრმა ბატონმა დავით თევზაძემ ცნობილი ქართველი მწერლის კითხვაზე, — რატომ არ სცნო გაერომ აფხაზეთში ქართველთა გენოციდი, — უპასუხა, ბევრი მიზეზია, რომელთა ახსნა ახლა შორს ნაგვიყვანდა. მინისტრს სკოდნია, რომ ქართველთა გენოციდის აღიარების ფაქტის დასაბუთებაში მრავალი მიზეზი ჰქონია. ეს თუ ასე, მაშინ რა გამო-

დის? განა შეიძლება ხვალ-ზე, ან ახლო მომავალში ეს მიზეზები თავისთავად გაქრნენ და ამის შემდეგ შესაძლებელი გახდეს ქართველთა გენოციდის ფაქტის აღიარება.

გენოციდის არაღიარების საქმეში ამდენი მიზეზის მცოდნე მინისტრი კოსოვოს მოვლენებთან შედარებისას მაშ რისი იმედით ამბობს, — სერგები ჭკუას ისწავლიანო. აქ იგი აქცენტებს აშკარად ურევს ერთმანეთში და მათარსის ბოლოს ნებსით თუ უნებლიედ თავად ჩვენ, ქართველებს გვირტყამს. თუ აფხაზეთი და კოსოვო მოვლენებს ღრმად ჩავუყვირდებთ და საგნებს თავიანთ სახელებს დავარქმევთ, მაშინ გენერლის ამ ნათქვამში ის აზრი გამოსჭვივს, რომ ჭკუა ეს ჩვენ, გენოციდის დაგეგმვაში ქართველებმა უნდა ვისწავლოთ, ეი, რაღაც არასწორს, დაუშვებელს ჩავდევართ და უნდა გამოისწავლოთ. ასეთი ნათქვამით შეფარვით ხომ საკუთარ თავს ვუგებთ ნიშნს.

უბრალოდ, წარმოვიდგინოთ ასეთი სურათი: ქართულმა სამხედრო შენაერთებმა წამოიწყეს შეტევა ჯერჯერობით გალის რაიონზე, შემდეგ კი მთლიანად აფხაზეთზე, რათა იქ დაეყარებინათ ერთიანი სახელმწიფო იურისდიქცია. ასეთი მოქმედება ჰუნებრივად ჩაითვლება იმ ქვეყნისა და მისი ხელისუფლებისათვის, რომელსაც სურს შეინარჩუნოს (ჩვენს შემთხვევაში ალბანელთა) ტერიტორიული მთლიანობა და სახელმწიფო სუვერენიტეტი. კიდევაც რომ წაუყრუნო „ცისფერჩაფხუტანებმა“ ქართული მხარის ამ „ინიციატივას“, ბუნებრივია, მას მოჰყვება აფხაზეთის შეიარაღებული წინააღმდეგობა მათი მხარდამჭერი ჩრდილოკავკასიელი ბოვიკების ფართომასშტაბიანი წინააღმდეგობა, მათ შორის თავად აფხაზი მოსახლეობისაც. ორივე მხრიდან მსხვერპლი გარდაუვალი იქნება, რაც განსაკუთრებით თვეალმისაცემი გახდება აფხაზი სამოქალაქო მოსახლეობის ფონზე. კონფლიქტის ესკალაციას აუცილებლად მოჰყვება აფხაზური მხრიდან პროპაგან-

დისტული მანქანის ამოქმედება, რაც კვლავ ძველ ცნობილ შედეგებს მოიქმნის მსოფლიო საზოგადოებრიობის, თავად აფხაზეთში მყოფი ეუთოს და მკვირვებლების თვალში. გინდა არ გინდა თავდადებულად, ანუ ფართომასშტაბიანი შეიარაღებული კონფლიქტის წამოწყების ინიციატივის ანდები მხარე ქართველობა იქნება. ყოველივე ამის შემდეგ ვინ დაიჯერებს დასავლეთ ეროვნებაში თუ ამერიკაში, რომ ქართულ მხარეს ავინოვებენ, ერთი სიტყვით, გენოციდს უწყობენ მათზე რიცხობრივად ბევრად მცირე აფხაზები. ვინ ადგება და ქართულ შეიარაღებულ მხარეს განიხილავს, გნებავთ გაუთანაბრებს კოსოვოელ ალბანელებს, მით უმეტეს, მათ შეიარაღებული ფორმირებას, — კოსოვოს გათავისუფლების არმიას.

რატომ არ უნდა ხელისუფლებამ და მაღალი რანგის პოლიტიკოსებმა კოსოვოელი ალბანელების ადგილას აფხაზები დაინახოს და ალიანსის მოქმედებას შეაფასოს, როგორც ეროვნული უმცირესობის თავის უფლებებისათვის ბრძოლის მხარდაჭერა. კოსოვოელი ალბანელები ხომ სხვა არაფერს ითხოვდნენ (ყოველ შემთხვევაში იუგოსლავიის საპარო დაპყრობის დაწყებამდე) გარდა გაუქმებული ავტონომიის აღდგენისა ერთიანი იუგოსლავიის ფარგლებში. აფხაზების მიზანმიმართულ და სისტემატურ შეინარჩუნებათ ავტონომია ერთიანი საქართველოს შემადგენელსა და შიშისა და მის შიგნით გართულებული საზღვროპოლიტიკური ვითარების ფონზე კოსოვოელმა ალბანელებმა თავიანთი მიზნის მისაღწევად და თავის დასაცავად შექმნეს საზღვრო წინააღმდეგობა, ე.წ. კოსოვოს გათავისუფლების არმია. მათ ესმარებოდნენ და მით უმეტეს დღეს აქტიურად ეხმარებიან მეზობელ ალბანეთის რესპუბლიკის შეიარაღებული მოქალაქეები. აფხაზებმა ანალოგიური მიზნით შექმნეს შეიარაღებული ფორმირებები,



რომლებსაც შეუერთდნენ მეზობელი და სხვა ქვეყნების დაქირავებულიები და მოხალისე ბოვიკები. ასე რომ, სურათები ნათელია, მათი ყველა კომპონენტი გამჭვირვალად და ადვილად იკითხება. ისიც აშკარაა, თუ მსოფლიო საზოგადოებრიობის თვალში, საერთაშორისო არენაზე ვინ ვისი მხარდაჭერით სარგებლობს.

მაღალი რანგის სამხედროებს და პოლიტიკოსებს ავიწყდებათ ან არ უნდა დაინახონ მათგან — შეიძლება განა სერგების სეპარატისტები უწოდოს გინემე მსოფლიოში, გნებავთ იგივე ინგლისელ-ამერიკელებმა. სერგები შეიძლება უწოდოთ ეთნიკური უმცირესობის შემწეროვნებები, დამორგუწელები (ალიანსის ქვეყნების მსამედია მათ კიდევ უფრო მეტ ფერებში ხატავს), მაგრამ არავითარ შემთხვევაში სეპარატისტები. ჩვენ როგორ მივიჩნევთ აფხაზურ მხარეს? როგორც სეპარატისტებს. ინგლის-ამერიკა და ნატო (მნიშვნელობა არა აქვს კოსოვო იქნება თუ აფხაზეთი) ამლავდა ძალას უპირისპირდება, ანუ ბალკანეთში სერგებს აფხაზურ-ქართულ კონფლიქტში კი მისი სიმპათიები უკანასკნელის მხარეს ნათლად იგრძნობა. ეს ასე რომ არ იყოს, მაშინ დასავლეთი კარგა ხანია სცნობდა ქართველთა გენოციდის ფაქტს აფხაზეთ-

გაგრძელება მეექვსე გვერდზე

პერჩევთ გიორგი კობახიძეს
და გერმანე ფახანსიას —
მრიდელთ პლანკებზე გეჭდვას!

უნდა მოახერხოს და დაიხლო-
ვის გამოჩენილი მომღერლები.
რომ მათ სასარგებლოდ კონ-
ცერტების ორგანიზება მოხ-
ერხდეს. ახლა, მაიკლ ჯექსონს და
საქმეში ბატონი ალან აშაში-
მადონას თუ ვერ მოინვეცე-
რუსეთის გარსკვალავების მოწყ-
ბა კი უნდა მოხერხდეს. ისე, ა-
საქმეში ბატონი ალან აშაში-
თუ ჩაერევა, როგორც ბევრი სხ-
საქმე ესეც ადვილად მოგვარდ-
ება, მაშინ კი უშველის თუ არ
სოსო პავლიაშვილი სახელგატყ-
ილ მოქავეშორს, ეს უკვე საკითხ-
ავი გახდება. პური და სანახაო-
ღერი კიდევ რომის იმპერიაში ით-
ვლებოდა ხალხის გუ-
ლის მოგების
მთავარ საშუ-
ალებად. ხალხს
დაპურების სა-
ქმეში ხომ მოი-
კოვლებს ეს ხე-
ლისუფლებდა
და სანახაო-
მცემის საქ-
მეშიც თუ
მღერის კონ-
კურნენტი გა-
მოუჩინდა,
მამონს ხომ
დაღუშუ-
ლია და ებ-
არის.

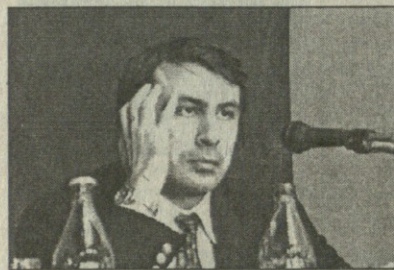
ახალ-ახალი ამბები

რეალიზაცია-კომენტარებით

საქართველო — თეთრი ყვავი?

არსენაძე არ იყოს, ბავშვ-მაც კი იცის ვინ არის მიხეილ სააკაშვილი. „დიდების ზღაპარში“ გამოჰყავთ ცოტა გონებაანდრძობა ახალგაზრდად, თორემ ისე რომ კარგი ორატორი, განათლებული კაცი, ინგლისურად ჟღერს უფრო კარგად, ვიდრე ქართულად. და დიპლომატიური მეცნიერების ანბანის მცოდნე და ამავე დროს გამორჩეული მოქავეშირელია, ყველასთვის ცნობილია. ჰოდა, ეს ცნობილი

ნი აზრით, სააკაშვილის ფსიქოლოგია ჩვეულებრივი კარიერისტის ფსიქოლოგიაა, რომელიც ცდილობს და ესწრაფვის მუდმივად ხელისუფლების სათავეში ყოფნას, თანამდებობის თბილ საგარძელზე ნებეზრობას, ძალაუფლების სიამეთა ტკობას, რომლის გულისთვისაც მიდის ზნეობრივ პრინციპებთან კოპრომისზე და სახელგაბეჭდილ ადამიანებთან თანამშრომლობაზე. ეს არის და ეს მთელი



გამოცანა საქართველოს პარლამენტის იურიდიული კომისიის თავმჯდომარის და ამავე დროს პარლამენტში მოქალაქეთა კავშირის ფრაქციის თავმჯდომარის მიხეილ სააკაშვილისა. თავმჯდომარეობა ზოგისთვის ის ვნებაა, რომელთან ბრძოლა მის ძალებს აღუბატება, ამას სულ სხვა ადამიანი

„ბაღვაშის ასაკის“ მქონე კაცი ტრიბუნაზე სულ ბდღვირის დარს თანამდებობის პირებს, ებრძვის კორუფციას, უპირისპირდება ყოველგვარ ანტი-სახელმწიფოებრივ საქმიანობას, გამოდის რეფორმების მხარდამჭერად და ინიციატორად, მოკლედ, ხელისუფლებაში თეთრი ყვავის როლს ასრულებს, მაგრამ ერთი თეთრი ყვავი რომ ვერ გაათეთრებს შავი ყვავების გუნდს, ეს ხომ აქსიომაა, მაგრამ სააკაშვილი მაინც თავისას არ იშლის, იბრძვის და იბრძვის, თუმც მანაც, როგორც ჭკვიანმა კაცმა, კარგად უნდა უნყოდეს, ვერაფერს შეცვლის, ხელისუფლება უფაბნის ქარავანით თავის გზით მიდის კლდეზე გადასაყდებ, მას თავისი კოდი აქვს, რომელსაც ვერაფერი შეცვლის. მაშ, რა ხდება? რატომ ვერ იოკებს თავის ენერგიას სააკაშვილი და რატომ ემსგავსება ქარის წისქვილებთან მებრძოლ დონ კიხოტ ლამაშელს? ეს ხომ უკვე სასაცილოდ ჟღერს და სასაცილოდ ჩანს, რომ არაფერი ვთქვათ ამ სიტუაციის უაზრობაზე, რომელშიც სააკაშვილი ჩაგარდნილი? ჩვე-

ნური რესურსები სჭირდება. ამიტომ, მანამ მოუწევს მუდმივ ბრძოლაში ყოფნა თავის თანაპარტიულებთან სააკაშვილს, სანამ მისი პარტია სახელმწიფოს სათავეშია ან თვითონაც სანამ ისევე არ გაზავდება, როგორც მისი თანაგუნდელები. ეს უკანასკნელნიც იტანენ ამ „თეთრი ყვავის“ გამოსტომებს, რა ქნან, სჭირდებათ მისი სუბტაქტი იმიჯი, პარტიისათვის სახელი, მით უმეტეს არჩევნების წინ. სააკაშვილი, საერთო ჯამში, ამ ხელისუფლების მნიშვნელოვანი წევრია, თუნდაც იმ დიდი როლის გამო, რომელსაც იგი ნებით თუ უნებლიედ თამაშობს და უნდა ვიფიქროთ, რომ უფრო ნებით, რადგან თავშიც ვთქვით, რომ ჭკვიანი კაცია და ასეთი რამეების გარკვევა არ უნდა უჭირდეს, აქედან გამომდინარე, ჩვენი მართლის მტყეფი რეფორმატორიც პასუხისმგებელია ყოველივე იმ უბედურებაზე, რაც ამ ხელისუფლების ხელში დაატყდა თავს ქართველ ხალხს შიმშილის, სიცივის, სამუშაოს არქონის, ფაზაუტში გერცოქისა თუ სხვა მრავალი „სიკეთის“ სახით.

საბჭოთა საზღვრები თურქი გვიკოხნია

საქართველოს ტელევიზიის 1 არხი დიდი ეროვნული იდეოლოგიით რომ არ გამოირჩევა, ცნობილი ფაქტია, მაგრამ ქართულ ეროვნულ არმიანზე გადაცემაზე თუ დაუშვებდნენ იდეოლოგიურ ლაფსუსებს, ეს არ გვეგონა. დიქ-



ტორმა ბრძანა — საბჭოთა წყობილების დროს ქართველი კაცი სადღეგრძელოში — წითელ ლობეს გაუმარჯოს, ამბობდაო, რითაც ქვეყნის დაცვის საქმისადმი პატივისცემა გამოხატავდა. მიგვაჩნია, რომ ქართველი კაცი წითელი ლობის დღეგრძელობით საბჭოთა საზღვრებს კი არ დაჰკანკალებდა, არამედ იმ ქართველ ბიჭებს ლოცავდა, რომლებიც იძულებულნი იყვნენ ყინვასა და ხვატში საბჭოთა საზღვრების სადარაჯოზე მდგარიყვნენ.

ბატონმა დიქტორმა ისიც ბრძანა, რომ ქართველები საბ-

ჭოთა ჯარში წასვლას ვაჟაკობად თვლიდნენ. ამ სიტყვებით ეს ჩვენი დიქტორი იმ აგიტატორს დაემსგავსა, მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი! საბჭოთა ჯარის სასარგებლოდ ოჯახ-ოჯახს რომ აგიტატორობდა. ჩვენი აზრით, არ არის მართალი, რომ თითქმის ქართველი ახალგაზრდები სულ კუნტა-ტურ-ტურით გარბოდნენ ჯარში სამსახურისთვის. ვისთვისაც მასობრიობას არ უღალატა, ის გაიხსენებს, თუ ქართველ მშობელთა უმრავლესობა შვილების პროფტექნიკურ-ტექნიკურ-უმალ-ლესებში მოწყობით როგორ ცდილობდა ისინი ჯარში სავალდებულო სამსახურისთვის აერიდებინა, ქართველი ბიჭების დიდი უმრავლესობა ჯარში ნებით წასვლას არ ეშურებოდა და თუ იქ მაინც უნებდათ მწყობრში ყოფნა, ეს ხდებოდა საბჭოთა კანონების სიმკაცრის შიშით, რომელიც საბჭოთა ჯარის დებუტრის ცხოვრებას მთლიანად უფუჭებდა.

ასე რომ, სამხედრო თემაზე ამ გადაცემას ეროვნული იდეოლოგიის გატარების პრეტენზია ვერ ექნება, პირიქით — კი, რაც მეტად დამაფიქრებელია.

მათა გვარდიანე

ი ნ ბ ა რ ვ ი უ

თეოდორამეს არ სურს დაიჯეროს, რომ კიტოვანმა «გააცურა»...

მოქალაქეების მიღება ცივილიზებული ქვეყნებისათვის არასასურველია.

— უცხოელები ხშირად ინტერესდებიან პოლიტიკური ვითარებით, რომელიც ჩვენთან არის, იმიტომ, რომ ვინც იქ ჩადის, პოლიტიკურ დევნილად აცხადებენ თავს. არანაირი დევნა საქართველოში პოლიტიკური ნიშნით არ არსებობს, მე არ მინდა დავასახელო ის ქვეყანა, რომელმაც მანახა სია იქ თავშესაფრებული ქართველებისა და ბევრი ისეთი გვარისა, რომელიც ცოტა ხნის წინ იქ ადგილებში (ცხენში) იყვნენ, სადაც მე ხშირად ვნახულობა ადამიანებს. რადგან ეჭვი იზადება, უცხოელები ვილაშქვებენ ეკითხებიან. თუ ზოგთქმის წლის წინ ქართველები უფრო ადვილად პოულობდნენ თავშესაფარს და იღებდნენ მოქალაქეობას, დღეს ბევრი ქვეყნები მათი მიღებისგან თავს იკავებენ. ასეთი დამოკიდებულება დსთს ბევრი ქვეყნის მიმართაც.

— თქვენ ამ ცოტა ხნის წინ აკაკი ელიაშვილთან შეხვედრას ცდილობდით. დღეს ამ პრობლემაზე აღარ საუბრობენ, თუმცა, იგი ჯერ კიდევ გადართულია. ბევრი რამ ისევე გაუგებარია, გასარკვევია და აქტუალურია. რა ბედი ელის ელიაშვილს და რა მდგომარეობაა ამ საკითხთან დაკავშირებით?

— მე მასთან შეხვედრა მინდოდა არა ელიაშვილს, გული-სათვის, არამედ იმ 38 პარტიის გამო, რომლებიც დღეს გაურკვეველ სიტუაციაში არიან. ძიება დამთავრდა, მე ყველას შევევდი და დამარჩა ისეთი შთაბეჭდილება, რომ ეს ხალხი შეუგნებლად იყვნენ რეალურად წაიკრეფილი, მუხლები კი მოუყენეს ის, რაც, ალბათ, შეიძლება ელიაშვილს და მიუყვარდეს და იმათ, ვინც ნამდვილად შეგნებულად მოახდინა ამბოხება.

მე ამ ხალხს გამო დავინტერესდი, თორემ ელიაშვილს პრობლემების გადაწყვეტას არ ვაპირებდი. მე მინდოდა მისთვის წამელო აუდიოჩანაწერი, რომ მოესმინა რაც ამ ადამიანმა გამოთქვა. მათი ბედი დღეს ელიაშვილს დამოკიდებულია.

— რა შედეგი შეიძლება მოჰყოლოდა ამ შეხვედრას?

— ჩვენ ყველანი ადამიანები ვართ, რაც არ უნდა ლუთხრა მას გაზეთის ფურცლებიდან, რომ ეს ხალხი ცოცხალია, თქვენზეა დამოკიდებული მათი ბედი, თვითონ რომ მრესმინა, მისი გადარჩევისთვის მიღებული უფრო იმპიეტებდა.

მე როცა იმ ხალხს შევხვდი, დავპირდი, მათ ტყვიას მივტანდი ელიაშვილს. ისინი ძალიან იმედიანად იყვნენ. ელიაშვილს დამთანხმდა შეხვედრაზე, მაგრამ მერე ყველაფერი შეჩერდა.

— თქვენ აღარ გიცდიათ ამის შემდეგ მასთან დაკავშირება?

— რამდენჯერ უნდა ვცადო, აღარ ვიცი.

— ასე ადვილად ჩაიქნით ხელი?

— მე არ ჩავიქნე ხელი. მე თავლუყურს ვადევნებ ყველაფერს, რაც ამჟამად მიმდინარეობს. კარგ ინფორმაციას ვფლობ, მაგრამ არა მაქვს მისი ხმაშემალი გაცხადების უფლება, მე მგონია, რომ ორ კვირაში ძალიან ბევრი რამ გახდება ცნობილი.



— გელახიანი და დოკაძე ერთად მონაწილეობდნენ ტერაქტში. კიტოვანი და გელახიანი გაათავისუფლეთ, როგორც საინფორმაციო საშუალებებში ამბობენ, დოკაძემ რაღა დაგიშვათ?

— მე არავინ არ გამიშვია. შეწყალების უფლება აქვს მხოლოდ პრეზიდენტს და ჩემზე არანაირად არ არის ეს დამოკიდებული. გარდა იმისა, თუ ადამიანი წერს განცხადებას და თხოულობს შეწყალებას, მე კომისიის წევრი ვარ და ჩემი ერთი ხმით რაღაც მონაწილეობას ვღებულობ. მე ერთადერთი ადამიანი ვარ, ვინც ირაკლისთან და პეტრესთან შედის, მათი მშობლების გარდა. აქ რა ხდება... პეტრე და ირაკლი იყვნენ სიკვდილმისჯილები. როცა ჩვენ კანონს ვიღებდით სიკვდილით დასჯის გაუქმებაზე, ამ კანონს უკუშაბაზე არ ჰქონდა, 54 სიკვდილ-

ისჯილი, რომლებიც მაშინ იყვნენ, ფაქტურად უნდა დახვრეტოლიყვნენ, ამიტომ პრეზიდენტმა ისინი შეინახა და სიკვდილით დასჯა შეცვალა 20 წლის პატიმრობით. ფაქტურად, შედგა შეწყალების აქტი. ირაკლი და პეტრე საკითხს შეწყალებაზე არასდროს არ აყენებდნენ. ისინი თავს დამნაშავედ არ თვლიან. მათი მიზანია, რომ საქმე ხელახლა დაიხსენავს. მათ საოლქო სასამართლოებისა არ სჯერათ და უნდათ სტრასბურგში გააჩიროს საქმე. საუბარი ამ საკითხზე ძნელია. საზოგადოების აზრი შუაზე გაიყო. ერთ ნაწილს სჯერა, რომ ისინი დამანაშავენი არიან, მეორეს — კი არა. მე მიმაჩნია, რომ მათი საქმის გადასინჯვა აუცილებელია, რომ საზოგადოება ბო-

ძალიან დიდხანს. რადგანც არანაირი კანონპროექტი არ არის შემოსული პრეზიდენტის მიერ და ჩვენთან პარლამენტში არ მზადდება, საუბარი ამის შესახებ არ შეიძლება. რაც შეეხება დიდ შეწყალებას, პრეზიდენტი აპირებს დიდი შეწყალების მეორე ეტაპის განხორციელებას.

— მოსალოდნელია თუ არა ჯაბა იოსელიანის შეწყალება?

— მე პრეზიდენტის მაგიერ არ შემოძლია გითხრა... მე ვიცი ბატონი ჯაბას პოზიცია. ის არანაირი შეწყალებას არ იღებს. იგი გამოკვეთილად საუბრობს მე-100 დადგენილებაზე. როცა საარჩევნო კომისიამ მიიღო მე-100 დადგენილება, იქ აღბეჭდა, რომ ჯაბა იოსელიანის დაპატიმრება იყო უკანონო. იქვე სწერია, რომ უნდა დაისჯოს ის პიროვნებები, ვინც ეს კანონი დაარღვია. იოსელიანი ამბობს, მე მინდა კანონმა იკანონოს, ეს დადგენილება შესრულდეს და მერე თუ წათვლიან, რომ დამამართნ სასჯელი ან ახალი მუხლი მომიყვანონ, მზად ვარ დაგვრუნდ ციხეში და მივხადო ყველაფერი ის, რასაც მე დამატებით მომიხვია. ეს არის მისი პოზიცია და რამდენად გულახდილია ჩემთან, მე არ ვიცი. სამწუხაროდ, მე ვაწყადები ისეთ ფაქტებს, რომლებიც აჩვენებენ, რომ არანაირი შეწყალებას არ მიიღებენ, რომ ამაზე საუბარიც ზედმეტია. როცა ვუბნებ, რომ მეც შემოიძლია შუამდგომლობა, — როგორ კადრულობთ. მერე ვხედავ, რომ ძალიან კარგად იღებენ შეწყალებას და გამოდიან გარეთ.

— ვის გულისხმობთ, ვინ გითხრათ უარი შეწყალებაზე და გამოვიდა გარეთ?

— ბატონი თენგიზ კიტოვანი.

— უარს ამბობდა შეწყალებაზე?

— ის ჩემთან საუბარში ყოველთვის აფიქსირებდა, რომ მისთვის მოუღებელია შეწყალება, რომ ვუბნებოდი, რომ მის ნაცვლად შეწყალების თხოვნას სხვა დანერდა, ესეც მოუღებლად მიაჩნდა. ის ამბობდა, რომ უკანონოდაა პატიმრობაში და არასწორად გასამართლება. უნდა იყოს, რომ საქმე გადასინჯულიყო და კიდევ შეიტანა განცხადება, ზენესით განხილულიყო მისი საქმე და მხოლოდ გამართლების ელოდებოდა. ეს იყო ორი დღით ადრე, ვიდრე ის ციხიდან გამოვიდოდა. მე მასთან ვიყავი და ესაუბრობდით, რომ სასამართლო რაღაცნაირად იგვიანებდა, თუ არ ვცდები, სადაც 12

გაგრძელება მეექვსე გვერდზე

ვის რაში სჭირდება ასეთი ხალისუფლება?

ბავშვთა ჰუმანიტარულმა ფონდმა „ფარი მძლეღლმა“, რომლის აღმასრულებელი დირექტორია ელზა დანელია, პრესკონფერენცია გამართა. სამწუხაროდ, ეს პრესკონფერენცია ჟურნალისტთა სიმცირით გამოირჩეოდა, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ საქართველოში ჯერ არავის ცხადია მრავალშვილიან დედას პრობლემებისა და დემოგრაფიული საკითხებისადმი.

ქალბატონმა ელზამ ისაუბრა მრავალშვილიან დედათა გასაჭირზე, რომ სახელმწიფოს ისინი ბედის ანაზრად ჰყავს მიტოვებული და თუ მათ არ მიეცემა სათანადო ყურადღება, მათი საქართველოში დემოგრაფიული პრობლემების წინაშე აღმოჩნდება, ამიტომ დღეს გაჩუმება სახელმწიფო დანაშაულია. შობა-ღობის შემცირებას მეცნიერები ქალების უსიტყვო გაფიცვას უწოდებენ, რაც კატასტროფას მოუტანს ერს, თუ მდგომარეობა არ შეიცვლება.

პრესკონფერენციაზე თავიკომპეტენტური სიტყვა თქვა ჯანდაცვის სამინისტროს დემოგრაფიის დეპარტამენტის თავმჯდომარემ ბატონმა ანზორ თოთაძემ — თუ ყველა

ოჯახში არც მეტი, არც ნაკლები, ორი ბავშვი მაინც არ იქნება, მაშინ ქართველ ერს გაქრება ელოდება. თუ გვინდა მოსახლეობის გამარჯვება, მაშინ ოჯახში უნდა იყოს ოთხი ბავშვი მაინც. ბატონი ანზორი აუცილებლად თვლის მოსახლეობის აღწერის ჩატარებას, რომ გაირკვეს თანამედროვე დემოგრაფიული ვითარება. განქორწინებების მომრავლება დამაფიქრებლად მიაჩნია და მის მიზეზად ნაადრევ ქორწინებასაც ასახელებს. ამიტომ გადაცემა „ფორტუნას“ არ უქვს საქმიანობას, რომელსაც 14-15 წლის წველები გამოჰყავს.

ერთ-ერთმა მრავალშვილიანმა დედამ ხაზი გაუსვა თანამდებობის პირთა მათ მიმართ გულქვაობას და უხეშ დამოკიდებულებას. თბილისის მერიის ერთ-ერთი თანამდებობის პირმა ჩემს მცირეოდენ სათხოვრზე მიპასუხა — ჩემი „ზაკა-ზიო“ ხომ არ გააჩინე შვილები.

მრავალშვილიან დედაებს — კამოლას და ნკრიტასურს განათლების სამინისტროში სამთავრობო ღონისძიებაზე, კერძოდ, პრეზიდენტის ნაძვის ხეზე ბილეთები არ მისცეს.

მრავალშვილიანი დედაები მოითხოვენ ნორმალურ ხელფასს სანამ სახლში არ კრედიტებს, რათა შვილები შიმშილით არ დაეხოცონ. მაგალითად, ნაძალადევის რაიონში 5 შვილის დედაა დოდო ზაქარაძე ასული გოდიაშვილი, რომელიც უბინაობასაც უჩივის და უმუშევრობასაც იმედია, ნაძალადევის რაიონის ხელმძღვანელობა მზრუნველობას გამოიჩინა ამ ქალბატონის მიმართ, რომლის ერთადერთი დანაშაული ის არის, რომ ხუთ შვილს უზრდის სამშობლოს.

ბოლოს უნდა ითქვას, ხელისუფლება, რომელიც თავისი ქვეყნის მომავალი თაობის სიკეთეს მიმართული ადამიანებისა და მათ შვილებსათვის ვერ უზრუნველყოფს ცხოვრების ელემენტარულ



მოთხოვნილებებს, ასეთი ხელისუფლება გინდ ყოფილა და გინდ არა, იგი დამბლადაცემულს ჰყავს, რომელიც თავის ფუნქციებს ვერ ასრულებს. მართლაც, ვის რაში სჭირდება ასეთი ხელისუფლება?

მაია გახალაი

პრეზიდენტობის ინსტიტუტის სრულყოფა ქართულ პოლიტიკაში



კითხვების მუდმივი გა-
შუქებით, ყველა მსუ-
რველ კანდიდატს ეცო-
დინება, რომ ის მართლ-
ად არის პრეზიდენტო-
ბის კანდიდატი, თუ ის
არ იქნება, იქნება სხვა
ლირსეული პიროვნება,
რომ „მჯობნის მჯობნი
არ დაიღუპა“.

კანდიდატები გაით-
ვითცნობიერებენ ამ მო-
მენტს, მათ ექნებათ ბუ-
ნებრივი სურვილი და
მისწრაფება მუდმივი
სრულყოფისაკენ და შე-
ცდებიან და ამავე დრო-
ს ცოტა შანსიც ექ-
ნებათ, მიუღებელი მე-
თოდებით ავტორიტე-
ტის მოპოვების.

ძალიან მნიშვნელო-
ვანია ჩვენი შემოთავა-
ზებული მექანიზმის ჩა-
მოყალიბების გათვით-

გაზთის ნინა რამდენიმე ნო-
მერში შემოგთავაზეთ სხვადასხ-
ვა მასალები საქართველოში პრე-
ზიდენტობის ინსტიტუტის სრულ-
ყოფაზე ანუ პრეზიდენტობის
პოტენციური კანდიდატთა ფონ-
დის შექმნაზე. ვისაუბრეთ, თუ
რა მიზეზები განაპირობებენ „პრე-
ზიდენტობის ინსტიტუტის სრულ-
ყოფისათვის“ საზოგადოებრივი
მოძრაობის შექმნის აუცილებლო-
ბას, რაში გამოიხატება ამ მოძ-
რაობის ძირითადი ფუნქციები და
რა დადებითი შედეგები შეიძლე-
ბა მოყვას მას.

მრავალი დადებითი შედე-
გიდან დღეს გამოვყოფთ ერთ-
ერთს:

შესუსტდება შიდა თუ გარე
მაღესტაბილიზირებელი ძალები
დასაყრდენი და არავის დას-
ჭირდება მოქმედი პრეზიდენტის
წინააღმდეგ ტერორისტული აქ-
ტების ჩატარება, რადგან ამ აქტე-
ბის ჩატარების ალტერნატივა
იარსებებს — საზოგადოებაში
ლირსეულად თავის წარმოჩენა,
ხალხის წინაშე დამსახურება და
მომავალ საპრეზიდენტო არჩე-
ვებში მონაწილეობის მიღება.

პრეზიდენტობის ინსტიტუტის
სრული გამჭვირვალობა და სა-
ზოგადოების მიერ მასზე ზემო-
ქმედების საშუალება იძლევა
შესაძლებლობას, რომ პრეზიდენ-
ტობის პოტენციური კანდიდატ-
ბის რიცხვი მრავალი იყოს, რაც
გამორიცხავს სახელმწიფოს ხე-
ლმძღვანელი პირებისადმი ტერ-
აქტის განხორციელების ობიექ-
ტურ მიზეზს.

ქვეყნი ღირსეული კანდიდა-
ტიდან რომელიმე თავიდან მო-
შორება აზრს კარგავს, რადგან
მის მაგიერ სხვა მოვა. მაშასა-
დამე, ჩამოყალიბდება ობიექტუ-
რად ფუნქციონირებადი სისტემა,
რომელიც გამოირჩევა ტერაქტ-
ტის ობიექტურ მიზეზებს, ანუ
პრეზიდენტობის პოტენციური კან-
დიდატთა ფონდის, მრავალი ღირ-
სეული კანდიდატის არსებობა
სპობს მოქმედი პრეზიდენტის ხე-
ლყოფის, განადგურების ობიექ-
ტურ მიზეზს.

რატომ ხორციელდება ტერ-
აქტი პრეზიდენტზე?
დამკვეთს და შემსრულებელს
სურს მოიშოროს მოქმედი პრე-
ზიდენტი, რადგან იმედია აქვს, რომ
მის მაგიერ მისი ინტერესების
დამცველი პრეზიდენტი მოვა სათა-
ვეში.

აი, ამიტომაც საჭირო და აუ-
ცილებელი პრეზიდენტობის ინ-
სტიტუტის სრულყოფა, საზოგა-
დოებრივი აზრის ზემოქმედების
ძლიერი გავლენა ამ მექანიზმზე
და რაც მთავარია, სრული გამ-
ჭვირვალობა პოტენციური პრე-
ზიდენტობის კანდიდატების ცხო-
რებასა და საქმიანობაზე.

გამჭვირვალობა იმას ნიშნავს,
რომ პრეზიდენტობის კანდიდატი
აუცილებლად ეროვნული ინტერ-
ესების მატარებელი უნდა იყოს,
სხვა კანდიდატი ამ ჯგუფში
მართლად ვერ მოხვდება, ხალხი
მას არ მიიღებს. აქედან გამომ-
დინარე ძალიან მცირდება შესაძ-
ლებლობა იმისა, რომ ტერაქტე-
ბის დამკვეთი თუ შემსრულებე-
ლი როდესმე გახდეს უმაღლესი
ხელისუფალი.

პრეზიდენტობის ინსტიტუტის
სრულყოფის, პრეზიდენტობის პო-
ტენციური კანდიდატების ცხო-
რებისა და საქმიანობის გამჭვი-
რვალობით, საზოგადოებაში ამ სა-

და ბოლოს, ობიექტური მიზეზე-
ბის გამო დაიწყო ბრძოლა ტერ-
ორიზმის წინააღმდეგ. გაიხსნა
რამდენიმე შესრულებული თუ
შეუსრულებელი ტერაქტი.

ჩვენი პოზიცია ასეთია — თუ
ტერორიზმთან ბრძოლა არ მი-
იღო სისტემური სახელმწიფოე-
ბრივი მიდგომა, ძირფესვიანად
და მაქსიმალურად არ იქნა გა-
მოაშკარავებული ყოველი ფაქ-
ტი, და მხოლოდ ერთეულ ფაქტე-
რზე იქნა გამახვილებული ყურა-
დლება, შეიძლება დაგარანდეს,
რომ საქართველოში ტერორიზ-
მისაგან არავინ იქნება დაცული
და შეიძლება ეს ჯგუფი უსასრუ-
ლოდ გაგრძელდეს.

ჩვენი მტკიცე პოზიცია ასე-
თია — ნებისმიერი მოქალაქის
მიმართ, მიუხედავად რანგისა,
ეროვნებისა, სქესისა, მიმართუ-
ლი ტერორისტული აქტი უნდა
იქნას საზოგადოებისა და ხელისუ-
ფლების ყურადღების ცენტრში
მოქცეული, გამოძიებული და გა-
ხსნილი. ამ საკითხის მიმართ უნდა
დამკვიდრდეს თანასწორუფლები-
ანობა, შესაძლებლობათა თანას-
წორობა.

ჩვენ შევეცდებით საზოგადო-
ებაში დამკვიდრდეს აზრი, რათა
საზოგადოება იბრძოდეს იმ სა-
შინელი მოვლენის, როგორიცაა
ტერორიზმი, წინააღმდეგ და აი-
ძულდეს ხელისუფლებას ყოვე-
ლი მომხდარი ფაქტის შემთხვე-
ვაში იყოს სამართლიანი, კანონ-
იერი რეაქცია სათანადო სამარ-
თაღამცავი ორგანოების მიერ,
სისტემური, სახელმწიფოებრივი
მიდგომით.

მიუხედავად ხელისუფლებისა
და სამართალდამცავი ორგანოე-
ბის დიდი მცდელობისა, 90-იანი
წლების საქართველოში ტერ-
აქტები პერმანენტულად გრძელ-
დება. დგება საკითხი, ღრმად იქ-
ნეს შესწავლილი ამ მოვლენის მი-
ზეზები, თუმცა, ჩემს აზრით, ამ
მიზეზების შესწავლა და მათთან
ობიექტური დამოკიდებულება
დაგვიანებულიცაა.

დროა სერიოზულად გადახე-
დოთ სახელმწიფო განვითარე-
ბის დღევანდელ კურსს. ეს იქნება
ტერაქტების დაბრუნება, სახე-
ლმწიფო საზღვრების დაცვა,
სამხედრო ძლიერება, ეკონომი-
კური მდგომარეობის გაუმჯო-
რება, ცენტრსა და რეგიონებს
შორის ურთიერთობები, შიგა ბა-
ზრის ჩამოყალიბება და რეგუ-
ლირება, სოციალური განვითარე-
ბა — ჯანმრთელობა, განათლე-
ბა, კულტურა, სპორტი...

საქართველოში არ შეიქმნა
სისტემა ტერორიზმთან სერიო-
ზული ბრძოლისათვის. სამწუხარ-
ოდ, ეს პრობლემა, როგორც სწანს,
სერიოზულად გააზრებული და
გათვითცნობიერებული არ არის
ხელისუფლებისა და საზოგადოე-
ბის მიერ.

ტერორიზმი გულისხმობს გა-
რკვეული ინტერესების გამო მოწ-
ინააღმდეგის დაშინებას ან გა-
ნადგურებას. იგი შეიძლება იყოს
ღია ან ფარული. ტერორიზმის
სახეები და სფერო ძალიან ფარ-
თოა: პოლიტიკური ტერორიზმი,
ეკონომიკური, სოციალური, ეკო-
ლოგიური, სახელმწიფოებრივი,
ჯგუფური, პიროვნული ტერორი-
ზმი. ტერორიზმის მიზეზებიც
მრავალფეროვანია. როგორც მსო-
ფლიო პრაქტიკა ადასტურებს,
მისი ერთ-ერთი ობიექტური მი-
ზეზთაგანია შეურიგებელი დაპირ-
ისპირებულობა როგორც ცალ-
კეულ პოლიტიკურ, სოციალურ
ჯგუფებს შორის, ასევე ცალკეულ
ადამიანებს შორის ეკონომიკური
ინტერესების სხვაობის საფუძ-
ველზე.

ეკონომიკური ინტერესების
დაპირისპირებულობას უმეტესად
ინვესტ საზოგადოების სხვადასხ-
ვა სოციალურ ფენებს შორის და
ცალკეულ ადამიანებს შორის მკ-
ვეთი განსხვავება ცხოვრების
დონეში, ცხოვრების ხარისხში.

ჩვენ არ უარყოფთ, თუ
რომელიმე სოციალური ფენა ან
პიროვნებები — ბიზნესმენები,
მეცნიერები, ექიმები, იურისტე-
ბი, სპორტსმენები, ბანკირები,
ფერმერები ან სხვები დამსახურე-
ბულად იქნებიან მდიდრები და
ასეც უნდა იყოს ნორმალურ ქვეყ-
ნაში, მაგრამ როდესაც მოსახ-
ლეობის უმრავლესობა ხედავს,
რომ მას ხელისუფლების მიერ
გატარებული არასწორი პოლი-

ტიკის შედეგად დაეკარგა ფუ-
ლადი თუ სხვა სიმდიდრე, რაც
იმაში გამოიხატება, რომ ერთის
მხრივ ხელისუფლებამ 1992-93
წლებში ცრუ დაპირებებით შეც-
დომაში შეიყვანა მოსახლეობა,
მოუწოდა რა მას თავისი ფულა-
დი დანაზოგები შეეტანა სახელმ-
წიფო შემანახველ საღაროებში,
მაგრამ სულ მალე იგივე ხელისუ-
ფლების არასწორი პოლიტიკის,
ანუ ლიბერალურ ფულად-საკ-
რედიტო პოლიტიკის შედეგად,
პიპერინფლაციის მიზეზით მო-
სახლეობის უმრავლესობამ დაკარ-
გა მთელი ფულადი დანაზოგი (ეს
დანაზოგი იმ პერიოდისათვის მო-
სახლეობის სიმდიდრის მაჩვენე-
ბელი იყო და ამ სახსრებით მას
დიდი ხნის განმავლობაში ოჯახ-
თან ერთად შეეძლო კეთილდღე-
ობით ეცხოვრა), ამავე დროს იმ
პერიოდისათვის მოსახლეობის
უმრავლესობა იყო დასაქმებული
და ხელფასის მსყიდველობითი
უნარიანობა ისეთი იყო, რომ იგი
საკმარისი იყო ნორმალური ცხო-
ვრებისათვის.

ხელისუფლების მიერ ისევ
არასწორი ლიბერალური ფულად-
საკრედიტო პოლიტიკის წყალო-
ბით ხელფასები გაუფასურდა, ად-
ამიანებს აღარ შეეძლოთ საარსე-
ბო მინიმუმის დაკმაყოფილება
კი.

უფრო მეტიც, ამ პერიოდთან
მკვეთრად დაეცა წარმოების დონე
ყველა დარგში, კატასტრო-
ფულად შემცირდა სამუშაო ადგი-
ლები, მათთვისაც ვინც მუშა-
ობდა, სიმძიმური ხელფასებით
საკუთარი თავისა და ოჯახის რჩე-
ნა შეუძლებელი გახდა.

ამ შემთხვევაში, უნდა ითქ-
ვას, მოსახლეობის დიდ უმრავ-
ლესობას ერთი გზა დარჩა: ფიზი-
კური გადარჩენისათვის ეპაიკე-
ბად გაეყვინა წლები მანძილზე,
ზოგჯერ თაობების მიერ და-
გროვილი საკუთარი უძრავი თუ
მოძრავი ქონება სოფლად თუ
ქალაქად.

ანუ, საბოლოოდ მივიღეთ გა-
ლატაკებული, უპერსპექტივოდ
დარჩენილი მოსახლეობის დიდი
უმრავლესობა.

მომდევნო, 1995-97 წლებში,
მდგომარეობა თითქმის თანდათან
უმჯობესდებოდა. პირველ რიგში
ინფლაციის დაძლევის შედეგად,
რამაც შექმნა საფუძველი და ინ-
ტერესი წარმოების თანდათან გა-
დიდებისათვის. ჩამოყალიბდა და-
დებითი მოლოდინი მოსახლეო-
ბის მხრიდან და გაჩნდა რეალური
პერსპექტივა მოსახლეობის ცხო-
ვრების დონის სერიოზული გა-
უმჯობესებისათვის.

მაგრამ, სამწუხაროდ აღმოჩნ-
და, რომ ხელისუფლებამ კვლავ
ვერ შეძლო სწორი პოლიტიკის
განხორციელება, რაც აშკარად
გამოვლიდა 1998 წლის დასას-
რულს ლარის დევალაციასთან
დაკავშირებით, რომელმაც კვლავ
გააუფასურა მისი მსყიდველობითი
უნარიანობა, მკვეთრად შეამ-
ცირა მოსახლეობის ცხოვრების
დონე და ფაქტურად ქვეყანამ
კვლავ 2-3 წლით უკან დაიხია.

ამის ძირითადი მიზეზია ხე-
ლისუფლების უუნარობა დას-
ძლიოს თითქმის ყველა სფერო-
ში გამეფებული კორუფცია, უზ-
რუნველყოფის გადასახადების აკრე-
ფა, ბიუჯეტის შემოსავლების გა-
დიდება, რაც ძირითადი მიზეზი
იყო ჩვენთან ლარის დევალაცი-
ის და არა მსოფლიო ფინანსური
კრიზისის ზემოქმედება, როგორც
ეს ოფიციალური ვერსიით არის
გამოცხადებული. მართალია, ეს
ზემოქმედება ძლიერი იყო, მა-
გრამ რამ მიგვეღწია გადასახა-
დების აკრეფისათვის, საფულტო
ფონდისაგან დროულად კრედი-
ტის მიღება, მაშინ ლარი არ გა-
უფასურდებოდა, ან, თუ გაუფა-
სურდებოდა, საკმაოდ მცირე ზო-
მით.

მაშასადამე, კვლავ შეიქმნა მო-
სახლეობის უმრავლესობის უკმაყოფი-
ლეობისა და დაპირისპირებუ-
ლობის საფუძველი.

სამწუხაროდ, ამჟამადაც ასე
გრძელდება. ავიღოთ თუნდაც ბო-
ლოდროინდელი ტენდენციები:
მიუხედავად დაპირებებისა, ხელ-
ფასები და პენსიები (ისიც ძალიან
მცირე და სიმბოლური, სასიცოცხ-
ლო მინიმუმზე ბევრად ნაკლე-
ბი), თვეობით გაუცემელია. ამ
ფონზე გაუგებარია და საგანგა-
შოა ის რეალური სიტუაციები

და ტენდენციები, რაც იკვეთება
მოსახლეობისათვის ისეთ აუცი-
ლებელ და საარსებო სფეროებთან
დაკავშირებით, როგორიცაა, სხ-
ვაზე რომ არაფერი ვთქვათ, პუ-
რის, სასმელი წყლის, ელექტრო-
ენერგიით უზრუნველყოფაში.

მთავრობა ყოველთვის იძლე-
ოდა პირობას, რომ პური არ გაძ-
ვირდებოდა, სინამდვილეში კი
ყველამ იცის, რომ ყოველი ცალი
პურის წონა მკვეთრად შემცირ-
და, რაც იგივე გაძვირებაა.

რეალური ლაპარაკია, რომ
ელექტროენერგია გაძვირდეს 2-
2,5-ჯერ, რაც ძალიან მალევე
გაძვირდება და პირდაპირ იმო-
ქმედებს ბევრი სასიცოცხლო პრო-
დუქტის ფასზე, მათ შორის პუ-
რზე, წყალზე, ცხიმზე და სხვა
საარსებო პროდუქტებზე.

ამასთან, არ ჩანს მოსახლეო-
ბის დიდი უმრავლესობის ხელ-
ფასისა და შემოსავლების ზრდის
რეალური პერსპექტივები.

ესე იგი, გამოდის, რომ ხე-
ლისუფლება პასუხისმგებლობას
არ იღებს მოსახლეობის სოციალ-
ურ დაცვაზე. ეს პრობლემა მან
მთლიანად დააკისრა უკვე ხე-
ლისუფლების მიერ გაღარიბებულ
მოსახლეობას, მაშინ, როდესაც
თვითონ ვერ უზრუნველყოფს მო-
სახლეობისათვის, სანარმოებისა-
თვის, მცირე და საშუალო ბი-
ზნესისათვის მუშაობის პირობებს,
კლიმატს. გამოდის, რომ ხელისუ-
ფლება ფუნქციონირებს იმის-
ათვის, რათა იფუნქციონეროს
თვითონ ხელისუფლებამ, რათა
გაიხანგრძლივოს თავისი არსებო-
ბა. ამავე დროს მოსახლეობის
დიდი უმრავლესობა ხედავს, რომ
თვითონ გალატაკდა, სოლო მათ
მიერ ათწლეულების განმავლო-
ბაში შექმნილი სიმდიდრე მოხვ-
და ერთეული ადამიანების და
ჯგუფების, სახელისუფლებო წრე-
ების ხელში არასწორი, ტენდენ-
ციური პრივატიზაციის, სახელმ-
წიფო კრედიტების პრივილეგი-
რებული განაწილებით და უკან
დაუბრუნებლობით. ზოგჯერ კი
სახალხო სიმდიდრის უშუალო მი-
ტაცებით და ყველაფერი ეს ხე-
ბა დაუსჯელობის პირობებში.

ამიტომ არის, რომ მოსახლე-
ობაში, საზოგადოებაში, სხვა-
დასხვა სოციალურ ფენებში ძლი-
ერდება არა უბრალოდ უკმაყოფი-
რება, არამედ ანტაგონის-
ტური, შეუროგებელი დამოკიდე-
ბულება ხელისუფლებისადმი,
რაც ზოგიერთი პიროვნებისათ-
ვის ტერაქტის მოწყობის ობიექ-
ტურ მიზეზად მიიჩნევა. თუმცა,
ჩვენი აზრით ეს ყოველად გაუმარ-
თლებელია. ტერაქტი ვერცერთ
შემთხვევაში არ არის პრობლემის
გადამყვანის და დადებითი შედე-
გის მომტანი, გარდა ამისა ტერ-
აქტის უარყოფითი შედეგები
უამრავია.

ამიტომ, აუცილებელია, რომ
შეურიგებელი დაპირისპირებულე-
ბა, ანტაგონიზმის საფუძველები
ქვეყანაში უნდა აღმოიფხვრას. ეს
არის ხელისუფლებისა და საზო-
გადოების უპირველესი მოვალეო-
ბა.

დებულება, რომ თითქმის სა-
ქართველოში არსებული ეკონო-
მიკური და სოციალური ვითარება
არ არის დაკავშირებული გახ-
შირებულ ტერაქტებთან, მეცნი-
ერულად და პრაქტიკულად მი-
უღებელია.

მაშასადამე, საქართველოში
არსებული პოლიტიკური კურსი
მოითხოვს სერიოზულ გადახედ-
ვას, კორექტირებას.

პოლიტიკური კურსის შეცვ-
ლა საფუძველს გამაჯვალის გახ-
შირებულ ტერაქტების მოწყო-
ბას.

დადგა დრო, საქართველოში
არსებული საზოგადოებრივი პი-
რამიდა — სახელმწიფო, საზოგა-
დოება, ადამიანი გადაბრუნდეს
და თავისუფალ საზოგადოებაში
გაბატონებულ წესრიგად გადა-
იქცეს: — ადამიანი, საზოგადოე-
ბის განვითარებას. საქართველო
უნდა გადაიქცეს ნამდვილ დემო-
კრატიულ, სამართლებრივ, სო-
ციალურ და კულტურულ სახელმ-
წიფოდ.

ნარშიზი გვალის

გაგრძელება შემდეგ ნომერში

გაგრძელება. დასაწყისი
„საქართველო“ №7

ახალი წლის თარიღის მიმა-
რთაც თავისებური პრეტენზიები
გაჩნდა ჩუმად: — ვისაც რო-
დის, ან როგორ მოესურვება, ისე
იყენებო ამ დღესასწაულს. მი-
სივე თქმით, ძველი წელი უნდა
მთავრდებოდეს იქ, სადაც დღის
ხანგრძლივობის შემცირება უკი-
დურეს ზღვარს აღწევს, (ე. ი. 22-25 დეკემბერი), ხოლო როდე-
საც მზე საგაზაფხულოდ დაბრუნ-
დება და დღე მატებას იწყებს, (ე. ი. 26 დეკემბერი) აი, იქ უნდა
აღინიშნებოდეს ახალი წლის
დასაწყისი. თვით ბუნებრივი მოვ-
ლენებით კი მიგვანიშნებს ამ
საკითხის სინამდვილეს. 14 იანვარი
(ძვ. სტილით) არაფრით არ ესა-
ბგებო ახალი წლის დასაწყისს.
ეს უმნიშვნელო დღესასწაული
რუსეთის მეფე, პეტრე პრველმა
დააწესა პირველად. მერე მოვიდ-
ნენ კაცობრივი კომუნისტები და
იმათ თავის ჭკუაზე შეცვალესო
ყველაფერი, თითხმები დღით აქვთ
(ახ. სტილით) 1-ლი იანვარი) გად-
მოსწიესო სახალწლო რიტუალი.

რა გვიჩირს კავკასიის ხალხ-
ებს სამიშო, რომ რუსების და
კომუნისტების დაკრულზე ვიცეკვ-
ოთ? თუმცა თქვენ, ქართველები,
ეს უძველესი და უმდიდრესი კულ-
ტურის მქონე ერი, ვერ გაუბნობთ
თავისუფალ ცხოვრებას და აუცი-
ლებლად მიგაჩნიათ, რომ ბატონად
ვინმე გაუვადეთო კისერზე.

კავკასიაში პირველად ქართველმა
ხალხმა გაიბატონეთო რუსები, მერე
კი, ისევე ქართველების დახმარე-
ბით შეძლეს მათ, ვაჟკაცობაში
სწორუზოვარი შამილის დაჩოქება.
თორემ სხვაგვარად კავკასიაში ვერ
იბოგინებდნენო ისინი.

— ავიღოთ გინდაც ახლანდე-
ლი (1941-45 წწ.) ომი გერმანი-
ასთან, სტალინმა, ეროვნებით
ქართველმა თუ ოსმა, საქართვე-
ლოს მთელი მოსახლეობის თითქ-
მის ნახევარი რუსეთის დაცვას
შესწირა, აბა, მიდი ახლა შენ,
დაარსმუნე რომელიმე უნიფორმა
ამ საკითხის სინამდვილეში. ისინი
ჯეროვნად იმეორებენ ერთ დაუბრე-
ბულ ფრაზას: — სტალინს
ქართველები ომში არ გაჰყავდათ.
ამ ომში რუსეთმა გაიზარდა,
სხვათა დახმარებით, მაგრამ თქვენ
რა დაგრჩათ ქართველებს? (მე
ძირითადად ქართველი ხალხი მყავს
მხედველობაში) გაჭირებული ცხ-
ოვრება, მონობა და რუსების ხე-
ლებში შექცევა. აი, როგორ გი-
ფასებენო სკივტის ისინი. რომ
მოკვდება თქვენი ულვაშა, ალბათ
მინასაც არ აღივსებენო რუსები.
ამაზე დიდი შოკინისტი ერი ხომ
არ მოიპოვებო არსად მთელ მსოფ-
ლიში.

გული მეტყინა, ქართველი ხალხ-
ის მიმართ ასეთი საყვედური რომ
ფეხა, მაგრამ რა უნდა მეპასუხა.
რითი მემართლებინა თავი, როცა
მისი ნათქვამი იყო მწარე სინამდ-
ვილე, ამიტომ უადგილო იქნებო-
და თავის მართლება. მან ხომ
სამართლიანად ამხილა ჩვენი ერის
დიდი ნაკლი, ამ საკითხთან დაკავ-
შირებით ჯერ კიდევ ერთი საუკუ-
ნის წინ გვიკიჟინა დიდმა ილიამ:

„თქვენი ულვაშა ჩიოვდა, ჩიხაში,
ულვაში მიწასაჲს არ გჳირსნოვან...“

„ჩვენსთანა ბედნიერი განა არის
სადმე ერი?“ —
„ო, ღმერთო ჩემო, სულ ძილი,
ძილი, როსლა გველირსოს ჩვენ
გალვიძება?“
ჩუმად შემატყუნა წყენა და მთხ-
ოვა, გულთან არ მიმეტანა ეს
ამბავი, რომ თვით ისტორიული
წყაროები გვანდობიან ასეთ სამხ-
ილს ქართველი ერის შესახებ.

— არა-მეთქი, ვუპასუხე, —
მე ის კი არა მწყინს, რომ შენ
მითხარო, მწყინს ის ამბავი, რომ
ვიღაც ერთგულებს უთავობს გამო
მთელი საქართველო ილანძლება
საუკუნეების მანძილზე. მაგას რა
მნიშვნელობა აქვს, შენ თუ არ
მეტყვი, სხვა იტყვის იმასრაც
სინამდვილე, სინამდვილეს კი ვერ-
სად გავეცდებით-მეთქი.

ერთ დღეს, სადილის შემდეგ
ყველა ავადმყოფი თავის ნარებზე
წამოწმებით, ზოგი დასაძინებლად,
ზოგმა წიგნის კითხვა წამოიწყო,
ზოგამც ღრმა საფიქრალს მისცა
თავი. მე, პუშკინის თხზულებებს
ჩაეუფე.

ჩუმა გულაღმა იწვა თავის
საწოლზე, ხელები თავქვემ ამოეწ-
ყო და რაღაც საფიქრალს მისცე-
მოდა. უეცრად იგი ჩემკენ გად-
მოხრუნდა და ჯიქურ შემეკითხა:
— შალვა ალექსანდროვიჩი, რა
აზრისა ხარ სიკვდილ-სიცოცხლის
არსებობის შესახებ?

— რა აზრის უნდა ვიყო, სი-
ცოცხლე იბადება ნებისმიერ სხეულში
და კვდება მასთან ერთად.
— დაუფიქრებლად ვუპასუხე მე.

— ე, არა ჩემო კარგო, მთ-
ლად მასე არ უნდა იყოს, როგორც
შენ ამბობ, — მითხრა მან და
იქვე გააგრძელა, — მართალია,
სიკვდილ-სიცოცხლის საიდუმლოს
ამოსახსნელად დღემდე მთელი
მსოფლიოს მეცნიერები ამაოად
იჭყლებენ ტვინს, მაგრამ ეგ ამ-
ბავი არც მე და არც სხვას არ
გვიკრძალებს იმის უფლებას, რომ
ყველამ თავისი აზრი და შეხედ-
ულება იქონიოს ამ საიდუმლოე-
ბის შესახებ. სხვისი არ ვიცი, მა-
გრამ მე მინდა პირადად ჩემი
შეხედულება გაგიზიარო ამ საკ-
ითხის მიმართ, თუ როგორ მესა-
ხება სიკვდილ-სიცოცხლის ბრუნვა.

მთელი ჩემი სიცოცხლის მან-
ძილზე რამდენიმე შემთხვევა მქონდა
ისეთი, რომ სრულიად უცხო მხ-
არეს მოხვედრილს (გინდაც აი,
აქ, ურუგვაში) ზოგიერთი ადგ-
ილები მეცნობდა ხოლმე. ასე მეო-
ნა, თითქმის ოდესღაც ვყოფილ-
ვარ ამ ადგილას. ზოგიერთი კუთხე,
სამუშაო ობიექტი თუ ადამიანი,
პირველი ნახვისთანავე შემახსენებს
თავს, მაგრამ საიდან, ეს უკვე
ველარ წარმომიდგენია.

ასე ვთქვათ, საიდუმლოების
ბურუსშია გახვეული მთავარი კვანძი.
ავიღოთ თუნდაც შენი მოსვლა
სტაციონარში, ალბათ, გაგიკვირ-
და, ან არც გესიამოვნა, ასე და-

ჟინებით რომ შემოგაშტერდი, მა-
გრამ საქმე იმაშია, რომ საიდან-
ღაც მეცნაურა შენი სახე, ამიტო-
მაც გაგიმინაურე ასე იოლად. თუმ-
ცა, სად უნდა ვეძებო ჩვენი ძვე-
ლი ნაცნობობის ფესვები, ეს უკვე
ველარ წარმომიდგენია. ამგვარად,
მივდივარ იმ დასკვნამდე, რომ
ნებისმიერი ცოცხალი არსება (ძირ-
ითადად ადამიანი მყავს მხედველ-
ბაში) კი არ კვდება, არამედ გარ-
დაიცვლება მომავალ თაობაში და
ასე, მეორედ თუ მესამედ, სხვა-
დასხვა სახით მოვევლინება ამ ქვეყ-
ანას. ოღონდ იმდენად გონებადა-
ჩლუნგებული, რომ წინა პერიო-
დის შესახებ არავითარი წარმო-
გენა აღარ გააჩნია, ან თუ რამე
ახსოვს, ისიც ძალზე ბუნდოვნად,
როგორც თუნდაც მე.

მიცვალეულმა, მეორედ მოსე-

ჩემი აზრით, მყუდრო, მარადიული
სასუფეველი უნდა იყოს ამ ქვეყ-
ნიდან გარდაცვლილთა უცოდველი
სიცოცხლისათვის. მე ასე ვფიქრობ,
რომ მეორედ დაბადების შემთხ-
ვევაში აუცილებლად ექნება მნიშ-
ვნელობა მომავალი არსების ცოდო-
მადლს, (წინა პერიოდში). შეიძლე-
ბა დიდი მადლის მქონე სიცოცხ-
ლემ ზეციურ სამყაროში გადაინ-
აცვლოს (სხეულის გარეშე) და იქ
პაპოვს მუდმივი სამყოფელი, ხოლო
ცოდვებით დამძიმებულმა სიცოცხ-
ლემ შეიძლება (ადამიანის ორგა-
ნიზმიდან გასულმა) პირუტყვის, ან
ქვეწარმავლის სხეულში დაიბუდოს
და ასე ენამოს მის მიერ (წინა
პერიოდში) ჩადენილი ცოდვების
საზღაურად.

არსთა გამგებელს სამოთხეც
და ჯოჯოხეთიც ამქვეყნად დაუ-
ნესებია, და ასე
მგონია, ქვეწარ-
მავლის, ან რომე-
ლიმე განამებულ
ს ხ ე უ ლ შ ი
ცოდოქმნილი სი-
ცოცხლე იტანჯე-
ბა-მეთქი. ისე კი,
ჩემი აზრით, სულ
უმნიშვნელო მწერ-
იც რაღაც მიზნით
არის მოვლენილი
ამქვეყნად.

ძირითადად ში
მანც როგორ მე-
სახება სიკვდილ-
ს ი ც ც ხ ლ ის
ბრუნვა? ჩემი
აზრით, როგორც
რომელიმე ნების-
მიერი პლანეტა
ბრუნავს თავისივე
ორბიტაზე, ასევე
სიცოცხლესაც
გააჩნია საკუთარი
ორბიტა, თუ
დედამიწას თავი-
სივე ორბიტაზე
ბრუნვისას გააჩ-
ნია წელიწადის
ოთხი დრო, ასევე
სიცოცხლესაც
გააჩნია საკუთარი
ორბიტაზე ბრუნ-
ვისას ოთხი



ლისათვის ჩვეულებრივად რომ
შეინარჩუნოს მესხიერება, მაშინ ის
ათასგვარ პრეტენზიებს წამოაყენებდა
დაკარგული ცხოვრების მიმართ
ლდა ადვილი შესაძლებელია, რომ
თავდაცვის მიზნით უკვდავების წა-
მალსაც შექმნიდა იგი. ეს კი
აუცილებელი კატასტროფის წინაშე
დააყენებდა მთელ დედამიწას. მა-
რადიული სიკვდილის საფრთხეს
შეუქმნდა სიცოცხლის არსებობას.
იმის გამო, რომ საკვების გარეშე
დედამიწა გამოიფიტება, უანგბა-
დის მარაგიც გამოილეოდა და
წყლის მარაგიც, რაც უთუოდ
დიდოდ საზიანო იქნებოდა თვით
ზეციური სამყაროსთვის, სადაც,

ცვლებადი პერიოდ (სხეულის მი-
მართ): დაბადება, ახალგაზრდობა,
ხანდაზმულობა, გადაცვლება (არის
შემთხვევები, რომ ზოგი ახალშო-
ბილიც იღუპება, მაგრამ მე ვმ-
სჯელობ მხოლოდ დაბადებიდან
მოხუცებულობამდე).

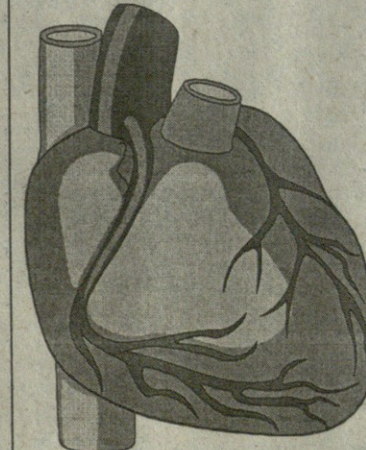
გულ-სისხლქარღვთა სისტემის დაავადებები პაროქილქტია

გაგრძელება. დასაწყისი
„საქართველო“ №18
არტერიული წნევა ის ენერ-
გიაა, რასაც სისხლის ნაკადი სისხ-
ლძარღვთა კედლების წინააღმდე-
გობის გადასალახავად ხარჯავს.
რაღაცა წნევა ყველა ჩვეუთაგანს
აქვს. იგი იმისათვისაა საჭირო,
რემ სისხლმა ჩვენს სასიცოცხლო
ორგანობაში მიიღოს და იქ
ცხოველყოფილობისათვის აუცილე-
ბელი უანგბადი და სხვა ნივთიერ-
ებები მიიტანოს. არტერიული წნე-
ვის ყველაზე მაღალი ციფრები
ნორმალურ პირობებში დილით,
ადამიანის გაღვიძების წინ და
უშუალოდ გაღვიძებისთანავე გამ-
ოვლინდება (დღის 6-8 საათზე),
ხოლო ძილის დროს კი თანდათან
მცირდება. დღის განმავლობაში
არტერიული წნევის ციფრების
მერყეობა 30-40 ვწყ სუ-ის ფარ-
გლებში ხდება. რაც შეეხება ნორ-
მალურ არტერიულ წნევას, მისი
საზღვარი ბავშვებში 70/40 მმ ვწყ
სე-დან, უფროსებში 140/80 ვწყ
სე-მდე მერყეობს.
შეიძლება შეგახედეს პიროვნე-
ბა, რომელსაც, რბილად რომ
ვთქვათ, საკმაოდ მოზარდი ასაკ-
ი 90/60 აქვს და, მაგალითად,
120/80 მმ ვწყ სე მისთვის უკვე
ჰიპერტონული კრიზია, მაგრამ როცა
პიროვნება ამაყად და თავმოწონედ
აჯახდება, მე წნევა უნდა 160/100
მმ-ს და რა მოხდა ისეთიო,
დამერწმუნეთ, ასეთ ადამიანს
არაფერი აქვს თავის მოსაწონებე-
ლი, უბრალოდ, მას სასწრაფოდ

მკურნალობა სჭირდება. სამწუხარ-
ოდ, ასეთი ფსიქოლოგიის ადამი-
ანები, უფრო ახალგაზრდა ასაკ-
ისა, სამკურნალოდ მხოლოდ მა-
შინ მიდიან, როცა უკვე არტერი-
ული ჰიპერტონიის გართულებები-
ან გვაქვს საქმე. ამ შემთხვევაში
მკურნალობა ბევრად უფრო ინ-
ტენსიური, ხანგრძლივი და ფრად
პრობლემურია. 140/90 მმ ვწყ სე-
ზე მაღალი წნევა უცილობლად
მკურნალობას მოითხოვს, რაგინდ
უშიშვროდ უნდა მიმდინარე-
ობდეს. თუ თქვენი არტერიული
წნევა ერთხელ ან ორჯერ უშიშ-
ვროდ (ძლიერი ფიზიკური გადა-
ტვირთვა, ან ემოციური სტრესი)
მიღწევს 150/100 მმ ვწყ სე-ს, ან
მეტს, ეს უცილობლად ეტმთან
ვიზიტის საფუძველი უნდა გახდეს,
თუმცა წნევის ამგვარი ეპიზო-
დური მატება ყოველთვის აუცი-
ლებლად სტაბილური ჰიპერტონი-
ის „მახარობლად“ არ ჩაითვლება.
რაც შეეხება დაბალ არტერიულ
წნევას, იშვიათი გამოწვევის
გარდა, თუ ეს ფაქტი დისკომ-
ფორტს არ იწვევს, არავითარი
ხიფათი არ უნდა იყოს მოსალოდ-
ნელი.

არტერიული ჰიპერტონიის შესახ-
ებ მოსახლეობის ფართო ფენებში
სწორთან ერთად უამრავი მცდარი
შეხედულება გავრცელებულია. მა-
გალითად, ტყუილია, რომ არტე-
რიული წნევა მხოლოდ ემოციური
სტრესის, ან ემოციური დატვირთვის
ფონზე იმატებს. ჰიპერტონია მა-

ღალ არტერიულ წნევას წინასწარ
და სხვა არაფერი. სულაც არაა
აუცილებელი, რომ ვინერვიულოთ,
ან დაღლილობისაგან არაქათი გა-
მოგვეცდოს. წყნარ და მოსვენებ-
ულ ჰიპერტონიკსაც მშვენივრად



ემატება წნევა. ეს კია, რომ ხშირ
ემოციურ გადატვირთვას ერთ-ერთი
ძირითადი მნიშვნელობა აქვს ჰიპ-
ერტონიის სტაბილურად განვითარე-
ბისათვის, მაგრამ აუცილებელი
მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი ამ ორ
მოვლენას შორის არ არსებობს.

ბევრი ვინმე ნერვიულობს, მაგრამ
ყველას ორგანიზმი ამაზე არტე-
რიული წნევის მატებით არ რეა-
გირებს. ასევე არასწორია შეხედ-
ულება, თითქმის ჭარბი წონის დაკ-
ლება ჰიპერტონიას მოაჩვენებს. ამ
ვერაგი დაავადების მოვლა ასე
ადვილი რომ იყოს, რალა გვი-
ჭირს ექიმ-პაციენტს სიმსუქნე მარ-
თლაც ხშირად ჰიპერტონიის ერთ-
გული თანამგზავია, მაგრამ გახ-
დომია ავტომატურად არ იწვევს
არტერიული წნევის მოწესრიგებას.
წონის დაკლება, რა თქმა უნდა,
ძალიან სასარგებლოა, მაგრამ უმ-
რავლეს შემთხვევაში დაამატებითი
მედიკამენტური მკურნალობა აუცი-
ლებელია.

როგორც აღმოჩნდა, თეორია
იმის შესახებ, რომ ხანშიშესულ
ადამიანებს მაღალი არტერიული
წნევა სასიცოცხლო ორგანოების
სისხლით მომარაგებაში ეხმარება,
აგრეთვე მცდარია. თუ 70 წლის
პიროვნებას არტერიული წნევა 140/
90 აქვს, იგი უფრო უზიფათოდ
უყურებს მომავალს, ვიდრე ჰიპერ-
ტონიკი, რომელსაც, მაგალითად,
სტაბილურად 180/90 აქვს. რაც
უფრო მაღალია არტერიული წნე-
ვა, ნებისმიერ ასაკში უფრო დიდ-
ია იმის შესაძლებლობა, რომ ინ-
სულტი, გულის იშემიური დაა-
ვადების ნებისმიერი გამოვლინება,
ან თირკმლის უქმარისობა განვი-
თარდეს. ისინიც არ გამოვდნენ
სწორი, ვინც ამტკიცებდა, ჰიპერ-
ტონია ასაკოვანი ხალხის დაავადე-

ში გადაინაცვლებს, როგორც სხეუ-
ლის გარეშე უტყვი და უხილავია
იგი, ისევე როგორც თუნდაც ქარი.
მას არც ზომა გააჩნია და არც
წონა, თუმცა გააჩნია რალაც გან-
საკუთრებული მოვალეობა მეორედ
მოსვლისა, რაც მის მიმართ ხდე-
ბა ბუნებრივად, ყოველგვარი სი-
ზუსტითა და შეცდომების გარეშე.

ატმოსფეროში გაუჩინარებული
სიცოცხლე (ანუ სული) ქარსა თუ
წვიმაში, თოვლსა თუ ყინვაში,
დღისით თუ ღამით მუდმივ ხრწ-
ნას განიცდის, ქარის მიმოქცევის
სასუფლებით ხან ზღვის ტალღებ-
ში მოექცევა და ხან ხმელეთზე.
ასეთ ვითარებაში უნდა გაიხრწნას
იგი, დაიხვეწოს და ჟანგბადის
მარაგი მიანოდოს ატმოსფეროს,
რომლის გარეშეც სიცოცხლის
არსებობა წარმოუდგენელია მინი-
ერ სამყაროსთან ერთად.

სამი რამეა ამქვეყნად სიცოცხ-
ლის მასაზრდოვებელი: მინა, წყა-
ლი და პაერი. ისინი ჰკვებავენ
ყოველივე ცოცხალ არსებას, თუ
მცენარეთა სამყაროს, რათა შემ-
დეგ მათივე საზრდოდ იქცეს ყოვე-
ლივე მინიერი.

ისინი ასევე ასაზრდოვებენ
ერთმანეთს, სხვაგვარად მათი არ-
სებობა წარმოუდგენელია, მაგრამ
ისეთ ნიუანსებში ხდება ყოველივე
ეს, რომ ცოცხალ არსებათათვის
დღემდე შეუცნობადია ამ საიდუმ-
ლოების ზუსტი ამოხსნა. ისე,
ზოგჯერ ისიც მეფიქრება, რომ
შეიძლება ყველაზე დიდი სიბრძნე
უფრო სასარგებლო იყოს ადამიანის
სიცოცხლის ხანგრძლივობისათვის,
ვიდრე ნებისმიერი ყუთიანი საკვები,
მაგრამ ეს ჩვენ არ ვიცით.

როგორც თვით სიცოცხლე, ასევე
არ კვდება არც რომელიმე ნები-
სმიერი ორგანიზმი, არამედ იგი
გარდაიცვლება მხოლოდ იმისათვის,
რომ საკუთარი სხეული საზრდოდ
მიანოდოს დედამიწას და მისივე
შემწეობით ახალშობილის სახით
კვლავ მოველინოს მინიერი სამ-
ყაროს. ე. წ. გარდაცვლილი სხ-
ეული მინამ უნდა მიიღოს. მის-
გან შეინოვოს ყოველივე სასარგე-
ბლო ნივთიერებანი, რათა გამა-
დდროს მინის წიაღში არსებუ-
ლი ყოველგვარი მადნეულის მა-
რაგი (რითაც ისევე ადამიანი ინ-
აცვლებს ხელს). ამავე წესით
დედამიწა ჰკვებავს მცენარეთა სამ-
ყაროს ფესვთა სისტემას და ყოვე-
ლივე ცოცხალ არსებას დედამი-
წაზე.

გარდა ამისა, დედამიწა (გარ-
დაცვლილთა სხეულებიდან)
აორთქლების სახით თავის წილ
მარაგს აწვდის წყალსა და ატ-
მოსფეროს. ამდიდრებს მათ სასი-
ცოცხლო არტერებს, წყლითა და
ჟანგბადის მარაგით, რაც აუცი-
ლებელი საჭიროებაა სიცოცხლის
არსებობისათვის.
მე ასე მგონია, რომ მინაში
დაფუჭული გავი (ხრწნა შედე-
გად) იშლება უმცირეს მოლეკულე-
ბად და ისევე მოძრაობს მინის
წიაღში, როგორც ჩვენს ორგა-
ნიზმში სისხლ. მათ ყველას თავისე-
ბური მოვალეობა გააჩნიათ,
როგორც მინის ქვეშ, ასევე მინის
ზემოთაც.

გაგრძელება მომდევნო ნომერში

ბააო. არტერიული ჰიპერტონია
უმრავლეს შემთხვევაში 30-დან 40
წლის ასაკამდე შეუძლებელია აღ-
მოცენდება და საკმაოდ ახალგაზრდა
ასაკში უმკურნალებელი ჰიპერტო-
ნიის მატება სერიოზული გართულე-
ბები შეიძლება განვითარდეს.
განსაკუთრებით ფართოდაა
გავრცელებული აზრი, რომ თუ
ჰიპერტონიის ფონზე თავის ტვი-
ნის, ან გულ-სისხლძარღვთა სისტე-
მის დაავადება განვითარდა, ამ
პიროვნების საქმე უკვე ხელიდან
წასულია. სრულიადაც არა, პირი-
ქით, თუ შესაფერისი მკურნალო-
ბით არტერიული წნევის დარღუ-
ლითადაა მოგაწესრიგებული, მერე კი ეს
მდგომარეობა მკურნალობის მეშ-
ვეობით სტაბილურად შევინარჩუ-
ნეთ, საკმაოდ ხშირად თავის ტვინ-
ისა და გულ-სისხლძარღვთა დაა-
ვადების პროგრესირება აღარ ხდება
და გაუმჯობესება ასეთ შემთხ-
ვევებში კი თითქმის მუდამ შეს-
აძრევია. აქვე უნდა გავაცანადოთ
ის აზრი, რომელიც არტერიულ
ჰიპერტენზიას სიცოცხლის ხანგრ-
ძლივობის შემცირებასთან აიგივებს.
მაღალი არტერიული წნევის მა-
ტარებელ პიროვნებას შეუძლია და
კიდევ უნდა ცხოვრობდეს ჩვეუ-
ლებრივი, ჯანმრთელი ცხოვრებით,
თუ შესაფერისი მკურნალობა ადრე
იწყება და ამით არტერიული წნე-
ვის ნორმალური ციფრების შე-
ნარჩუნება სტაბილურადაა შესა-
ძლებელი.

ვაზა აბლაძი

თმამბრახელი თმამბრახის დროს. | დღევანდელი საქონეპელის მამ | უამბრახელი და მამბრახელი | დღევანდელი | თმამბრახის დროს. |

წარჩინებული გვარების ისტორიიდან

ჩხეიძეების საგვარეულო

ჩხეიძე „უძველესი, უწარ-
ჩინებლესი და უმძიმესი“
გვარია საქართველოში.

თავად ჩხეიძეები „არაინ-
ძირნი იმერეთიდან“, „კოლხ-
ეთიდან“, სარმაზონი, რომ ამ
გვარის წარმომადგენელი
„იყვნენ პირველი ჩიხორის
ერისთავნი“.

მემატიანეს გადმოცემით
ჩიხა-ჩიხორის საერისთავო უძ-
ველესი დროიდან არსებობდა.
იგი მოიცავდა მთელს მხარეს,
რომელსაც „მარგვ“ ანუ
„არგვეთი“ ერქვა. ლეონტი
მროველის ცნობით, მარგვის
ერისთავი ჯერ კიდევ ქართლის
პირველი მეფის, ფარსიანის
დროს ძვ. წ. 284-219 წწ. არსე-
ობდა. ამ ერისთავს ექვმდე-
ბარებოდა ტერიტორია „მცირე-
ით მითიდან, რომელ არს ლიხი,
ვიდრე ზღვარამდე ეგრისისა,
რომის ზემოთ და ვაკე“. უფრო
გვიან, მარგვის ერისთავის სამ-
ფლობელოში შედიდა თავკერე-
იც.

ექვს არ იწვევს, რომ ამ
გვარის ევოლუცია: ჩხეიძანი,
ჩხეიძა, ჩხეიძი, ჩხეიძე, ჩხე-
იძე კოლხეთის ტერიტორიაზე
მიმდინარეობდა.

მდინარე ცხენისწყლის
პარკენა ნაპირზე არის სოფე-
ლი „ნაჩხეტი“, ადგილი, სა-
დაც ძველად ჩხეიძეები
მკვიდრობდნენ.

IX-ის ბოლოსათვის „მატ-
იანე ქართლისას“ თხზულებ-
აში ჩიხას საერისთავო აღარ მოი-
ხსენიება. როგორც ჩანს, ერ-
ისთავის რეზიდენცია შორაპან-
ში გადადის და მასში იგივე
არგვეთი და რაჭა შედის. X ს-
ში რაჭა ცალკე საერისთავოდ
აღიიშლება. ამ დროიდან ჩიხა-
მარგვის საერისთავო შორაპანის
საერისთავოდ იწოდება. საუკუ-
ნეების განმავლობაში მის ერ-
ისთავად ჩხეიძეები იყვნენ.

ჩხეიძეების იყო ციხე-ქალაქი
შორაპანი. აქვე იყო სათავადოს
ერისთავის საჯდომი ადგი-
ლი, სასახლე, ციხე-
სიმაგრე და კარის ეკლე-
სია.

XV ს-ში ეს
საერისთავო იშლება.
შორაპნის საერისთა-
ვოს ერთ ნაწილზე
იქმნება ჩხეიძე-
თა სათავადო,
ანუ საჩხეიძო. ეს
იყო არგვეთის
სამხრეთი ნაწილი,
რომელიც „პირველად
არგვეთადე წოდებუ-
ლი — შემდგომად უ-
რობითა თავადთა ჩხე-
იძეთაგან საჩხეიძოდ
იწოდებოდა“. ამ სათავადოს
წარმომადგენლები XIV-XV
სს-ში მიმდინარეობდა.

სათავადოს წარმოქმნა
განაპირობა შინ-
აფუთხელურმა ბრძოლამ,
რომელიც დიდი ხნის მან-
ძილზე მიმდინარეობდა სამეფო
ხელისუფლებასა და მსხვილ
ფეოდალებს შორის. სამეფო ხე-
ლისუფლება ცდილობს შეინ-
არჩუნოს უფლებები იმ მიწა-
წყალზე, რომელიც ძირითადად
„მოსაკარგავე აზნაურებს“,
სამხედრო სამსახურისათვის
გადაეცათ, რომლებიც თავის
მხრივ ცდილობდნენ ეს მიწა-
წყალი მკვიდრად ექციათ მწარ-
მოებელ მოსახლეობასთან და
პოლიტიკურ-ადმინისტრაცი-
ულ პროვინციულებთან ერთად.
საქმე ისაა, რომ XII საუკუნეში
სათავადო „ბენეფიციუმი“ ერ-
ქვა მეფის მიერ მოხელისათვის
დღიანაურითათვის დროებით
მიცემულ მამულს, რაც მემკვი-
დრეობით არ გადადიოდა მა-
მად შვილზე.

საქართველოს ინტენსიური
ფეოდალიზაციის პროცესს მო-
ჰყვა თავადობის შთამომავლო-
ბით ნოდებად გადაქცევა. შე-
საბამიდან, სამოხელე მამულის
სამეკვიდრო მამულად გადა-
ქცევა, რასაც მოჰყვა საქართვე-
ლოს სამეფო-სამთავროებად
დაშლა-დაქუცობა.

განსაკუთრებით უარყოფი-
თი მოვლენებით ხასიათდება
საქართველოს სოციალურ-
ეკონომიკური და პოლიტიკურ
ცხოვრება გვიანდელი შუა-
ნაწილი, როდესაც XIV-XV
საუკუნეებში წარმოიშვა სათა-
ველითა მთელი სისტემა,
რომელიც რადიკალურ გაღელ-
ვას ახდენდა ჩვენი ქვეყნის ისტო-
რიულ განვითარებაზე.

ვახუშტი ბატონიშვილის
მიხედვით, საჩხეიძის საზღვრე-
ბია: აღმოსავლეთით — ფერ-
სათიდამ ჩამოსული მცირე
მთა, დასავლეთით „საჩინო“

სალომინოს საზღვრის ხაზი
რიონიდან ფერსათამდე“.
სამხრეთით — „მთა ფერსათი-
სა ანუ ლაღოთ ანუ ლომსითა
წოდებული“, ჩრდილოეთით —
რე. ჩხეიძელა, ძირულა, ყვი-
რილა და რიონი. ამრიგად,
საჩხეიძოში შედიოდა
ხარაგაულის, შორაპან-ზე-
სტაფორის, ვანის რაიონები და
ვაკე. დაახლოებით 150 სოფე-
ლი, ეკლესია-მონასტრებით,
ციხე-სიმაგრეებით, მთებით,
მდინარეებით, ტყეებითა და სა-
ვარგულებით (რეზიდენცია-
დმო).

ჩხეიძეები მცირე გამოწე-
ლის გარდა მუდამ მხარში
ედგნენ საქართველოს მეფეებს
და იბრძოდნენ ქვეყნის ერ-
თიანობისათვის.

როგორც ცნობილია,
გიორგი სააკაძე აქტიურად
იბრძოდა შინაფეოდალური
ომების აღსაქვეთად, ცენ-
ტრალური ხელისუფლების
გასამტკიცებლად და საქართვე-
ლოს გასაერთიანებლად. ამ
საქმეში მას მხარს უჭერდნენ
ჩხეიძეები, რომლებიც შედიოდ-
ნენ გიორგი სააკაძის „მოკიდე-
ბულ კაცთა“ თანამოაზრე და
თანამებრძოლთა ბანაკში. ჩხე-
იძეებისა და გიორგი სააკაძის
მოყვრულ-ნათესაურ ურთიერ-
ობას საფუძვლად ედო გიორ-
გი სააკაძისა და ჩხეიძეების საე-
ვარეულო სახლის საერთო
პოლიტიკური ინტერესები და
მიზნობა.

გიორგი სააკაძის თანამე-
ბრძოლები არიან არამარტო
გიორგი სააკაძის დიდებულ,
არამედ მისი წარუმატებლობის
მოწმდარე. გიორგი სააკაძის
თანამებრძოლთა ძალისხმევაც

ამოაზრე და თანამებრძოლი
გიორგი სააკაძის, რომელიც
კარგად ერკვეოდა გ. სააკაძის
პიროვნებაში. გორგასალმა
უკანასკნელ წუთებშიც უერთ-
გულა გ. სააკაძეს, მას გიორგი
საკაძესთან ერთად მოჰყვებოდა
თავი თურქმა ჯალათებმა (ი.
ფ. იქვე).

გიორგი სააკაძისა და ჩხე-
იძეთა ნათესაური კავშირის
შესახებ არსებობს ვახტანგ VI-
ის სიგელი, რომელიც
გაუწეულია მოღარეუბუცის
სახლში ჩხეიძის (ისტორიკოსი
სახლში ჩხეიძე, შვილისშვილის
შვილი გიორგი სააკაძისა) სახ-
ელზე. ირკვევა, რომ მისი პაპის
— ვახტანგ V-ის (შაჰნავაზის)
დედაშვილი იყო ბეჟან ჩხეიძე.
ამრიგად, ბეჟან ჩხეიძე არის
უფროსი ვაჟიშვილი გიორგი
საკაძის სიძის — გორგასალ
ჩხეიძისა, ე.ი. შვილიშვილი
თვით გიორგი სააკაძისა. (იქვე
„კალმასობა“ №9, გვ.6).

ამრიგად, ვახტანგ V-ის
დედაშვილია ბეჟან ჩხეიძე. ეს
კი ნიშნავს, რომ ვახტანგ V-ისა
და ბეჟან ჩხეიძის დედები დები
ყოფილან. ვახტანგ V-ის დედა
გიორგი სააკაძის ასულია; მისი
დაც (დედა ბეჟან ჩხეიძისა)
გიორგი სააკაძის ასულია. ბე-
ჟან ჩხეიძე ისეთივე მემკვიდრეა,
შვილიშვილია (დედის ხაზით)
გიორგი სააკაძისა, როგორც
მისი დედაშვილი მეფე ვახტანგ
V. სხნია ჩხეიძე კი (ვახტანგ
VI-ის სიგელის მიხედვით) შვილ-
იშვილი ყოფილა ვახტანგ V-
ის დედაშვილის — ბეჟან ჩხე-
იძისა.

ვახტანგ VI-ის სიგელიდან
ჩანს, რომ „შეგინაყლეთ და გი-
ბოძეთ ესე... წყალობის ნიგნი
და სიგელი შენ ჩვენსა ერთ-
გულსა და წესისაებრ
თავდადებით ნამსახურსა
კარისა ჩვენისა მოღარეუბ-
უცეს სხნისა და შვილისა
შენსა გიორგის ასე და ამა
პირსა ზედა... ვითარცა
ნამსახური იყავი ყა-
დარს, ქორმანს და ისა-
მან და ორი შენი ძაღვ
ყადარს ჩვენს ძმას
სასალარს ქაიხოსრო-
სათვის დაიხივნენ“.

შაჰნავაზი (ვახ-
ტანგ V) დედაშ-
ვილია ბეჟან ჩხე-
იძის. ი. ბეჟან
ჩხეიძის დედაც
ასულია გიორგი
საკაძისა.

ანა დედოფალი
თავის მამიდშვილად
იხსენიებს გიორგი
საკაძის სიძეს გორ-
გასალ ჩხეიძეს. ეს კი ნა-
თესი ხდის გორგასალ
ჩხეიძის ნათესაობას სვი-
მონ I-ის ოჯახთან: „ჩვენ
დედოფალთ დედოფალმა პა-
ტრონიან ანამან და ძემან
ჩვენსან პატრონსან მეფესან
სვიმონ თქვენ... ჩვენს მამიდაშ-
ვილსა ჩხეიძეს პატრონსა გორ-
გასალს და შვილთა თქვენთა
ბეჟანს, ქაიხოსროს და დავითს...
გიბოძეთ კარალეთი ვახტანგ
ციციშვილის კერძი...“ (იქვე).

გორგასალ ჩხეიძე რომ
სწორედ ბაგრატ მეფის მამი-
დაშვილია და არა მისი მეუღ-
ლის — ანა დედოფლისა, ამას
ადასტურებს ბაგრატის ძმის,
როსტომ მეფის სიგელიც. მოიხ-
სენებს როსტომ მეფის მამიდაშ-
ვილებად გორგასალ ჩხეიძის
შვილებს: ბეჟანს, ქაიხოსროს,
ხოსროს, დავითს და ნიკოლოზს.

ამრიგად, გიორგი სააკაძის
სიძის — გორგასალ ჩხეიძის
დედა არის და ბაგრატ და
როსტომ მეფეების მამისა, მეფე
დალუ ხანისა და ცხადია, მისი
ძმის სვიმონ დიდისაც. ეს კი
ნიშნავს, რომ გიორგი სააკაძის
სიძის — გორგასალ ჩხეიძის
დედა არის ბატონიშვილი,
ლუარსაბ პირველის ასული და
სვიმონ დიდის და; გიორგი
საკაძის სიძე გორგასალ ჩხეიძე
შვილიშვილია (დედის მხრივ)
ლუარსაბ I-ისა და დისწული
სვიმონ დიდისა. (იქვე).

გორგასალ ჩხეიძის მემკვი-
დრები დიდად ერთგულები-
ნენ მუხრან-ბატონ ბაგრა-
ტიონებს სახლს. ისინი ჩანან
ვახტანგ V-ის და მისი შვილებ-
ის — გიორგი XI-ის, ლევანის,
მისი ძმის ვახტანგ VI-ის სამსა-
ურში (იქვე გვ.7).

თანამე ჩხეიძი
ისტორიის მეცნიერებათა
დოქტორი,
პროფესორი

გაგრძელება მომდევნო ნომერში

მასაჰა გვარდიანე

ჰიტლერის ანდერძი. ანუ «საუბრები გუნდებში»

რულების შესაძლებლობას.

ყველაფერი, რაც ახლა ხდე-
ბა, გვაფიქრებინებს, რომ განგე-
ბა სჯის ალბონს მისი იმ წარ-
სული დანაშაულებებისათვის,
რომლებმაც იგი იმ დროინდელ
სიმძლავრეზე აღამაღლეს. ჩერ-
ჩილის მოსვლა ხელისუფლება-
ს მიზანს, ნაციონალ-სო-
ციალისტური გერმანია სული-
თა და გულით თავის თავს მი-
უძღვნა მთელი ჩემი ცხოვრე-
ბის მიზანს, ნაციონალ-სო-
ციალისტის არსებობის აზრს,
— ბოლშევიზმის მოსაპოვას.
ამას მოჰყვებოდა დიდი ტერ-
ორების დაკავება ალმოსავე-
ლეთში, ისინი კი თავის მხრივ,
უზრუნველყოფდნენ მომავალ-
ში გერმანელი ხალხის კეთილ-
დღეობას.

ბუნების კანონები იმ ლო-
გიკას მისდევს, რომლებიც სუ-
ლაც არ შეესატყვისებია ჩვენს
წარმოდგენებს ლოგიკაზე. ჩვენ
მზად ვიყავით ჩვენი ძალები
ტრადიციების ერთგული ინგ-
ლისელი მშვიდობის ინტერესები-
დოდა. მაგრამ ებრაელებს არ
სურდათ ამის გაგონება, ხოლო
მათი ლაქები ჩერჩილი და
რუხელტი იქვე აღმოჩნდნენ,
რათა არ დაეშავთ მშვიდობი-
ანი გამოსავალი. იმ დროს მშ-
ვიდობის ჩამოგდება საშუალე-
ბას მოგვცემდა თავიდან
აგვეცილებინა ამერიკელების
ევროპის საქმეებში ჩარევა.
რეიხის წინამძღოლობით ევრო-
პა სწრაფად გაერთიანდებოდა.
ებრაული სენის მოსპობის შემ-
დეგ ეს გაერთიანება დიდ შრო-
მას არ მოითხოვდა, საფრანგე-
თი და იტალია, რიგრიგითი
რომ ინვინეს მარცხი რამდენ-
იმე თვის ინტერვალით ორი
გერმანული სახელმწიფოსგან,
ებრაულ საკითხს ბოლოს
მოუღებდა. ორივე ქვეყანას
უარი უნდა ეთქვა განდიდების
თავიანთ უადგილო პრეტენზი-
ებზე ამასთან ერთად, მათ უარი
უნდა ეთქვათ ჩრდილო აფ-
რიკაში და მახლობელ აღმო-
სავლეთში პრეტენზიებზე, რაც
ევროპას საშუალებას მისცემ-
და გაბედული პოლიტიკა გა-
ეტარებინა ისლამის სამე-
ფროსთან. ევროპაზე ზრუნვის-

აგან გათავისუფლებული ინ-
გლისი მიუბრუნდებოდა საკუ-
თარი იმპერიის კეთილდღე-
ობას. და ბოლოს, ზურგუზრუნ-
ველყოფილი გერმანია სული-
თა და გულით თავის თავს მი-
უძღვნა მთელი ჩემი ცხოვრე-
ბის მიზანს, ნაციონალ-სო-
ციალისტის არსებობის აზრს,
— ბოლშევიზმის მოსაპოვას.
ამას მოჰყვებოდა დიდი ტერ-
ორების დაკავება ალმოსავე-
ლეთში, ისინი კი თავის მხრივ,
უზრუნველყოფდნენ მომავალ-
ში გერმანელი ხალხის კეთილ-
დღეობას.

ბუნების კანონები იმ ლო-
გიკას მისდევს, რომლებიც სუ-
ლაც არ შეესატყვისებია ჩვენს
წარმოდგენებს ლოგიკაზე. ჩვენ
მზად ვიყავით ჩვენი ძალები
ტრადიციების ერთგული ინგ-
ლისელი მშვიდობის ინტერესები-
დოდა. მაგრამ ებრაელებს არ
სურდათ ამის გაგონება, ხოლო
მათი ლაქები ჩერჩილი და
რუხელტი იქვე აღმოჩნდნენ,
რათა არ დაეშავთ მშვიდობი-
ანი გამოსავალი. იმ დროს მშ-
ვიდობის ჩამოგდება საშუალე-
ბას მოგვცემდა თავიდან
აგვეცილებინა ამერიკელების
ევროპის საქმეებში ჩარევა.
რეიხის წინამძღოლობით ევრო-
პა სწრაფად გაერთიანდებოდა.
ებრაული სენის მოსპობის შემ-
დეგ ეს გაერთიანება დიდ შრო-
მას არ მოითხოვდა, საფრანგე-
თი და იტალია, რიგრიგითი
რომ ინვინეს მარცხი რამდენ-
იმე თვის ინტერვალით ორი
გერმანული სახელმწიფოსგან,
ებრაულ საკითხს ბოლოს
მოუღებდა. ორივე ქვეყანას
უარი უნდა ეთქვა განდიდების
თავიანთ უადგილო პრეტენზი-
ებზე ამასთან ერთად, მათ უარი
უნდა ეთქვათ ჩრდილო აფ-
რიკაში და მახლობელ აღმო-
სავლეთში პრეტენზიებზე, რაც
ევროპას საშუალებას მისცემ-
და გაბედული პოლიტიკა გა-
ეტარებინა ისლამის სამე-
ფროსთან. ევროპაზე ზრუნვის-

ბუნების კანონები იმ ლო-
გიკას მისდევს, რომლებიც სუ-
ლაც არ შეესატყვისებია ჩვენს
წარმოდგენებს ლოგიკაზე. ჩვენ
მზად ვიყავით ჩვენი ძალები
ტრადიციების ერთგული ინგ-
ლისელი მშვიდობის ინტერესები-
დოდა. მაგრამ ებრაელებს არ
სურდათ ამის გაგონება, ხოლო
მათი ლაქები ჩერჩილი და
რუხელტი იქვე აღმოჩნდნენ,
რათა არ დაეშავთ მშვიდობი-
ანი გამოსავალი. იმ დროს მშ-
ვიდობის ჩამოგდება საშუალე-
ბას მოგვცემდა თავიდან
აგვეცილებინა ამერიკელების
ევროპის საქმეებში ჩარევა.
რეიხის წინამძღოლობით ევრო-
პა სწრაფად გაერთიანდებოდა.
ებრაული სენის მოსპობის შემ-
დეგ ეს გაერთიანება დიდ შრო-
მას არ მოითხოვდა, საფრანგე-
თი და იტალია, რიგრიგითი
რომ ინვინეს მარცხი რამდენ-
იმე თვის ინტერვალით ორი
გერმანული სახელმწიფოსგან,
ებრაულ საკითხს ბოლოს
მოუღებდა. ორივე ქვეყანას
უარი უნდა ეთქვა განდიდების
თავიანთ უადგილო პრეტენზი-
ებზე ამასთან ერთად, მათ უარი
უნდა ეთქვათ ჩრდილო აფ-
რიკაში და მახლობელ აღმო-
სავლეთში პრეტენზიებზე, რაც
ევროპას საშუალებას მისცემ-
და გაბედული პოლიტიკა გა-
ეტარებინა ისლამის სამე-
ფროსთან. ევროპაზე ზრუნვის-

ბუნების კანონები იმ ლო-
გიკას მისდევს, რომლებიც სუ-
ლაც არ შეესატყვისებია ჩვენს
წარმოდგენებს ლოგიკაზე. ჩვენ
მზად ვიყავით ჩვენი ძალები
ტრადიციების ერთგული ინგ-
ლისელი მშვიდობის ინტერესები-
დოდა. მაგრამ ებრაელებს არ
სურდათ ამის გაგონება, ხოლო
მათი ლაქები ჩერჩილი და
რუხელტი იქვე აღმოჩნდნენ,
რათა არ დაეშავთ მშვიდობი-
ანი გამოსავალი. იმ დროს მშ-
ვიდობის ჩამოგდება საშუალე-
ბას მოგვცემდა თავიდან
აგვეცილებინა ამერიკელების
ევროპის საქმეებში ჩარევა.
რეიხის წინამძღოლობით ევრო-
პა სწრაფად გაერთიანდებოდა.
ებრაული სენის მოსპობის შემ-
დეგ ეს გაერთიანება დიდ შრო-
მას არ მოითხოვდა, საფრანგე-
თი და იტალია, რიგრიგითი
რომ ინვინეს მარცხი რამდენ-
იმე თვის ინტერვალით ორი
გერმანული სახელმწიფოსგან,
ებრაულ საკითხს ბოლოს
მოუღებდა. ორივე ქვეყანას
უარი უნდა ეთქვა განდიდების
თავიანთ უადგილო პრეტენზი-
ებზე ამასთან ერთად, მათ უარი
უნდა ეთქვათ ჩრდილო აფ-
რიკაში და მახლობელ აღმო-
სავლეთში პრეტენზიებზე, რაც
ევროპას საშუალებას მისცემ-
და გაბედული პოლიტიკა გა-
ეტარებინა ისლამის სამე-
ფროსთან. ევროპაზე ზრუნვის-

ბუნების კანონები იმ ლო-
გიკას მისდევს, რომლებიც სუ-
ლაც არ შეესატყვისებია ჩვენს
წარმოდგენებს ლოგიკაზე. ჩვენ
მზად ვიყავით ჩვენი ძალები
ტრადიციების ერთგული ინგ-
ლისელი მშვიდობის ინტერესები-
დოდა. მაგრამ ებრაელებს არ
სურდათ ამის გაგონება, ხოლო
მათი ლაქები ჩერჩილი და
რუხელტი იქვე აღმოჩნდნენ,
რათა არ დაეშავთ მშვიდობი-
ანი გამოსავალი. იმ დროს მშ-
ვიდობის ჩამოგდება საშუალე-
ბას მოგვცემდა თავიდან
აგვეცილებინა ამერიკელების
ევროპის საქმეებში ჩარევა.
რეიხის წინამძღოლობით ევრო-
პა სწრაფად გაერთიანდებოდა.
ებრაული სენის მოსპობის შემ-
დეგ ეს გაერთიანება დიდ შრო-
მას არ მოითხოვდა, საფრანგე-
თი და იტალია, რიგრიგითი
რომ ინვინეს მარცხი რამდენ-
იმე თვის ინტერვალით ორი
გერმანული სახელმწიფოსგან,
ებრაულ საკითხს ბოლოს
მოუღებდა. ორივე ქვეყანას
უარი უნდა ეთქვა განდიდების
თავიანთ უადგილო პრეტენზი-
ებზე ამასთან ერთად, მათ უარი
უნდა ეთქვათ ჩრდილო აფ-
რიკაში და მახლობელ აღმო-
სავლეთში პრეტენზიებზე, რაც
ევროპას საშუალებას მისცემ-
და გაბედული პოლიტიკა გა-
ეტარებინა ისლამის სამე-
ფროსთან. ევროპაზე ზრუნვის-

ბუნების კანონები იმ ლო-
გიკას მისდევს, რომლებიც სუ-
ლაც არ შეესატყვისებია ჩვენს
წარმოდგენებს ლოგიკაზე. ჩვენ
მზად ვიყავით ჩვენი ძალები
ტრადიციების ერთგული ინგ-
ლისელი მშვიდობის ინტერესები-
დოდა. მაგრამ ებრაელებს არ
სურდათ ამის გაგონება, ხოლო
მათი ლაქები ჩერჩილი და
რუხელტი იქვე აღმოჩნდნენ,
რათა არ დაეშავთ მშვიდობი-
ანი გამოსავალი. იმ დროს მშ-
ვიდობის ჩამოგდება საშუალე-
ბას მოგვცემდა თავიდან
აგვეცილებინა ამერიკელების
ევროპის საქმეებში ჩარევა.
რეიხის წინამძღოლობით ევრო-
პა სწრაფად გაერთიანდებოდა.
ებრაული სენის მოსპობის შემ-
დეგ ეს გაერთიანება დიდ შრო-
მას არ მოითხოვდა, საფრანგე-
თი და იტალია, რიგრიგითი
რომ ინვინეს მარცხი რამდენ-
იმე თვის ინტერვალით ორი
გერმანული სახელმწიფოსგან,
ებრაულ საკითხს ბოლოს
მოუღებდა. ორივე ქვეყანას
უარი უნდა ეთქვა განდიდების
თავიანთ უადგილო პრეტენზი-
ებზე ამასთან ერთად, მათ უარი
უნდა ეთქვათ ჩრდილო აფ-
რიკაში და მახლობელ აღმო-
სავლეთში პრეტენზიებზე, რაც
ევროპას საშუალებას მისცემ-
და გაბედული პოლიტიკა გა-
ეტარებინა ისლამის სამე-
ფროსთან. ევროპაზე ზრუნვის-

ბუნების კანონები იმ ლო-
გიკას მისდევს, რომლებიც სუ-
ლაც არ შეესატყვისებია ჩვენს
წარმოდგენებს ლოგიკაზე. ჩვენ
მზად ვიყავით ჩვენი ძალები
ტრადიციების ერთგული ინგ-
ლისელი მშვიდობის ინტერესები-
დოდა. მაგრამ ებრაელებს არ
სურდათ ამის გაგონება, ხოლო
მათი ლაქები ჩერჩილი და
რუხელტი იქვე აღმოჩნდნენ,
რათა არ დაეშავთ მშვიდობი-
ანი გამოსავალი. იმ დროს მშ-
ვიდობის ჩამოგდება საშუალე-
ბას მოგვცემდა თავიდან
აგვეცილებინა ამერიკელების
ევროპის საქმეებში ჩარევა.
რეიხის წინამძღოლობით ევრო-
პა სწრაფად გაერთიანდებოდა.
ებრაული სენის მოსპობის შემ-
დეგ ეს გაერთიანება დიდ შრო-
მას არ მოითხოვდა, საფრანგე-
თი და იტალია, რიგრიგითი
რომ ინვინეს მარცხი რამდენ-
იმე თვის ინტერვალით ორი
გერმანული სახელმწიფოსგან,
ებრაულ საკითხს ბოლოს
მოუღებდა. ორივე ქვეყანას
უარი უნდა ეთქვა განდიდების
თავიანთ უადგილო პრეტენზი-
ებზე ამასთან ერთად, მათ უარი
უნდა ეთქვათ ჩრდილო აფ-
რიკაში და მახლობელ აღმო-
სავლეთში პრეტენზიებზე, რაც
ევროპას საშუალებას მისცემ-
და გაბედული პოლიტიკა გა-
ეტარებინა ისლამის სამე-
ფროსთან. ევროპაზე ზრუნვის-

ბუნების კანონები იმ ლო-
გიკას მისდევს, რომლებიც სუ-
ლაც არ შეესატყვისებია ჩვენს
წარმოდგენებს ლოგიკაზე. ჩვენ
მზად ვიყავით ჩვენი ძალები
ტრადიციების ერთგული ინგ-
ლისელი მშვიდობის ინტერესები-
დოდა. მაგრამ ებრაელებს არ
სურდათ ამის გაგონება, ხოლო
მათი ლაქები ჩერჩილი და
რუხელტი იქვე აღმოჩნდნენ,
რათა არ დაეშავთ მშვიდობი-
ანი გამოსავალი. იმ დროს მშ-
ვიდობის ჩამოგდება საშუალე-
ბას მოგვცემდა თავიდან
აგვეცილებინა ამერიკელების
ევროპის საქმეებში ჩარევა.
რეიხის წინამძღოლობით ევრო-
პა სწრაფად გაერთიანდებოდა.
ებრაული სენის მოსპობის შემ-
დეგ ეს გაერთიანება დიდ შრო-
მას არ მოითხოვდა, საფრანგე-
თი და იტალია, რიგრიგითი
რომ ინვინეს მარცხი რამდენ-
იმე თვის ინტერვალით ორი
გერმანული სახელმწიფოსგან,
ებრაულ საკითხს ბოლოს
მოუღებდა. ორივე ქვეყანას
უარი უნდა ეთქვა განდიდების
თავიანთ უადგილო პრეტენზი-
ებზე ამასთან ერთად, მათ უარი
უნდა ეთქვათ ჩრდილო აფ-
რიკაში და მახლობელ აღმო-
სავლეთში პრეტენზიებზე, რაც
ევროპას საშუალებას მისცემ-
და გაბედული პოლიტიკა გა-
ეტარებინა ისლამის სამე-
ფროსთან. ევროპაზე ზრუნვის-

ბუნების კანონები იმ ლო-
გიკას მისდევს, რომლებიც სუ-
ლაც არ შეესატყვისებია ჩვენს
წარმოდგენებს ლოგიკაზე. ჩვენ
მზად ვიყავით ჩვენი ძალები
ტრადიციების ერთგული ინგ-
ლისელი მშვიდობის ინტერესები-
დოდა. მაგრამ ებრაელებს არ
სურდათ ამის გაგონება, ხოლო
მათი ლაქები ჩერჩილი და
რუხელტი იქვე აღმოჩნდნენ,
რათა არ დაეშავთ მშვიდობი-
ანი გამოსავალი. იმ დროს მშ-
ვიდობის ჩამოგდება

საპირიანალი მკვლავლობა

ნიჭი რომელიც დაეხლდა ქალს

ლესელიძის ქუჩაზე უამრავ ხალხს მოეკარა თავი. მეორე სართულის აივანიდან გლოვისა და უცნაურად სევდიანი მულოდის ხმა მოისმოდა. უცხო ხალხიც კი ჩერდებოდა, გულდანაცვლები ადგილიდან ვეღარ იცვლიდნენ ფეხს, როდესაც იგებდნენ, რომ ამ უბედურების გლოვის ზარი ეკეთებოდა საქართველოს ხალხური სიმღერისა და ცეცხლის სახელმწიფო აკადემიური ანსამბლის წამყვან მოცეკვავს, 17 წლის ლევან მურადაშვილს. უნიჭიერეს ახალგაზრდას, რომელსაც სპეციალისტები დიდ მომავალს უწინასწარმეტყველებდნენ — და არა მარტო ქორეოგრაფის ხაზით. ლევანი წერდა სცენარებს, საკუთარი ვიდეოკამერით იღებდა ფილმებს. შესანიშნავად უკრავდა ფორტეპიანოზე, გიტარაზე, ჩონგურზე, სალამურზე, დოლზე და თავისი უმუშაოობით, საოცარი ხიბლით ახერხებდა დეპერტო ადამიანთა გულს. ვინც იცნობდა ლევანს, ყველა ჰყვება მისი ხალხი იუმორის შესახებ. მისი სამოყვარულო ფილმები „მარის თავი“, „ფოკუსები“, „ჭიდიობა“ — ქართული სახასიათო ხიბლითაა აღსანიშნავი. ლევანის უამრავი შემოქმედებითი კონტაქტები ამ ასაკის ახალგაზრდების ალბათ ყველა შემსახვს კი გამოიწვევდა. მისი მეგობრები, ჯერ კიდევ 12 წლის ასაკიდან, იცნებდნენ ქართული და რუსული ესტრადის ცნობილი ვარსკვლავებს, მამა-შვილი პრესნიკოვები, არან ალგეროვა, ნატაშა კარალიოვა, ლეონტიევი, მომხიბვლელი ცოლქმარი ლოლიტა და საშა (კაბარე-დუეტის „აკადემია“). მას შემოქმედებითი კონტაქტები ახალი დანერგული ჰქონდა მე-2 არხთან. სიცოცხლისმყვარი, სამართლიანმა და შემოქმედებითმა ნატურამ თავდაპირველად სამართლიანობის ფაქტორზე დაინ-ყო სწავლა და თავისი სახუცარი სურვილი, რეჟისორობა მომავლისათვის შემოინახა. თავისებურება და ორიგინალობა ლევანს ნამდვილად არ აკლდა. მას ჰქონდა საოცარი ალღო საინტერესო ადამიანებთან ურთიერთობისა და ირგვლივ შემოკრებისა. როგორ ახერხებდა ამას, საოცრად, ეს ქართული ხასიათის ალალმართალი ბიჭი? — ალბათ, სწორედ ქართული სტუმართმოყვარეობით. ქართული წინააღმდეგობით შემო-ბილი მიუძღოდა სტუმრებს ლევანი. ერთხელ, დებს ნათისა და თეას ისეთი „სილამური“ მოეწყო, არასოდეს რომ არ დაავიწყდებოდა. მან ოჯახში სტუმრად ცნობილი „ივანეშვი“ მოიპოვა, ანთი ძალიან გაახარა ყველა მათი თავყვანისმცემელი. ამ საოცარმა ბიჭმა თავისი ტრადიციული სიკვდილით საბოლოოდ გააოცა ყველა.

როგორ, რისთვის შეიძლება მოეკლათ ლევანი? მეტიად მძიმეა შემთხვევითი ამ კითხვის დასმა. მაშინ ძნელი სანახავია ცრემლგამწმარი, გა-ნადგურებული დედა, ტახტზე დამხობილი მამა, რომელსაც შეილის უკა-

ნასკნელ გზაზე გაცილებდა არ შეეძლო და არც უნდოდა. დედა, რომელიც ხმამაღლა ღმერთს ეხვეწებოდნენ, მამა გაგვიცოცხლო! ამ საცოდაობის დანახვა მთელი ხალხისათვის, ახლობლებსათვის და უცხოთათვისაც გულის-შემძვრელი გამხდარიყო.

ერთმა უცნობმა შავებში ჩაცმულმა ქალმა — ლევანის, ტრანსპორტზე მიმავრებული, ჩოხა-ახალუშში გამოწყობილი სამგლოვნარო სურათის წინ მუდმივ მოიყარა და ჩუმად რაღაც სთხოვა ...

რა მოხდა, გაოცებული დარჩა ყველა. რატომ, ვინ გაიმეტა ეს საცვარე-ლი ბიჭი, რომელიც ასე ძა-ლიან უყვარდა ყველას, მთელ სამეზობლოს, პედა-გოვებსა და ნაცნობ-მე-გობრებს?

ამვე კითხვით მორ-დებით მივბრუნდებით დღის შემდეგ გახსარებულ დედას, ქალბატონ ზაირა ლვინაშვილს, რომლის საუბრასაც ერთი აუნერგელი გამოუთქმელი მწუხარება ახლდა თან ...

„ამხელა ბიჭს ისევ უკან დაევადე-დი, რატომღაც ინტუიციით თქვამდა წლის მეშინოდა. თითქმის გული ცუდს მიგრძნობდა, ზედმეტად ფრთხილობდი. ერთხელ ლევანმა მითხრა: „დედა, შენ მე ღელაპარაკები და მეცევი, მართლა რაღაც დამეპოვება“! დღეს ამ სიტყვებს რომ ვისმინებ, სიკვდილი მინდა. ჩემთვის აღარაფერი აღარ არსებობს, მაგრამ სანამ ჩემი შვილის მკვლელები არ დაისჯებიან, სიკვდილის უფლებაც არ მაქვს!“

ლევანი გარდაც-ვადა — ბი, ჩვენ ესაა ხომ ვლადიმერო, ის, რომ აქ ყოფილიყო გაგამხიარულებდით, სიარულის დროსაც თავისი იდეებით იმპრო-ვიზაციით ყავდა მოხარ-შავდა, სულაც კოსტა-იასავით მოიქცეოდა — თავს აუცილებლად დაგამხს-ოვრებდით. ყოველთვის უმართლესად შედაგოვებოდა. შესანიშნავი ქორეო-გრაფები ჰყავდა — ჯერბოლ ქუთაისელი, რეზო ქობინელიძე, ზაალ ჭუმბურიძე — ყველას ძალიან უყვარდა ჩემი ლე-ვანი. გუშინ ანსამბლმა საბურთალოს პანთეონში გადმოიხსენა ჩემი მოცეკვავე და სამართლიანი შვილი, რომლისთ-ვისაც პირველი და უკანასკნელი გამოდ-გა ის ჩხუბი, რომელიც შედეგ გა-იგეთ — სხვისი გულისათვის რომ ყოფი-ლი და გზაზე ინსტიტუტდნან სახლში მომავალ ლევანს, მაშინ სუსტის დამ-ცველად გადაუწყვეტია ჩარევა.

თუმცა, ლევანი სამართლიანი იყო, და უსამართლობას ვერ იტანდა — ჩხუბი

არ უყვარდა. ფიზიკურად ნაგარჯიშე-ბი და ძლიერი იყო, მაგრამ ამ უზრატე-სობას არასოდეს არ გამოავლენდა. ისე-თი ნასათი ჰქონდა, ყველა იტყვის: მას-თან დამოკიდებულებაში არავინ ღიზი-

„არა გრცხვნი, პატარას ერევი?“ მათ კი დედა შეუგინებდა. ლევანი კი ამას ნამდვილად ვერ აპატიებდა. უცნობი უცნობი. ის კი დამეპოვებდა: „თუ არ მოგვალა, ნახე!“ ეს ბიჭი აღმოჩნდა თ. ბრეგვაძე, რომელმაც დანაშაულები რამ-დენიმე დღეში აუხრულა ჩემს შვილს; თუმცა მანამდე ბრეგვაძის და უბნში მოსულა და კითხულობდა: „ვინ არის ლევან მურადაშვილი — ჩემი ძმა უცე-მია და ის ამას არ შეაჩერებს, არ აპატი-ებს“, ამის მოწმეც არის, რომ ეს ნამე-ვილად ითქვა. სახლიდან ლევანი ეშ-მაკურად გაიყვანეს, ძალიან შინაურუ-ლად — ვითომ მორიგური იყიდებოდა იაფად, 100 ლარად და შესთავაზეს. დაის, ეს დანაშაული დღე სწო-რედ 22 აპრილი იყო. სამწინად წვიმდა ამ-ხანაგის მანქანაში მოყო ლევანს პე-იერით მე და-კუკავშირდი, დრო-ზე მოდი სახლ-ში, ნანვიმარა და მეშინა-შეუქმ ნეტაც სულ არ დამერეკა. ლევანი მაშინვე მე-გობარმა მანქანით მოვი-ლა სახლამდე თურმე, მანამ-დე დღის განმავლობაში სამჯერ მოსუ-ლან უბანში. ჩასაფრებულები ელოდნენ ლევანის გამოჩენას. ბრეგვაძე კი დღე 2 წასვამი ანაანაგა წამოიყოლა, ვითომ მო-ბილურის გამაფრთხილებად და 20-22 წლის უდნაშაული ბიჭიც, ლუდმუშური და გოგიძე დამნაშავეებად აქცია.

ლევანი სახლში შე-მოვიდა, საღამოს 11 საათი ხდებოდა, რო-ცა ქვემოთი და-იხსნეს. ჩემმა თვამ ეზოში გადახედე და უცნობი ბიჭი დაინ-ახა — ლევანი ჩავი-და და ცოტა ხნის მე-რე უკან შემობრუნ-და: „დედა, ბიჭები მო-ბილურის პყიდან ია-ფად — 100 ლარად და მიყიდო?“ ვიფიქრე უც-რად, მობილური მოპარული არ იყოს-მეთქი და უარი უთხარი. და-ბადების დღეზე ახალს გიყიდი, შვი-ლი, რად გინდა სხვისი ნაქონი, მო-პარული არ იყოს-მეთქი.“ დამეთანხმა, „მართალი ხარ, დედაო“ და პასუხ-ისათვის, უარის სათქმელად ისევ ნავი-და — და უკან აღარც შემოსულა...

სამწინელი კვირის ხმა გავიგე მე-ზობლის მხრიდან, გული გამეყრია. თურმე ჩემი შვილი ზურგის მხრიდან დაჭრეს, დიდი „დუტის“ ქურთუკი ეცვა და 3 ადგილზე იყო ჩაჭრილი. ეტყობა, ბო-ლოდღე რომ არ შეადგინა ქურთუკში დანამდ, ბოლოს ცეცხლი არტერია გადაუ-ჭრეს. მაშინვე დაიღუპა ჩემი შვილი,

ცოცხალს ვერ მივუსწარი.

მკვლელობა მოხდა ლესელიძის 27 ნომერთან, მალაზია „ჩიორასთან“, ჩვე-ნი სახლის გვერდით, საბურთალოს ტრასაზე, სადაც თითქმის ყოველთვის დგანან შეიარაღებული მეთვალყუ-რეები, მაინც და მაინც იქ, მაშინ, არავინ იდგა. თუმცა, წვიმამ ბევრი კვალი წაშალა, მაგრამ თავიდან პო-ლიციის ოპერატიულობა მოქმედებამ შედეგი გამოიღო, დამნაშავეებმა ორ-ჯერ აღიარეს დანაშაული, დამნაშავეს ტანსაცმელზე ექსპერტმა მე-2 ჯგუფის სისხლის არსებობაც დაადასტურა, როცა თვითონ ბრეგვაძეს პირველი ჯგუფის სისხლი აქვს.

საქმეს იძიებს კრწანისის რ-ნის პროკურატურა. რა მოტივით გაუშვეს დამნაშავეები 3 დღეში, ვერ გეტყვით, თვითონ სამართალდამცავები კი ასე ამბობენ: „რაც ეკონომიკურიდან გამომდინარეობს, ახალი კანონები შემოვიტანა, მხოლოდ საათების განმავლობაში გვექონდა მათი დაკავების უფლება — რადგან ნივთმტკიცება არ გვაქვს.“ ამ დროს მათ აღიარებამ უნერგათ: „დანა მტკიცებამ გადავადგილო“.

არც ერთი მათგანის მშობელი, არც უბედურების თამს და არც მერე, სამძიმარზე კი არ გამოჩენილა. თი-თქოსა მათ ეს ამბავი არ ეხებოდათ, თვითონ რა ჭკუაზე იქნებოდნენ, ჩემს ადგილას რომ ყოფილიყვნენ?

გაკვირვებული ვარ, პროკურა-ტურამ ამოცნობა არ გააკეთა, არც არავითარი დამოწმებელი ყოფილა ... პროკურამ „აუდიენციას“ გადაღებული ჰქონდა მასალა, რომელიც ეთერში იმე-დელს უნდა გაშუქებულიყო, მაგრამ რატომღაც ესეც არ გასულა ეთერში, ქალბატონი მაცვალა გონაშვილი თავის ახალ წიგნში „ბედისწერა“, რო-მელიც ეძღვნება ყველა უდროოდ გა-რდაცვილ ხელოვან ქართველ ახ-ალგაზრდას, ბოლო თავს უძღვს ლე-ვან მურადაშვილის სხონას.

ლევან აბაშიძე, ლელა სიხარულიძე, გოგი დოლიძე ... ყველა მათგანის შესახებ იცნება მოთხრობილი იმ წიგნ-ში და ჩემი ლევანიც ...“ სათქმელი ველარ დასრულა დედამ, მას პატარა სიხარული, სიამაყის გრძნობა მოე-რა, მერე უცხად ტირილი აუფარდა და ხმამაღლა დაუწყო ძახილი შვილს.

გარეთ გამოსულს მეზობლები გა-მომესალმნენ, მთხოვეს დამეძინა, რომ ქუჩის გადაკეტვას აპირებენ და ითხოვენ სამართალს. „როგორ, ჩვენი ლევანი მინაში იყოს და მისი მკე-ლელები დაუსჯელები?“

31 მაისს, ლევან მურადაშვილი 18 წლ. ს უნდა გამეძინა. სამწუხარო დამთხვევის გამო, ეს დღე მას ორ-მოცად გადაუტყდა.

მოვდიოდი და ვფიქრობდი, რო-დემდე შეიძლება გაგრძელდეს ასეთი განუკითხაობა.

მთელი ჩადუნელი

საპირიანალი სახელმწიფო ბარიტო-პოეზიისტრასიული მოხუცა

მერე გვერდიდან

დე (ბოლშევიკური წყობის დამყარე-ბამდე) საქართველოს ტერიტორია რუსული ადმინისტრაციული დაყოფით შეადგენდა 102,0 ათას კმ²-ს. აქედან თბილისის გუბერნიის ტერიტორია შეადგენდა 41,6 ათას კმ²-ს (რომელ-შიც შედიოდა თბილისის, ახალქალაქ-ის, ახალციხის, ბორჯომის (მარნეუ-ლის), გორის, დუშეთის, სოფლის, თე-ლავისა და თიანეთის მაზრები); ქუთაი-სის გუბერნიის ტერიტორია შეადგენ-და 21,5 ათას კმ²-ს (რომელშიც შედიოდა ქუთაისის, ზუგდიდის, ლეჩხუმის, ოსურგეთის, რაჭის, სენაკისა და მორ-ანის მაზრები).

სოხუმის, ბათუმის, ართვინისა და ზაქათალის ოლქები — სულ 19,6 ათასი კმ². ყარსის მხრიდან — ყარსის, ყალბა-მანის, არდაგანის და ულთის ოლქები სულ 19,2 ათასი კმ².

1921 წლიდან კომუნისტური რე-ჟიმის დროს საქართველოს ტერიტო-რია ძირითადად შეადგენდა 69,7 ათას კმ²-ს, დაყოფილს 65 რაიონად (იყო პერიოდი, 5 წარმომადგენლის დროს, როცა ადგილი ჰქონდა რაიონების გამსხ-ვილებას) და 14 რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქად.

როგორც ზემოთ იყო აღნიშნული, პრინციპული რწმუნებული ისტორი-ის შექმნის შემდეგ, საქართველო ტე-რიტორიულად მოეყარა ფაქტობრივად 14 ადმინისტრაციულ ერთეულად: აქედან აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონებზე ჯერჯერობით ჩვენი ორსიდებიც არ ვაქცევდებოდა; ხოლო დანარჩენი 12 რა-იონადგენდა 2 ქალაქს, თბილისს და ფოთს, და 10 ტერიტორიულ რეგიონს, ეი. თითოეული სარწმუნოლო ტერიტო-რია საშუალოდ შეადგენს 5,0 ათას კმ²-ს. საშუალოდ მოსახლეობა 0,39 მლნ კაცს. თითოეული რაიონი საშუალოდ შეადგენს ფართობით 1,1 ათას კმ²-ს, ხოლო მოსახლეობა 0,08 მლნ კაცს.

აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ გერ-მანიის ფედერაციული რესპუბლიკა, რომლის მოსახლეობა შეადგენს 80 მილი-ონამდე ადამიანს, ხოლო ტერიტორია

353,6 ათას კმ²-ს, და არის ევროპის ყველაზე დიდი სახელმწიფო (მოსახ-ლეობით), დაყოფილია 16 მხარედ. აქედან 3 ქალაქი (ბერლინი, პამბურ-გი, ბრემენი); საშუალოდ თითოეულის ტერიტორია შეადგენს 22,3 ათას კმ²-ს, ხოლო მოსახლეობა 5,1 მლნ ადამიანს.

დასავლეთ ევროპაში ყველაზე დიდი ტერიტორიის მქონე ქვეყანა საფრანგე-თი (551,0 ათასი კმ²), რომლის მოსახ-ლეობაა 58,1 მლნ კაცი, დაყოფილია 96 დეპარტამენტად. საშუალოდ თითო დე-პარტამენტი შეადგენს 5,7 ათასი კმ²-ს, ხოლო მოსახლეობა 0,6 მლნ კაცს. თავის მხრივ 96 დეპარტამენტი ერთიანდება (1959-60 წლებიდან) 22 რეგიონად.

აქ და სხვაგანაც საშუალო მო-ცეკვრის შემოქმედების კვალობაზე ნინასარ უნდა განვაცხადოთ, რომ თუ საქართველო ამ ეტაპზე უნდა მოე-წყოს დიდებული საწყისებზე, მაშინ 14 ადმინისტრაციული-ტერიტორიულ ერთეულად დაყოფა ჩვენი ქვეყნისათვის ერთი ფუფუნებაა და ამასთანვე, ყვე-ლანაირად გაუმართლებელი.

თუ საქართველო ამ ეტაპზე რაიონ-ული პრინციპით მოეწყობა, მაშინ 65 რაიონად დაყოფა ასევე გაუმართლე-ბელია. ამ შემთხვევაში, რაიონების გამ-სხვილებად უფრო გონივრულია. კერ-ძოდ, აბაშის, ქარელის, ყორისის, ჩხო-რდანიშის და სხვა მრავალი რაიონის ცალკე ერთეულად არსებობა ყოვლად მიზანშეწონილია, მართვის ხარჯები და სხვა თვალსაზრისით.

საერთოდ, საქართველოსათვის, ყვე-ლაზე ოპტიმალურია უმეტესად სამე-დიანობის პრინციპით, მისი ტერიტო-რიულ-ადმინისტრაციული ერთეულების დედენტრალიზებული მართვით.

ამასთან, ტერიტორიულ-ადმინის-ტრაციული ერთეულები უნდა ჩამოყ-ვალიდეს აუცილებლად ჩვენს მიერ, განხილული პრინციპების საფუძველზე და იყოს არსებული ოპტიმალური ეკონომიკის, სატრანსპორტო, დემოგ-რაფიული და სხვა ასპექტების გათვა-ლისწინებით.

თ. ტაბუაშვილი

(გაგრძელება მომდევნო ნომერში)

ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიულ-ად-მინისტრაციული მოწყობის დროს უნდა დავივიწყოთ ძირითადად ზე-მოთი აღნიშნული პრინციპები (რომელ-იც ეფუძნება ისტორიული, გეოგრა-ფიული, ეკონომიკური და სხვა მრავალ ფაქტორს, და არავითარ შემთხვევაში ეთნიკურს) და დღევანდელ დე-მოკრატიულ მდგომარეობას.

ამასთან, საქართველოს ტერიტო-რიულ-ადმინისტრაციული მოწყობა უნდა განხორციელდეს სამ ეტაპად, ანუ: პირ-მოდ, არსებული პოლიტიკური რეალიტე-ის გათვალისწინებით (რომელზეც ქვემოთ გვექნება საუბარი). პირველ ეტაპში ამავე ტერიტორიაზე (69,7 ათასი კმ²), 20-25 წლის შემდეგ და მომავალში ქართუ-ლი მიწების შემოერთების კვალობაზე ნინასარ უნდა განვაცხადოთ, რომ თუ საქართველო ამ ეტაპზე უნდა მოე-წყოს დიდებული საწყისებზე, მაშინ 14 ადმინისტრაციული-ტერიტორიულ ერთეულად დაყოფა ჩვენი ქვეყნისათვის ერთი ფუფუნებაა და ამასთანვე, ყვე-ლანაირად გაუმართლებელი.

თუ საქართველო ამ ეტაპზე რაიონ-ული პრინციპით მოეწყობა, მაშინ 65 რაიონად დაყოფა ასევე გაუმართლე-ბელია. ამ შემთხვევაში, რაიონების გამ-სხვილებად უფრო გონივრულია. კერ-ძოდ, აბაშის, ქარელის, ყორისის, ჩხო-რდანიშის და სხვა მრავალი რაიონის ცალკე ერთეულად არსებობა ყოვლად მიზანშეწონილია, მართვის ხარჯები და სხვა თვალსაზრისით.

საერთოდ, საქართველოსათვის, ყვე-ლაზე ოპტიმალურია უმეტესად სამე-დიანობის პრინციპით, მისი ტერიტო-რიულ-ადმინისტრაციული ერთეულების დედენტრალიზებული მართვით.

ამასთან, ტერიტორიულ-ადმინის-ტრაციული ერთეულები უნდა ჩამოყ-ვალიდეს აუცილებლად ჩვენს მიერ, განხილული პრინციპების საფუძველზე და იყოს არსებული ოპტიმალური ეკონომიკის, სატრანსპორტო, დემოგ-რაფიული და სხვა ასპექტების გათვა-ლისწინებით.

თ. ტაბუაშვილი

(გაგრძელება მომდევნო ნომერში)

გაერთიანებული ლასიონი-ლიკაპელიანთა

ქუშმარიტი მამულოშვილი დიდ საქმეებს აკეთებდა ჩუმად, უმბაროდ. როდესაც მინანს მიღწევდნენ, ისინი ყოველთვის ჩრდილოეთი ყოვლის ამგვარად დგნენ, უანგაროდ ემსახურებოდნენ საფრანგ სამშობლოს.

სულ ახლახანს ზეციურმა საქარ-თველომ მიიბარა ეროვნულ-განმათა-ვისუფლებელი მოძრაობის ერთერთი აქტიური მონაწილე, საქართველოს ჯალათების მიერ მრავალ ტანჯვა-წამე-ბა გამოვილი 9 აპრილს სასიკვდილოდ მოწამლული ნელი ლასიონიშვილი-ლიკაპელიანი. საქართველოში (ცხო-ბილი პოლიტიკური და საზოგადო მოღ-ვაწის, გიორგი ლასიონიშვილის სხეს-სხეს-ლათაგანს სხვა გზის არჩევის უფლება-ც არ ჰქონდა.

ნელი იყო ულამაზესი ქართველი ქალი, რომელიც ხშირად მოდიოდა ქართული ცეკვის ჯადოქარი, ილიკო სუნიშვილი, რომ რაგორღე დავუკლი-ბინა და მასთან ანსამბლში ეცეკვა, მა-გრამ ნელის პასუხი ასეთი იყო: მე უნდა კარგად ვისწავლო და გახდებ გიორგი ლასიონიშვილისათვის პოლიტიკოსი, მე-ც ნიერი.

ნელი ოქროს მედალზე დაამთავრა ვანის რაიონის გაღაჭკონ ტაბიძის სახე-ლობის საშუალო სკოლა, შემდეგ ასევე წარჩინებით დაამთავრა საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის ლე-ონისა და კოსტოვების ტექნოლოგიის ფაკულტეტი. ის იყო ლენინური სტიპენ-დიანტი. მან თითქმის მთელს საქმეთა კავშირში პირველად წარჩინებული სწავ-ლების გამო მიიღო ქვეყნის უმაღლესი ორდენი, არის მრავალი სამეცნიერო შრომის ავტორი.

1989 წლის 9 აპრილის შემდეგ, ნელი ლასიონიშვილი-ლიკაპელიანი მძიმე მს-ამებით მოწამლად მთლიანად გახანდა-გურა, მიუხედავად უმძიმესი ავადმყო-ფობისა, მშობრად არ კარგავდა. ყველა-სათვის ცნობილი მოღვაწის გამო, იმ პერიოდში შეიქმნა პარტინაზული რაზმი „თეთრი მტრები“, რომლის მეთაუ-რიც იყო ნელი მუდღე, როინ ლიკაპე-ლიანი. როდესაც მიიღეს ცხელი ნერტულში როინის მეგობრები, ყო-ველთვის ცდილობდნენ ბატონი როინი

სახლში დარჩენილიყო, რადგან მის გარ-და პატრონი არავინ ჰყავდა, მაგრამ ამის სასტყად წინააღმდეგი თვითონ ნელი იყო.

ნელი ყოველთვის ამყოფდა თავისი მეუღლის ნიჭიერებით, სიამაყითა და სამშობლოს უსაზღვრო სიყვარულის გამო. იგი ხშირად ამბობდა: ჩემი შვილები როინისთანა პატრონები უნდა გამოვიდნენ.

მართლაც და, სასახლო შეილები დავგიტოვა ნელი. რაისა ლიკაპელიანი-რა რესპუბლიკური სამეცნიერო კონფერ-ენციაზე გაიმარჯვა და ჯილდოდ სა-ბერნეტში, თურქეთსა და იტალიაში მიემგზავრება. რაისა წარჩინებული მოს-წველსა, მას თითქმის არასოდეს მიუღია „სიუთუნი“ ნაკლები ნიშნად ასევე წარჩინე-ული მოსწავლეები არიან მია და ვა-სილიც; ვასილ ლიკაპელიანი, რომელ-იც ჭაბუკთა შორის საქართველოს ჩე-პობისა ფეხბურთში, სულ ახლახანს მე-ორე ოქროს მედალიც მიიღო ქალმა თბილისის ჩემპიონობისა — კიდევაც დაიზრდებიან ალგეთს ლეკვები მელისანი.

მსუბუქი იყოს, ნელი, შენთვის ქართული მინა. გვერდებს, შენ თუ ვერა, შენი შვილები მაინც გაიხარებენ თავისუფალ საქართველოში.

აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს პოლი-ტიკური პარტიებისა და საზოგადო-ებრივი ორგანიზაციების საკუთრივი ციო საბჭოს წევრი ჯედალ მამულოშვილი

ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ვეტერანი ლადო გაღაჭკონი

გულაბერ კლარჯი

საქართველოს ჩვენსავით პაჩინ უაზრონებსო,
სჯერათ სოხებს... მესეთ კლასიდანვე!

ასი წლის წინ, 1899 წელს ილია ჭავჭავაძემ დაწერა თავისი თხზულება — „სომხეთი მეცნიერნი და ქვათა ღაღადი“, რომელსაც შემოკლებით „ქვათა ღაღადი“ ეძახიან. ილია ამხელდა სომხეთის გარკვეულ წრეებს, რომლებიც მთელს ქვეყანას, მსოფლიოს ეფიცებოდნენ, რომ საქართველო ყოველთვის, უძველესი დროიდანვე, თითქმის, სომხეთის ნაწილი, დანამატს წარმოადგენდა, საქართველოში თუ რაიმე ღირებული შექმნილა, ეს ყოველივე, თითქმის, სომხეთის ღვაწლია. მომავალშიც ამიერკავკასიაში წამყვანი ერი სომხები უნდა იყვნენ და არა ქართველები. ილია საგანგებოდ უსვამდა ხაზს, რომ ქართველი ერის შეურაცხყოფას, აბუჩად აგდებას, ქართული კულტურის დაკნინებას ის აბრალებდა მხოლოდ და მხოლოდ სომხეთს. გარკვეულ გუნდს და არა მთელ სომხებს. „ქვათა ღაღადის“ დაწერის ფაქტს სომხები ერის დიდი ნაწილი, ალბათ, მართლაც არ ფიქრობდა ქართველი ხალხის დამცირებაზე. მაგრამ იმ ხანებში,

შორის დაშლის შემდეგაც. მართალია, ქართველი მკვლევარებისათვის სათანადო სომხური ლიტერატურა ხშირად ხელმისაწვდომელია (განსხვავებით ჩვენი სომხები კოლეგებისაგან, რომლებსაც ხელი თავისუფლად მიუწვდებათ მათთვის საჭირო ქართულ გამოკვლევებზე, პრესაზე), მაგრამ რაც შემთხვევით ხელთ ჩაგვივარდება, იმითაც ვრწმუნდებით, რომ სომხეთში დღესაც გრძელდება ქართველი ერის თავგადასავლის, წარსულის გაბიაზრება. ამით კი მავანი შორსმიმავალ მიზნებს ისახავს.

უკვე ხუთი თვეა, რაც განვიზრახე გავცნობოდი „სომხეთის ისტორიის“ სასკოლო სახელმძღვანელოებს. როგორც ჩემთვის ცნობილია, „სომხეთის ისტორიის“ ასწავლიან (სათანადო ნებართვით თუ უნებართვოდ) საქართველოს სომხურ სკოლებშიც, კერძოდ, ჯავახეთში. ბუნებრივია, ქართველი სპეციალისტი უნდა დაინტერესდეს, თუ რას და როგორ ასწავლიან სომხებ ბავშვებს საქართველო-სომხეთის ურთიერთობების თაობაზე, როგორც

ეროს: „ყმანვილო მეგობრებო! მართალია, თქვენს სომხებს თანატოლებს ასწავლიან, რომ ქართული დამწერლობა სომხები მესრობ-მამსტოცის მიერაა შექმნილი, მაგრამ ჭეშმარიტმა მეცნიერებმა დამტკიცეს ამ აზრის სიყალბე და თქვენ საქართველოს ისტორია იმიტომაც უნდა ისწავლოთ კარგად, რომ თუ ავტობუსში ან სხვაგან სადმე სომხები მსგავს რამეს გეტყვიან, უნდა შეძლოთ მათ საკადრისი პასუხი გასცეთ. ამიტომაც გჭირდებათ ცოდნით შეიარაღება. თუმცა ახლანდელ დროში იარაღით შეიარაღება აუცილებელია“.

მეხუთე კლასის „სომხეთის ისტორიის“ ერთგვარი ნინათქაში პროფესორ რედაქტორს სომხეთის წარსულისა და აწმყის მჭიდროდ დაკავშირებაც მოუხერხებია: „დღესაც არცაში (ასე ეძახიან სომხები ყარაბაღს — გ.კ.) მიმდინარე მამაცური ბრძოლა თავისუფლებისათვის სომხები ხალხის განმათავისუფლებელი ბრძოლების ლოგიკური გაგრძელებაა, მისი საუკუნოვანი ბრძოლის მთლიანი

სტალინის გვერდით

გიორგი დიმიტროვის
გამოუქვეყნებელი დღიურებიდან

ჩვენ პირველად ვაქვეყნებთ ფრაგმენტებს კომინტერნის აღმასკომის გენერალური მდივნის, გიორგი დიმიტროვის დღიურიდან, რაც მისი ლიტერატურული მემკვიდრეობის უაღრესად საინტერესო ნაწილია. ფრაგმენტი მოიცავს 1934-1941 წლების პერიოდს, როდესაც დიმიტროვი მოსკოვში იმყოფებოდა. პირველი რეგული — 1934 წლის 27 თებერვლიდან (მოსკოვში ჩამოსვლის თარიღი) 1 სექტემბრამდე — 1990 წელს გამოიცა სოფიამი. ამ ჩანაწერებს გიორგი დიმიტროვი გერმანულ ენაზე აკეთებდა. 1934 წლის 17 სექტემბრიდან მოყოლებული (ბულგარეთში გამგზავრებამდე) — ყველა ჩანაწერი რუსულ ენაზეა. სამშობლოში კი სიცოცხლის ბოლო წლებში გიორგი დიმიტროვი თავის დღიურებს უკვე ბულგარულ ენაზე აწარმოებდა. მისი სიკვდილის შემდეგ ვილკო ჩერვენკოვმა, რომელმაც დიმიტროვი შეცვალა პარტიისა და მთავრობის ხელმძღვანელის თანამდებობაზე (ცახილი კოლაროვის ხელმძღვანელობიდან 1 წლის შემდეგ), ცალკეული რეგულები 1934 წლიდან 1949 წლამდე გადასცა ბულგარეთის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტთან არსებულ ცენტრალურ პოლიტიკურ არქივს. ამ გაზეთში გამოქვეყნებული ჩანაწერები, გულახდილობის თვალსაზრისით, სტალინური ეპოქის გასაოცარი დასტურია. პუბლიკაციის ავტორია ისტორიკოსი ანატოლი ლატუშევი — მოსკოვის უმაღლესი პარტიული სკოლის პროფესორი. თა კვლევის ჯგუფის „სტალინიზმი და თანამედროვეობა“-ს ხელმძღვანელი.

„თუ ჩამოვა, ჩვენ მას აუცილებლად დაგაბატონებთ“. არაფერი ისე არ ამხელს ტოტალიტარზმის სტალინისეული სახესხვაობის არსს და საშიშროებას, როგორც კომუნისტური ინტერნაციონალის აღმასკომის გენერალური მდივნის, გიორგი დიმიტროვის დღიურები, რომლის ბალზამირებული ნეშტიც ამა წლის ზაფხულში სოფიის ცენტრში მდებარე პომპეზური მავზოლეუმიდან გამოიტანეს, თვალნათლივ ვხედავდი — მოსკოვში, პუშკინის მოედანზე „მოსკოვსკი ნოვოსტის“ რედაქციასთან ხალხი პატარ-პატარა ჯგუფებად იკრიბებოდა, ხმის ჩახლქამდე კამათობდა; მავზოლეუმთან კი პლაკატები იყო გამოფენილი — „ჩვენ აზიაში არა ვართ!“, „სოფიამი ფარაონების ადგილი არ არის!“, „ძირს მუშაში!“. იმ დღეებში ოპოზიციური პრესა ბეჭდვდა მასალებს საბჭოთა კავშირში უცხოელი კომუნისტებისა და ანტიფაშისტების, მათ შორის ათასზე მეტი ბულგარელის მიმართ რეპრესიებში გამოტყვევების დასაშუალის შესახებ. დიმიტროვის დაწამაშულის შესახებ და ისიც, რომ დიმიტროვი ცდილობდა გამოქვეყნებოდა ზოგიერთ ბულგარელს, ახლა არაერთგვაროვნად რეაქციას იწვევს. რატომ ზოგიერთ ბულგარელს და არა ყველას? და რატომ მარტო ბულგარელებს? — ის ხომ კომუნისტური ინტერნაციონალის პირველი პირი იყო?

გიორგი დიმიტროვის და ასევე ვ. კოლაროვის როლი კომინტერნელში წინააღმდეგ რეპრესიებში — ეს ის თემაა, რომელიც განსაკუთრებით აღელვებს ბულგარულ საზოგადოებრიობას. ამის თაობაზე პირველი შეფასებები ჩვენშიც გამოჩნდა. მაგალითად უნდა მოვიყვანოთ პოლიტიზდატის მიერ გამოცემული წიგნი „დიდი თამაში“ — დიმიტროვი საბჭოთა მზერავის, ლეოპოლდ ტრეპერის უაღრესად საინტერესო მოგონებები, რომელიც ცნობილ არალეგალურ „ნითელ კაპელას“ ხელმძღვანელობდა და ჯერ პიტლერულ და შემდეგ კი სტალინურ ჯურღმულებში მოხვდა.

აი, ფრაგმენტი ამ ნიგნიდან: „მავადგება ეპიზოდი ბულგარელ წარმომადგენლებთან — მათ დიმიტროვთან შეხვედრა მოითხოვეს და მას გადაჭრით განუცხადეს: — თუ შენ ყველაფერს არ გააკეთებ, რაც რეპრესიების შეწყვეტისათვისაა საჭირო, მაშინ ჩვენ იმ კონტრრევოლუციონერ ეუფეს მოვლავთ.“

კომინტერნის თავმჯდომარე მათ ილუზიებს ნასახი არ დაუტოვა: — მე არაფრის გაკეთება შემიძლია, ეს შინაგანი კომპეტენციაა“.

დღეს ჩვენ საკმაოდ ბევრი ვიცით იმის შესახებ, თუ რა რეპრესიებს განიცდიდნენ ისინი, ვინც რაიმე მიზეზის გამო არ აწყობდა სტალინის და მის გარემოცვას; გაცხადებით ნაკლები — იმის შესახებ, თუ რა ზიანი მიაყენა „ხალხთა ბელადის“ დიქტატურამ საერთაშორისო კომუნისტურ მოძრაობას და თითქმის არაფერი — როგორ დგებოდა განადგურების კანდიდატა სტალინი.

გიორგი დიმიტროვის უნიკალური შესაძლებლობა ჰქონდა, ასე ვთქვათ, პირველი ხელიდან — თვითონ სტალინისგან გაეგო ყოვე-



ლივე. მათი პირადი საუბრის ჩანაწერები ისტორიული თვალსაზრისით ფასდაუდებელია.

1934 წლის 2 მაისი. სტალინი და მისი მომხრეები საუბრობდნენ დიმიტროვთან. სტალინის თვალში მოუვიდა ლაიფციგის პროცესის მთავარი გმირი — მისი კომუნისტური ინტერნაციონალის აღმასკომის გენერალური მდივნად დანიშნისათვის (ფორმალურად არჩევისათვის). მოგვაყვას სტალინის სიტყვები დიმიტროვის დღიურის ჩანაწერების მიხედვით:

„გაქსაუბრეთ შუცბუნდელეებს. არასწორი იქნება, ვისურვოთ მათი კომპარტიის რიგებში შესვლა. დარჩნენ მხოლოდ პატიოსანი მუშები, ხოლო, როცა საბოლოოდ ირწმუნებენ კომუნისტს — მაშინ შევიდნენ პარტიაში.“

ნოიმანს მარქსიზმი არ ესმის. ის პოლიტიკური დეგენერატია. მკითხა, რა უნდა შეისწავლოს, კარგი მარქსიზტი რომ გახდეს. ვუთხარი, რომ „კაპიტალი“ არის ადამიანის აზროვნების გამოცდა (როგორც მარქსი გვასწავლიდა).

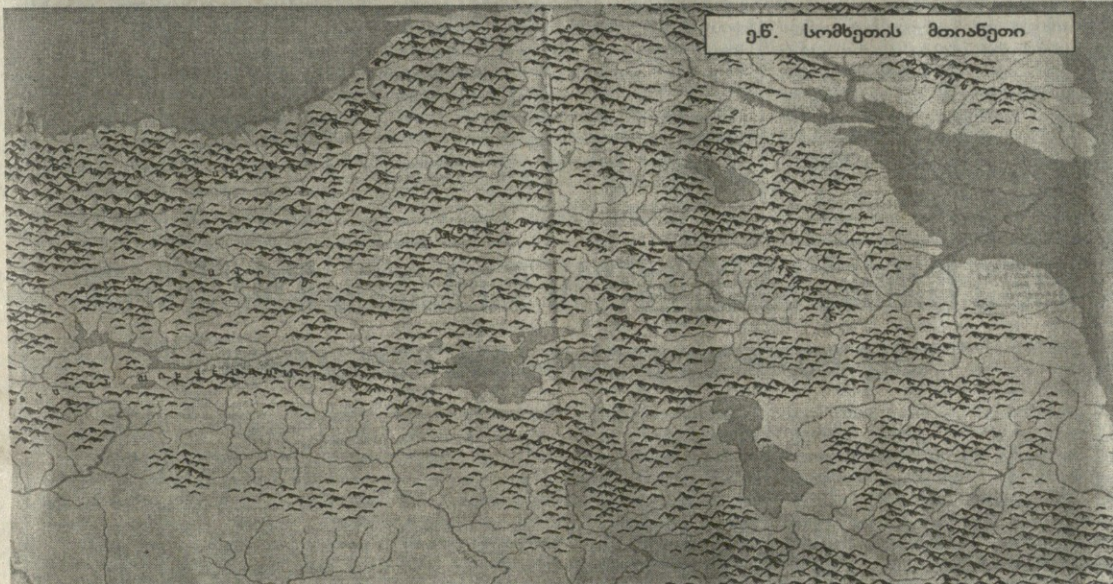
ის უკმაყოფილო იყო. „კაპიტალი“ მისთვის მოსაწყენი აღმოჩნდა. ფიქრობდა, რომ „კლასობრივი ბრძოლა საფრანგეთში“ და „18 ბრუნიერ“-ს შესწავლა უმჯობესი იყო.

ტელმანი ვერ ერკვეო ეროვნულ საკითხებში. მას ჯერ კიდევ 1930 წელს გავესაუბრე. მას არ ესმოდა...“

შუცბუნდელეები იყვნენ ავსტრიული სოციალ-დემოკრატიული გასამხედროებული ორგანიზაციის წევრები. 1934 წლის თებერვალში, ვენაში განიცადეს რა მარცხი ფაშისტებთან ჭრის შეტაკებებში, ბევრი მათგანი საბჭოთა კავშირში წავიდა ემიგრაციაში, ხოლო 1940 წლის დასაწყისში შინსახკომმა ისინი გესტაპოს გადასცა.

პაინც ნოიმანი — გერმანიის კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პოლიტიკური წევრი, 1937 წელს სტალინური ციხის კედლების მიღმა გაქრა. მისი მეუღლე, გერმანელი კომუნისტი მარგარეტ ბუტენ-ნოიმანიც შინსახკომმა გესტაპოს გადასცა, მაგრამ იგი ცოცხალი დარჩა და დაწერა მთელი რიგი წიგნებისა, მათ შორის ავტობიოგრაფიულიც, „როგორც პიტლერისა და სტალინის პატიმარი“.

გაგრძელება მომდევნო ნომერში



ენ. სომხეთის მთიანეთი

სწორედ სომხეთა ხსენებული გუნდის საქმიანობის შედეგად, უკვე ქვეყანას მოვლენოდა დაშნაბთა პარტია, რომელმაც მიზნად დაისახა თავისი გავლენის ქვეშ მოექცია მთელი სომხეთი ერი. დაშნაკებმა ამ მხრივ დიდ წარმატებას მიაღწიეს და 1918 წელს მკვედრებით აღმდგარი სომხური სახელმწიფოს სათავეშიც მოექცნენ. მე შოიგენის მომხრე არა ვარ, მაგრამ საქართველოს მთავრობის სათავეში მენშევიკების მოქცევის საფრთხეა დაშნაკების მსგავსი ქართული პარტია გვეყოლოდა წინამძღოლად. სომხებმა დაშნაკებმა შეძლეს სომხი ხალხის უმრავლესობის დარწმუნება იმაში, რომ საქართველოს, თითქმის, სომხური მინა-წყალი ჰქონდა მიტაცებული (ქვემო ქართლი თბილისითურთ, სამცხე-ჯავახეთი, აჭარა და სხვა) და ის სომხებს იარაღის ძალით უნდა დაებრუნებინათ. 1918 წლის დეკემბერში სომხეთის დაშნაკურმა რესპუბლიკამ ომი გააჩაღა საქართველოს წინააღმდეგ; საქმეში ჩაერია ინგლისის იმპერია, რომელმაც, თავისი ინტერესებიდან გამომდინარე, აიძულა დოჟდაბა ქართველი მენშევიკები, რომ ეცნოთ ქვემო ქართლის სამხრეთი ნაწილის, ლორეს ტაშირის ნეიტრალურ ზონად გამოცხადება. 1921 წელს კი ბოლშევიკური რუსეთის იმპერიამ, რაკი შექმნილ პოლიტიკურ ვითარებაში სომხეთს მეტისმეტად მცირე ტერიტორია რჩებოდა, გადაწყვიტა საქართველოს ხარჯზე გაეიდებინა სომხეთის საზღვრები და სომხეთს გადასცა, მიაკუთვნა ლორეს ტაშირი, რომლის დასაცავად საუკუნეთა განმავლობაში ქართველ ერს ზღვა სისხლი დაუღწია.

ქართველი ბოლშევიკებისაგან განსხვავებით, სომხებ ბოლშევიკებს ეროვნული შეგნება თითქმის ისეთივე ძლიერი ჰქონდათ, როგორც დაშნაკებს და მათი მხარდაჭერით 1921 წლის შემდეგაც სომხურ გამოკვეთვებში თუ ქრესაში კვლავ იყო პრეტენზიები ქართული მინა-წყლის, ქართული კულტურის მიმართ. ერთი სიტყვით, მეორედმოდა ილია მიერ დადანიშნული სომხეთა გუნდის და დაშნაკების დამოკიდებულება საქართველოსადმი. ამგვარი რამ ხდება საბჭოთა კავ-

სომხეთის, ასევე საქართველოს სომხურ სკოლებში. ხუთი თვის მანძილზე ამაოდ ვცდილობდი მეზოვნა „სომხეთის ისტორიის“ სასკოლო სახელმძღვანელოები. ბოლოს მაინც გამოჩნდნენ კეთილი, საქმი დაინტერესებული ადამიანები და ქალბატონმა ცირა გოგებაშვილმა, ბატონებმა ჟრა ბლუაშვილმა, გურამ კუტალაძემ გასაცნობად გადმომცეს მეხუთე და მეექვსე კლასების „სომხეთის ისტორიის“ სახელმძღვანელოები. სამივეს დიდ მადლობას მოვასხენებ.

მეხუთე კლასის „სომხეთის ისტორიის“, რომელიც გამოცემულია ერევანში 1998 წელს (ეს ამ სახელმძღვანელოს მეოთხე, გაუმჯობესებული გამოცემა ყოფილა), სამი ავტორი ჰყავს: აკადემიკოსი გაგიკ სარქიანი, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, ჰაირაპეტ მარგარიანი, ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი პაველ ჩოხანია. მართალია, სახელმძღვანელოს უმეტესი ნაწილი აკადემიკოს გ. სარქიანის დაწერილია, მაგრამ მისი თანაავტორები, პ. მარგარიანი და პ. ჩოხანიანი, ცხადია, პასუხისმგებლობას თავს ვერ აარღებენ. სხვათაშორის, ორივე მათგანი ქართველოლოგია. სახელმძღვანელოს წინათქაში, რომელიც რედაქტორის, პროფ. სომხ. ვ. ბარხუდარიანის კალმის ნაყოფია, ნათქვამია: „ყმანვილო მეგობრებო! თქვენი განსწავლის გზაზე ამ წლიდან სასიამოვნო, შთამბავონებელ სამყაროში შედიხართ. თქვენი იწყებთ მშობლიური ისტორიის შესწავლას. მაშასადამე, მეხუთე კლასელი სომხები ბავშვები პირველად ეცნობიან სომხეთის ისტორიის ანბანს. ამ ეტაპზე ბავშვებისათვის ძალზე ნაადრევი ჩანს საქართველო-სომხეთის ურთიერთობის ისეთი პრობლემების მინოდება, რომელთა შესახებაც სამეცნიერო რჩევებში გაუთავებელი კამათი მიმდინარეობს, მაგრამ დასახელებული სახელმძღვანელოს ავტორებს საკითხისადმი სხვაგვარი მიდგომა გამოუჩნდება. თუ მეხუთე კლასელ ბავშვებს ეტყვიან, რომ მესრობ-მამსტოცმა თავი არ დაზოგა და სომხებს გარდა ქართველებსაც შეუქმნა დამწერლობა, მაშინ, ბუნებრივია, მეხუთე კლასის „საქართველოს ისტორიაშიც“ უნდა ჩაინ-

ჯაჭვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი რგოლია“. ლევის მადლით, ამ ბოლო წლებში აღარ განმეორებულა ავად მისაგონარი 1918 წლის დეკემბრის სომხეთ-საქართველოს ომის მსგავსი რამ, თორემ აღნიშნულ სახელმძღვანელოში ჯავახეთის „თავისუფლებისათვის“ სომხთა ბრძოლაც იქნებოდა საუბარი.

მეხუთე კლასის „სომხეთის ისტორია“ მოიცავს პერიოდს უძველესი დროიდან ახ.მ. მეცხრე საუკუნის შუა ხანებამდე. ნიგნის დასაწყისშივე მოთავსებულია (მთელს ორ გვერდზე) რუკა სახელმადებით — „სომხეთის მთიანეთი“. მასში შეტანილია მთელი საქართველოც. შესაძლოა, მეხუთე კლასელმა ბავშვებმა ვერც აღიქვან ეს რუკა, ისევე, როგორც სახელმძღვანელოში მოთავსებული სხვა ტენდენციური რუკები, მაგრამ ეს ბავშვები თვითნასწავლები ხომ არ არიან, მათ ხომ მასწავლებლები ჰყავთ. ისინი მოწოდებული არიან იმისათვის, რომ სახელმძღვანელოს ავტორების, სომხეთის განათლების სამინისტროს, სომხეთის ხელისუფლების აზრები, ჩანაფიქრები მოსწავლეებამდე მიიტანონ. სახელმძღვანელოში სომხეთის მთიანეთი და სომხეთი გაიგივებულია კიდევ ერთ მანეთთან (გვ. 12, 19, 20, 23). მასში, კერძოდ, ნათქვამია, რომ ურარტულ ხანაში სომხები გავრცელდნენ მთელს სომხეთის მთიანეთში (გვ. 33-34), გვ. 5. VII-VI საუკუნეებში პირველი სრულიად სომხეთი სამეფო მოიცავდა მთელს სომხეთის მთიანეთს (გვ. 35), გვ. 5. II-ის დამდგენისათვის მთელი სომხეთის მთიანეთის პერიფერიებშიც კი სომხები ცხოვრობდნენ (გვ. 40, 43) და ა.შ. სომხეთის მთიანეთის, თუ სომხეთის ზეგანის ცნება მეცნიერებაში პირველად შემოიტანა გეოლოგმა გ. აბინმა (1806-1886). ვინაიდან საქართველო არ ყოფილა სომხეთისა და მისი მთიანეთის ნაწილი, გეოლოგიური თუ გეოგრაფიული და პოლიტიკური ცნებები ერთმანეთში არ უნდა ავურთოთ. თუ გეოგრაფიული და გეოლოგიური მეცნიერებისათვის აუცილებელია, რომ სომხეთის, საქართველოს, აზერბაიჯანისა და

გაგრძელება მე-13 გვერდზე

პასტანა ხარკილავა: რა ვუყოთ ამ მებრულ ენას, ანუ ფიქრები ახალი სახელმწიფოებრივი აზროვნების აუცილებლობის შესახებ



რატიონალურად მგონია, რომ მე, ვინც ქართულთან ერთად მებრულად ვიცი, იმ კაცზე კარგად ვფლობ ქართულს, ვინც ქართული კი იცის, მაგრამ მებრული არა.

მებრულის ცოდნა ხელს მიწყობს ჩვენდღე ამა თუ იმ მებრული სიტყვის შორეულ ფესვებს, მის მნიშვნელობას. ასე მაგალითად, მე ვიცი, რომ სიტყვა საყდარი ანუ საყუდარი სიტყვა ყუდუდან მოდის, რაც სახლს ნიშნავს მებრულად. საყდარი — საყუდარი — ყუდე. ეს ცოდნა კი ხელს მიწყობს შინაურად ვიგრძნოთ თავი ქართულ ენობრივ სიტყვებში.

მე მესმის იმ ქართველის გაღიზიანების მიზეზი, რომელმაც არ იცის მებრული, და, აქედან გამომდინარე, არ იცის, თუ რა დიდი ნათესობაა მებრულსა და ქართულს ნორის.

შემთხვევით კი არ გააკეთა არჩევანი მებრელმა კაცმა ბერძნული და ქართული ენიდან ქართულის სასარგებლოდ და შემთხვევით კი არ აირჩია ის ლეთისმასხურების ენად, რის შემდეგაც ერთი ნაბიჯი იყო დარჩენილი ქართული სახელმწიფოს შექმნის და ამ სიტყვაში ქართული ენის სახელმწიფო ენად გამოცხადების იდეამდე.

საკუთარი, მებრული ენის ზოგად ქართული იდეალებისთვის მსხვერპლად შეწირვა, როგორც ამას ბატონი გოგი გაჩეჩილაძე ამბობს, ის ნებაყოფლობითი აქტი იყო, რომელზეც დაფუძნდა შემდგომში ქართული სახელმწიფოს შენობა.

ენის მსხვერპლშეწირვა სულაც არ ნიშნავდა იმას, რომ მებრულ კაცს საკუთარ მეობაზე, საკუთარ სახეზე, საკუთარ ენაზე ეთქვა უარი, რასაც, სამწუხაროდ, ხშირად იხოვენ მისგან ისინი, ვისაც ქართული სახელმწიფოს არსებობის ფორმა, არის ამ არსებობისა არასწორად ესმის.

მებრული ენა — ეს არის უძველესი ენა, რომელმაც საუკუნეებს გაუძლო და დამატებითა თავისი სიცოცხლისუნარიანობა. მებრული ენა — ეს არის უმშვენიერესი, უმდიდრესი ენა, რომელ ენაზეც უბრწყინველესი შედეგები შექმნილი და, რაც მთავარია, თვით ამ ენაშია შენახული და გასაიდუმლოებული სულიერების უდიდესი მისტერია.

შემთხვევითი არ იყო აკაკი წერეთლის მოწოდება: დროა მიემართოთ მებრული ენის საგანძურს, რადგან სწორედ იქ არის დამარხებული ქართული ენის თვალმარცხილები.

ნურავის ეწყინება ის, რასაც ახლა ვიტყვი: ქართულ სიამაღლეში ხანდახან იმერული აზროვნების გადამწეობები შეინიშნება, რაც მებრულ ენასთან და საერთოდ სამეგრელოსთან მიმართებაში იჩენს თავს მახინჯი, ცრურთქილი ფორმებით.

ჩვენ ახლა ახალ, დამოუკიდებელ ქართულ სახელმწიფოს ვაშენებთ, მაგრამ ვიცით კი, რა პრინციპებზე უნდა აშენდეს იგი? გააზრებული, გაცნობიერებული გვაქვს კი, რა სახელმწიფოა ქართული სახელმწიფო და რა ადგილი უჭირავს ამ სახელმწიფოში ქართულს, კახეთს, სვანეთს, აჭარას, ფშავ-ხევსურეთს, სამეგრელოს, აჭარას, სამცხე-ჯავახეთს და ა. შ. რას უნდა ემსახუროდეს ეს სახელმ-

წიფო — ამ კუთხეების თავისთავადობის შენარჩუნების და ამ თავისთავადობათა ერთობლიობათა და ერთიანობით საერთო ქართული სახელმწიფოებრივი სივრცის შემოსაზღვრას თუ ამ სიტყვაში ამ კუთხეების თავისთავადობის მოშლას და მისთვის ერთი სახის, ერთი ფერის მიცემას?

რასაც მე ახლა ვამბობ, აი, ამ თემას უტრიალებდნენ მთელი ცხოვრება ილია, აკაკი, ვაჟა, იაკობ გოგებაშვილი, მანამდე სხვები და სხვები. დღეს კი ეს თემა საერთოდ მივიწყეთ, თითქმის არც არსებობდეს იგი.

არადა, არსებობს კი არა, როგორი სიმწვავეთა არსებობს თურმე ეს ყველაფერი, ბოლო ათმა წელიწადამდე გვიჩვენა. „ჩინგური საქართველო“, სიმები ჩვენ ვართ ყველაო, სხვადასხვა კუთხის შეილები, ოდელა, დელა, დელაო! — ამბობს „სეპარატისტი“ აკაკი წერეთელი და მას მეორე „სეპარატისტი“ დუტუ მებრელი ესმია: „ქართლ-კახეთი, იმერეთი, გურია და სამეგრელო, ყველა ჩემი სამშობლოა, საყვარელი საქართველო“.

რასაც ახლა ვიტყვი, ამის გამო შეიძლება ვიღაცამ ჩაიკლავს მომინდომოს, მაგრამ რა ვქნათ, ერთხელ მაინც ხომ უნდა ვთქვათ სიმართლე: ბოლო სამოქალაქო ომი შემთხვევით არ დაწყებულა თბილისში. თბილისი დედაქალაქი, დედასავით კი არა, დედინაცვალივით მოექცა თავისი შეილებს, რომლებმაც ორასწლიანი წვლების შემდეგ საკუთარ სახლში, ანუ ერთიან ქართულ ოჯახში სცადეს დაბრუნება.

ეს ომი, თუმცა გაუცნობიერებლად და გაუზრებლად, სწორედ აკაკი წერეთლის თუ დუტუ მებრელის წინააღმდეგ, იმ ეროვნული იდეოლოგიის წინააღმდეგ იყო მიმართული, რომელიც ქართულ სახელმწიფოს მოიაზრებს არა როგორც უსახო, ერთფეროვან სიტყვას, არამედ როგორც სხვადასხვა კუთხეების ერთიანობას, როგორც ჩინგურს, რომელსაც რადგან ჩინგურია, სხვადასხვა სიმები უნდა ჰქონდეს თავისი განსხვავებული ფერადობა, ის განსხვავებული ფერადობა, რომ იძლევა იმ ერთიან ქართულ პოლიფონიას. ჩვენი სამშობლოები — ქართლი, კახეთი, იმერეთი, გურია, სამეგრელო ქმნიან ერთ საერთო დიდ სამშობლოს, რომელსაც საყვარელი საქართველო ჰქვია.

დღეს მავანი იმასაც კი ამტკიცებენ, რომ სახელმწიფოს არ სჭირდება ეროვნული იდეოლოგია. ამის თქმა უკვე იდეოლოგიაა, ოღონდ ანტიეროვნული, ანტისახელმწიფოებრივი, უაღრესად საშიში იდეოლოგია.

დროთა განმავლობაში თბილისი ჩამოყალიბდა, როგორც დამოუკიდებელი მინისახელმწიფოს მაგვარი რამ, დახურული მინისახელმწიფო თავისი განსხვავებული ცნობიერებით. რატომ და როგორ მოხდა ეს, ამის ასსანა ძნელი არ არის, მაგრამ იმდენად ზრცელი სასაუბროა, სჯობს სხვა დროისთვის გადავდოთ, ახლა კი, უბრალოდ ფაქტის დაფიქსირებით დავგმავოდეთ: კახელის, იმერელის, რაჭველის თუ მებრელის გვერდიგვერდ დღეს არსებობს თბილისელიც, რომელიც ზემოთჩამოთვლილი და კიდევ არამოთვლილი ქართველების მოძალეებს „მთა ქალაქში“, თბილისში, თავიანთი მინისახელმწიფოს ხელყოფად აღიქვამს.

ეს გაუკუღმართებული გაგება თბილისელებისა, ეს გაუკუღმართებული ცნობიერება იქცა სახედისწერო მოვლენად ქართული დამოუკიდებელი სახელმწიფოს არსებობისთვის.

ეროვნული მოძრაობის აღზევების ფაზა, გასსოვთ რა დიდი სიხარულით და ეროვნული აღტკინებით მოეშურებოდნენ საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებიდან ქართველები თბილისისკენ, როგორც აღქმული ქვეყნისკენ, როგორც

ქართული სულიერების მეტყველებს, მაგრამ — ნურას უკაცრავად თბილისი თბილისელებისააო — მიუგეს და კინწისკვით გაყარეს „მოლაშქრენი“, როგორც მათი მინისახელმწიფოს დამპყრობნი.

ალბათ, ამიტომ მოინათლა ეს ომი ზოგიერთების მიერ „თბილისის განმათავისუფლებელ ომად“.

ერთიანი ქართული სახელმწიფოს იდეა ყველაზე მეტი თავგამოდებით სამეგრელომ დაიცვა და აკი, სწორედ მას დაატყდა თავს ყველაზე დიდი რისხვა და უბედურება.

როგორც ზემოთ ვთქვით, დამოუკიდებელ ქართულ სახელმწიფოს ვაშენებთ დღეს. კეთილი და პატიოსანი, მაგრამ რა სახელმწიფოა ეს სახელმწიფო? ეს კითხვაც ზემოთ დავსვით და არ გვიპასუხნია.

ამ კითხვაზე ვერც ახლა გიპასუხებთ, რადგან მე არ ვიცი, რა სახელმწიფოა ის სახელმწიფო, რომელსაც თავისი ეროვნული იდეოლოგია და სახელმწიფოებრივი კონცეფცია არ გააჩნია.

ერთხელ და სამუდამოდ უნდა გავცეს პასუხი კითხვას: რა ადგილი უჭირავს ამ სახელმწიფოში კუთხებს, რომელსაც ჰქვია სამეგრელო, კაცს, რომელსაც ჰქვია მებრელი და რომელსაც მშობლიურ ქართულთან ერთად გააჩნია მებრული ენაც.

სამეგრელო ვერ შეგეუბა იმ

დამცირებას, რაც მას არაერთგზის უწევია, არც მებრული ენა უნდა იყოს ვინმეს დაცინვის და მოთუშვების საგანი. და თუ ჩვენ ახალ, დამოუკიდებელ ქართულ სახელმწიფოს ვაშენებთ, მოდით, ცოტა ახლებურად ვიაზროვნოთ. მოდით, მოვიშოროთ კომუნისტურ-ბოლშევიკური აზროვნების სტილი, უარი ვთქვათ სახელმწიფოს მართვის მოქველულ სისტემაზე და ისე განვიხილოთ ეს საკითხი.

რა გავაკეთოთ იმისთვის, რომ სამეგრელომ ერთხელ და სამუდამოდ მოიშოროს ის კომპლექსები, რასაც მას ორი საუკუნეა თავს ახვევს რუსეთის იმპერია და ამ კომპლექსის დანერგვაში ლომის წვლილი მიუძღვით იმ გაქართველებს, რომლებსაც ვერ გაუგიათ და ვერ შეუგნათ, რას ნიშნავს ქართული სახელმწიფო, რას ნიშნავს საქართველო და როგორი უნდა იყოს იგი.

პირველი, რითაც უნდა დავიწყოთ, ალბათ, ისაა, რომ სრულიად ახლებურად უნდა დადგეს ქართული ენის სწავლების საკითხი ჩვენს სკოლებში და ქართული ენის გვერდით აუცილებლად უნდა ისწავლებოდეს მებრული და სვანური ენების ზოგადი კურსი, რომ ქართველ ბავშვს ბავშვობიდანვე ჰქონდეს გარკვეული ინფორმაცია ამ ორი ქართველური ენის შესახებ.

რომელ ქართულ ცნობიერებაზეა ლაპარაკი, როცა ქართული ცნობიერებიდან ვიჯნავთ მებრულსა

და სვანურს. როგორ შეიძლება ჩვენ ვთქვათ, რომ ქართული ვიცით, როცა არ ვიცით ის ძირები, ის ფესვები, რაზეც ქართულია ალმოცნებული, არ ვიცით ის შენაკადები, რითაც მდიდრდებოდა და იცნებოდა ქართული ენა.

კარგია, როცა ჩვენს ბავშვებს ინგლისურ თუ გერმანულ ლექსებს ვასწავლით, მაგრამ რით იქნებოდა ცუდი მათთვის მებრული თუ სვანური ლექსებიც გვესწავლებინა, რომ ყური ყრმობიდანვე ქართულად გახედნოდათ და მომავალში მებრულისა თუ სვანურის გაგონებისას უსიამოვნოდ არ გაფრეოლბოდათ ტანში.

რა იცის დღეს ქართველმა ბავშვმა მებრული თუ სვანური მითოლოგიის, ფოლკლორის, წეს-ჩვეულებების, ტრადიციების შესახებ. თითქმის არაფერი და როცა ის სამეგრელოში თუ სვანეთში პირველად ხვდება, იქდან სასიამოვნოდ გაოგნებული და განცვიფრებული ჩამოდის, ამ ორ კუთხეზე და მის მკვიდრ ადამიანებზე სამუდამოდ შეყვარებული. თითქმის უცხოეთში იყო, სადაც უცებ სამშობლო აღმოაჩინა.

მე ნათქმინიერო არა ვარ და ვერ გეტყვით, როგორ უნდა დაიწეროს მომავალი ქართული ენის გრამატიკა, ვერც იმას გეტყვით, როგორ უნდა შედგეს მშობლი-

გაგრძელება მე-13 გვერდზე

ნათქმუნა ხართ ილიას და აკაკის პეპეჟილკა?! ლია წერილი ბ-ნ მურმან ლეხანიძეს

„ფურთხის ღირსი ხარ შენ, საქართველო!“ — დიდი ქართველი პოეტისა და საზოგადო მოღვაწის თავის დროზე ნათქვამი ეს ტკივილიანი ფრაზა, სამწუხაროდ, დღესაც, მეოცე საუკუნის მინურულსაც კი ტრიალებს ჩვენს ცნობიერებაში და თუ დღევანდელ ჩვენს ყოფას (არა მხოლოდ მატერიალურს) ამ საზოგადო მოღვაწეობით, შესაძლოა, არა ერთხელ და ორჯერ წამოვიძახებთ (გულში მაინც) მსგავსი სიტყვები. ჩვენი უბედურება იმაშია, ამ სიტყვების ხმაშია თქმის უფლების მქონე მწერალი თუ საზოგადო მოღვაწე აქა-იქ თუ შემოგვრჩენია და ისინიც (მათი უმრავლესობა) პირში წყალს იგუბებენ. — ვერაფერს ვხედავთ, არაფერი გვესმისო...

სამაგიეროდ, თვალსაჩინო პოეტს, ქართველთა საამაყო მგოსანს, ბ-ნ მურმან ლეხანიძეს არ ჩაუ-

გია ხმალი ქარქაშში, არც წყალი ჩაუგუბებია პირში და საკუთარი მუზა ამჯერადაც ხმამაღლა აუშლებს... სამეგრელოსა და მებრელების წინააღმდეგ. მოწმენდილ ცაზე მების დაცემა არ გამოიწვევდა, ალბათ, ქართულ საზოგადოებაში ისეთ მღელვარებას, როგორც ბ-ნ მურმანის ამ „შედეგმა“ გამოიწვია. მიძიმე ფიქრს მისცემიან ჭეშმარიტი ქართველები: რა მოხდა, რამ გადაუტრიალა ტვინი მურმან ლეხანიძესო. პასუხი კი, ჯერჯერობით მაინც, ვერ უპოვიათ... თუმცა, ქვეყანაში, რომლის ხელისუფლების ოფიციალური ორგანო „საქართველოს რესპუბლიკა“ ერთ-ერთ ტვინგადაბრუნებულ მეცნიერს საჯაროდ ათქმევინებს, ქართული კულტურა სომხურის საფუძველზეა წარმოშობილი, არაფერი უნდა გაგვიკერდეს კაცს. არც ბ-ნ მურმან ლეხანიძის ეს ანტიმებრული ლექსი უნდა გაგვიკერებოდეს,

რადგან პოეტი, რომელიც ხელმწიფის ნაგში ზის (მიუხედავად იმისა, რომ ადრე სრულიად სანაღმალდგოს ქადაგებდა), მაინცდამაინც სახელმწიფოებრივად, უპრიანი იქნება გვეთქვა, ზოგად-ქართულად ვერ იაზროვნებს.

დასაანანი, რომ მურმან ლეხანიძემ, მისი პოეტური მოღვაწეობის შემოდგომაზე, ასეთი წარუბოცავი ლაქა დაამჩნია საკუთარ შემოქმედებას. რაც შეეხება სამეგრელოსა და მებრელებს, მათ პრეზიდენტის გარეშეც კარგად იცოდნენ და იციან, რომ სამეგრელო არა ერთადერთი, არამედ ერთ-ერთი მძლავრი ხერხემალია საქართველოს მის სხვა კუთხეებთან ერთად და ანტიმებრულად განწყობილი პოეტები (თუნდაც საქვეყნოდ ცნობილი) და ცალკეული მოპოლიტიკანო ელემენტები ვერაფერს დააკლებენ მის ზოგადქართულ ცნობიერებას.

სამრგო ჯანაშია

სამეგრელოს სადღებრძალი

ქვეყანაში ნათქმუნა პეპეჟი ლეხანიძის უსათუარო
ლაქის წაიქმუნის შედეგად

ვით დედა-მტკვართან ქოროს და ენგურს, როინს და ტესურს, იორს და არაგვს, აგრეთვე ენას, — ქართულთან მებრულს, — ხმა ამოიღოს უფლება არ აქვს — თქვენ დუშმანს სიტყვა უქციეთ საქმედ, თქვენ სხვა ადამიანი თქვენს მარტივ გლეხში. ვაი სირცხვილო, რუსთველი თარგმნეთ, — მიჯღარკ-მოჯღარკეთ ქართული ლექსი ალარ ვაგრძელებ ამაზე სიტყვას, — ვართ ჩვენ ორი ძე ხომ ერთი ბედის, — საჭირო გახდა და ერთხელ ითქვა, საჭიროება ნუმც გავქნეს მეტისა ვით დედა-მტკვართან ქოროსს და ენგურს, როინს და ტესურს, იორს და არაგვს, — აგრეთვე ენას, — ქართულთან მებრულს, ხმა აღიმაღლოს, უფლება არ აქვს!

მურმან ლეხანიძე

ქართველებო! მომხდურ მუხანათ მტერს ვაქაცურად დაუხვდა და შეებრძოლა, ქართველების მესხიერებას სამშობლოს პირველი დამცველის სიმბოლოდ შემოიჩნა. — ის ვინ იყო? — მებრელი (კოლხი) აი-ეტი. პირად ამბიციებზე მაღლა სამშობლოს ერთიანობა დააყენა, ამით მაგალითი ქართველებს პირველმა გვიჩვენა. — ის ვინ იყო? — მებრელი ქუჯი. საქართველოს დასჭირდა და ქვეყანას გმირად მოევიწინა, სამშობლოსათვის თავგანწირვისა და თავდადების სიმბოლოდ იქცა. — ის ვინ იყო? — მებრელი ცოტნე დადიანი. ... გიორგი ჭყონდიდელი... ამბროსი ხელაია... ... სულ ბოლოს ეროვნული

გმირობის მაგალითი ვინ გვიჩვენა? მებრელმა ყიული შარტავამ. და ვიტყვი... გაუმარჯოს ქართულ ჯიშს, საქართველოს ყველა კუთხე-კუნჭულს, განსაკუთრებით კი სამეგრელოსა და სამშობლოს ერთგულ მებრელებს, ასე რომ ტიკვა დღეს საქართველოს. ქვეყნის პრეზიდენტმა ჭეშმარიტი ფრაზა წარმოსთქვა: სამეგრელო საქართველოს ხერხემალიაო!

P. S. აქამდე ჩვენი სათაყვანებლო პოეტი მურმან ლეხანიძე, თქვენმა უსათუარო ლექსმა გაგვაოგნა და გული ძალიან გვატკინა. (სერგო ორჯონიკიძის დანაშაულის გამო პასუხი იმერლებს მოვკითხოთ?) ჰენრი კუარაშვილი, მამით იმერელი, დედით კახელი, სულით ხორცამდე ქართველი

აპაქი ასათიანი: როგორც გავზრდისთვის არ უზიკლა ასათით თაგაში. ისა ან ხელისუფლებისათვის — სახელმწიფოს გარეშე



ამიტომ გარკვეული მინიშნებები, რომლის მიზანაც იყო ასლან აბაშიძის ტერაქტთან დაკავშირება, დიდი სიყალბეა.

კიდევ ვიმეორებ, რომ ბევრი პრობლემა, რაც ქვეყანას ასეთ განსაცდელში აგდებს, დაკავშირებულია ლუსტრაციის კანონთან და საპარლამენტო იმუნიტეტის მოხსნასთან — ამბობს ბატონი აპაქი. ამიტომ, ჩვენ დაუკავშირდებით ამ დღეებში პარლამენტის თავმჯდომარეს და გადავცემთ აღნიშნულ კანონებთან დაკავშირებით ოფიციალურ მიმართებას. ის გაგებით მოეკიდა თბილისის მერის არჩევის მოთხოვნის შესახებ ჩვენს მიერ შეგროვებული ხელმოწერების გადაცემას პარლამენტისათვის და იმედი გვაქვს, რომ აქაც ისე მოიქცევა, როგორც პარლამენტის თავმჯდომარეს ეკადრება. თუ ჩვენს მიმართებას რეაგირება არ მოჰყვება, მაშინ იძულებული გავხდებით, შევავროთ. რაც შეეხება ტერორისტებს, ვურჩევთ ხელისუფლებას, რომ ისინი თავიანთ რიგებში ექცეონ ან მათი ხელისუფლების სათავეებთან. ჩვენ გვანუხებს ის, რომ არმია არის უპატრონო მდგომარეობაში და გამოსავალს ხელისუფლება ვერ პოულობს. არადა, თუ არ გვეყოლება სერიოზული სამხედრო ძალა, სეპარატუზმის პრობლემას და აფხაზეთ-სამაჩხალოს დაბრუნების საკითხს ვერ გადავჭრით. იგივე მოლაპარაკებაზე ყოფნისას შენს უკან 20-25 ათასიანი კარგად მომზადებული ჯარი მაინც უნდა იდგას, თუ გსურს მოლაპარაკებაზე წარმატებას მიიღწიო, ჩვენს კონტაქტებსაც აფხაზეთთან მეტი შედეგი ასეთ შემთხვევაში ექნებოდა, თორემ ჩვენ მართლა მშვიდობის მტრელები კი არა ვართ, როგორც ზოგიერთები გვინოდებენ.

ქართველ ტრადიციონალისტთა რესკონფერენციები ამ ბოლო დროს ქვეყანაში მიმდინარე თითქმის ყველა დონეზე იმდენად, რაც უზრუნველყოფს საკმაოდ მრავალრიცხოვანი ჯორჯიის დაინტერესებას ინვესტიციების მას შემდეგ, რაც ტრადიციონალისტებმა მხარი დაუჭირეს ჯორჯიის საარჩევნო ბარერის დაწესებას, რაც მათი მხრიდან საკმაოდ მაღალი განაცხადია, თუმცა თუ ტრადიციონალისტთა ლიდერს კაკო ასათიანს დამაჯერებელ ტონს იტყუებდა ყურადღებას, მაშინ ამ განაცხადს გარკვეული რეალური აფუჭებული გააჩნია. ამ თემაზე, ლბათ, კიდევ ბევრჯერ მოგვინუგვს საუბარი, მითუმეტეს, რომ ტრადიციონალისტები საარჩევნო აპაქიანს აქტიურად წარმართვას აპირებენ.

ამჯერად კი პრესკონფერენციაზე გადამხვილებთ ყურადღებას, სადაც ბატონმა აპაქი ასათიანმა თავისი შესხედულება გამოთქვა სულ ახლახანს გახსნილი ტერორისტული აქტის მცდელობაზე. აპაქი ასათიანმა სინანული გამოთქვა გენერალ გუჯარ ყურაშვილის ბრუნებაზე, რომელიც ექვმიტაბილია ტერაქტის ორგანიზებაში, რადგან გენერალი ყურაშვილი მიიჩნია კარგ სამხედრო სპეციალისტად და აფხაზეთის ომში შეპარტებით მებრძოლ სამხედრო ელემენტად. ტრადიციონალისტთა ლიდერის აზრით, ეს ტერორისტული აქტი კიდევ ერთხელ ამტკიცებს, რომ ლუსტრაციის საფორმა აუცილებლად მისაღებია. რაც შეეხება ტერორისტულ აქტებს, იგი მოუწოდებს ტერორისტებს, რომ თავი გაანებონ ტერაქტების მოწყობას, რადგან ასეთ შემთხვევაში, იგი, როგორც ნორმალური პოლიტიკური ოპოზიცია, გმობს ტერორის და ხელისუფლების მხარდამხრებობას. რადგან რეგულარული და ნუმიდული ხშირად ხელისუფლების გვერდით დგამას.

აპაქი ასათიანს მიაჩნია, რომ ტერაქტის ორგანიზატორების ძებნა იმ ოპოზიციაში, რომელსაც არჩევნებში გამარჯვების რეალური შანსი აქვს, სრული აბსურდია,

ვალტერ სკოტს აქვს მშვენიერი რომანი ლუი XI-ზე და იქ ხდებოდა ასეთი ამბები, რაც ჩვენთან, ოღონდ ეს იყო საფრანგეთში და თანაც ხუთი საუკუნის წინ, ეს არის მხოლოდ ჩვენს ეპოქას და იმ ეპოქას შორის სახელისწილო განსხვავება, დანარჩენი ყველაფერი ერთნაირია. ამიტომ თამამად ვაცხადებ, რომ ეს ხელისუფლება უნდა შეიცვალოს, რომ ქვეყანასაც ეშველოს და თვითონაც ცოცხლები დარჩენ, თორემ ვილას რომ წააკლავენ ეს აშკარაა, მე კი მათი ჯანმრთელობა და კარგად ყოფნა მინდა. როგორც ბავშვისთვის არ შეიძლება ასანთით თამაში, ისე არ შეიძლება ამ ხელისუფლებისათვის სახელმწიფოს მართვა. გადაეყრებიან თვითონაც უბედურებას, რაც, მე სიმართლე გითხრათ, დიდად არ მადარდებს და ჩვენც გადაგვყრიან რაიმე უბედურებას, რაც მე უკვე ვნახე, და საკმაოდ გამოცდილება მაქვს ამისი.

შეკითხვაზე, სხვა ხელისუფლება რა გარანტიაა, რომ იმავე კურსით არ იქნის, როგორც ამ ხელისუფლებას აქვს აღებული, აპაქი ასათიანმა უპასუხა, რომ კურსზე არ არის ლაპარაკი, საჭიროა შეიცვალოს სისტემა, მინისტრებს რეალურად უნდა ნიშნავდეს პარლამენტი, ახლა რომ პრეზიდენტს ყურმოჭრილი მონები არიან, ისე არ უნდა იყოს, უნდა მოხდეს რეალური თვითმმართველობის დამკვიდრება მერების არჩევით, მოსამართლეებსაც კი შევარდნაძე ნიშნავს, ფულიც და წილებიც ხომ ნაწილდება მისი შტაბიდან, მე თქვენ გარწმუნებ, რომ ბევრი მკვლელობა სწორედ ფულის გულისთვის მოხდა პოლიტიკური შეფერხების ქვეშ. ძიებლობა მიდის იმაზე, თუ ვინ ჩაიდგებს ხელში ფოთის პორტს, იგივე ნაფთობსადენს, შევარდნაძე ტრუბას რომ ეხახის, სიგარეტს რომ გაყიდოს კონტრაბანდული წესით, გენზინს და სხვა. ამიტომ, ნუ იღებენ აღშფოთებულ სახეებს, მათ თუ კლავენ, კლავენ ფულის გულისთვის და არა ქვეყნის ინტერესების გულისთვის და საერთოდ სასაცილოა, რომ ესენი ხსნიან მერაბ კოსტავას ძეგლს, სასაცილოა, როცა ესენი ამბობენ, რომ ქვეყნის დამოუკიდებლობა მთავარი მონაძლეობაა. ამ ხელისუფლებას არა აქვს პოლიტიკა, იგი ბიზნესით არის დაკავებული, ამიტომ ექვმება ყოველთვის საშიშროება, აი, კლინტონს, მაგალითად, არავინ მოკლავს, მას სულ სხვა პრობლემები ანუხებს, თუ იქაც კლავენ, კლავენ მხოლოდ მანკები. ტერორისტული აქტის მოხდენის შემდეგ ხელისუფლება თავისი არსებობის აუცილებლობას ამტკიცებს, ხოლო მე პირაქით ვამბობ, რომ სანამ ეს ხელისუფლებაა, მუდამ იქნება ტერაქტების და გადართილებების საშიშროება და არც მე და არც სხვა ნორმალურ ადამიანს, მე გმონ, არ უნდა სურდეს კიდევ თბილისს ქუჩებში ავტომატების სროლა და ზარბაზნების ქუხილი.

მასტანო ხარკილავა: რა ვუყოთ ამ მებრულ ენას. ანუ ფიქრები ახალი სახელმწიფოებრივი აზროვნების აუცილებლობის შესახებ

მე-12 გვერდიდან

ური ლიტერატურის სახელმძღვანელოები დაწყებითი კლასებისთვის, მაგრამ ეს ყველაფერი სულ სხვანაირად რომ უნდა გაკეთდეს, სულ სხვა ხერხებზე, სულ სხვა საძირკვეზე რომ უნდა დაშენდეს, ეს ჩემთვის უდავოა.

უდავო იყო ეს იმ ათასობით მკითხველისთვის, რომლებიც გულ-

ნათქვამს მკრეხლობად არავინ ჩათვლის. დღეს კი ამის დიდი შანსი მაქვს, მაგრამ მე მხოლოდ დღევანდელი დღისთვის არ ვწერ ამ წერილს და არც ცრუპატრონობა ერთბაშად გონს მოსვლის იმედი მაქვს, მაგრამ მე ვიცი, რომ ეს აუცილებლად მოხდება, ჩვენ ამ დასკვნამდე აუცილებლად მივალთ, მაგრამ კარგი იქნება, თუ ეს მოხდება არა შორეულ



მსურველად გამოეხატონ ამ თემაზე დაწერილ ჩემს ერთ წერილს „მომაველის სახელად“, რომელიც 11 წლის წინათ გამოქვეყნდა. თუმცა, ჩემი წერილის გამოქვეყნებამდე სხვებმა გამოთქვეს მსგავსი მოსაზრება. ჩემმა სასიხარულოდ, ამ იდეის მხარდამხრებში სწორედ არამეგრული წარმოშობის ქართველები ჭარბობდნენ.

ვილავა „ვეფხისტყაოსანს“ თარგმნის თუ მეგრულად დაწერს ლექსს, ერთი ვაი-უშველდელი ატყდება ქართულ პრესაში — ლამის არის სეპარატუზმთან გაიგივდეს ამგვარი „წარმოუდგენელი თავგებობა“. მყისვე დაირაზმებინა ჩემი ინტელიგენციის წარმომადგენლები საქართველოს დასაცავად და გადასარჩენად. იმას კი ვერ ხვდებიან, რომ ასეთი საქციელი უფრო აშორებენ სამეგრელოს საქართველოსგან და გაუცხოების, გათიშვის პროცესს უწყობენ ხელს. როცა კაცს ეუბნები, რომ მისი ენა შენთვის მიუღებელია და ლამის დანაშაულად უთვლი ამ ენაზე უწყინარ ლიტერატურულ ვარჯიშობას, განა იმით იმასაც არ ეუბნები, ჩემიანი არა ხარო?

თუ ჩვენ ოდესმე საშველი დაგვაგებდა და ოდესმე ვისწავლით იმას, რასაც სახელმწიფოებრივად აზროვნება ჰქვია, ჩემს

მომავალში, არამედ დღეს... ჩვენ რაც აფხაზეთში დაგვემართა, იმტომ დაგვემართა, რომ ვერ მოვუარეთ, ვერ ვუპატრონეთ იქ მოსახლე ქართველობას, რომელთა დიდი ნაწილი მეგრული წარმოშობისაა. სამაგიეროდ, „მოუარეს“ რუსებმა...

თავის დროზე იმ ყმანილებითვის, ზუგდიდის ცენტრში ავტობატის ჯერით რომ ცხრილდნენ ცას და „თქენი არაქართული დედაო“ რომ იგინებოდნენ, ერთი მეგრული ლექსი რომ შეესწავლებინათ ბავშვობაში და „აი ისა“ გვერდით ისიც ეთქვათ, რომ ხორბალს მეგრულად ქობალი ჰქვია, ღმერთს კი — ლორწოთი, დარწმუნებული ვარ, ისინი ასეთ რამეს არ ჩაიდენდნენ.

კარგია, ევროსაბჭოში რომ გავერთიანდით, მაგრამ საქართველოშიც ხომ უნდა გავერთიანდეთ, გაერთიანება კი სიყვარულის, ურთიერთგაგების, ურთიერთკრძალების და პატივისცემის გარეშე შეუძლებელია.

საქართველოს ერთიანი სახელმწიფოს შენარჩუნებას და განმტკიცებას ის შეძლებს, ვინც სწორ ეროვნულ სახელმწიფოებრივ კონცეფციას ჩამოაყალიბებს და მისი ცხოვრებაში გატარებისთვის იღვანებს.

მეთერთმეტე გვერდიდან

სხვა ქვეყნების მთების ერთობლიობას ერთი საერთო სახელი უწოდოს, „სომხეთის მთიანეთის“ ნაცვლად სხვა სახელწოდება უნდა მოიფიქროს, ისეთი, რომელიც დღესათვის პოლიტიკურ ელფერს არ ატარებს, მაგ. ურარტუს მთიანეთი, ამიერკავკასიის მთიანეთი... იქნებ გ. აბიხმა „სომხეთის მთიანეთის“ ცნება შემოიტანა იმ სომხეთის გუნდის ზემოქმედებით, გავლენით, რომლის იონების შესახებაც, ილია ჭავჭავაძის სიტყვით, ქვანაც ლაღადებენ.

სახელმძღვანელოს მიხედვით, ისტორიული სომხეთის ტერიტორია დღევანდელ სომხეთზე ათჯერ მეტი ყოფილა (გვ. 11,12). ბუნებრივია, მასწავლებელი განუმარტავს თავის მესუთე კლასელ შეგარდებს, რომ დანარჩენი 90 პროცენტს სომხური ტერიტორიისა, მართადად ემთხვევა სომხეთის მთიანეთის ფარგლებს, ის, რაც რუკაზე მოცემულია, კერძოდ, ახლანდელი საქართველოს და სხვა ქვეყნების მიწა-წყალს. ამდენად, ჩვენ რომ დღესაც ძირძველ ქართულ მიწას, ლორე-ტაშირს მივტკირთ, ის ზღვაში წვეთია იმასთან შედარებით, რასაც გვედგებიან, გვეცილებიან. მესუთეკლასელ სომხ ბავშვებს ასწავლიან გერეთვე, რომ ჯერ კიდევ ძვ. წ. VI საუკუნეში

გულაბარ კლარჯი საქართველოს ჩვენსავე პერსონაჟს, სჯერათ სომხებს... მესუთე კლასიდან

მთელი სომხეთის მთიანეთის მოსახლეობა, თითქმის, სომხურენოვანი ყოფილა (გვ.35). იქნებ გვითხრან აკადემიკოსმა გ. სარქისიანმა და მისმა თანამებრძოლებმა, სად და როდის გაჩნდა ქართული ენა? მესუთეკლასელი „სომხეთის ისტორია“ ქართველებს დამპყრობლებად აცხადებს: ძვ. წ. II ს-ის დასაწყისში სომხეთა ჯარი დაეუფლა „გუგარქსა და კლარჯს, რომლებიც ადრე ერვადიანთა (სომხური დინასტია — გ.კ.) სამეფოს ნაწილებს წარმოადგენდნენ, ხოლო შემდეგ დაპყრობილ იქნენ საქართველოს მიერ“ (გვ.40). სომხები გუგარქს ეძახიან ქვემო ქართლს, კლარჯს, კი იგივე კლარჯეთია რაკი ქვემო ქართლი და კლარჯეთი სომხეთის ორგანულ ნაწილად მიაჩნიათ და ქართველები მათ დამპყრობლებად, ცხადია, ტაოს, სპერის, კოლაარ-

ტაანის მიმართ უფრო მტკიცე პოზიციაზე დგანან. მათ სომხურენოვანი არც სომხ ბავშვებს და არც მათ მასწავლებლებს ერთი წუთითაც არ შეუპარებათ ეჭვი. იძულებული ვხდებით, ზოგი რამ შევახსენო ქართველ მკითხველს. ცნობილი ბერძენი გეოგრაფი, ძველი და ახალი წელთაღრიცხვების მიჯნაზე მოღვაწე სტრაბონი გვაუწყებს: „მოგვიტყვიან არამენიაზე, რომ პირველად ის პატარა ყოფილა, გაზრდილა არტაქსიასა და ზარიადრის მეშვეობით, რომლებიც პირველად ანტიოქ დიდის სარდლები იყვნენ, ხოლო მერე, მისი დამარცხების შემდეგ, გამეფდნენ... ამით გაზარდეს (არმენია იმით), რომ მეზობელ ხალხებს ჩამოაჭრეს ნაწილები; მიდიელთაგან — კასპიანე... იბერებს — პაროდრეს კალთები, ხორხენე და გოგარენე“.

სელევკიდთა წინააღმდეგ ბრძოლაში რომის სახელმწიფომ მიზანშეწონილად მიიჩნია მხარი დაეჭირა სომხ ხელისუფლებათათვის და ამის შედეგია სომხეთის საზღვრების განგრეობა ძვ. წ. II ს-ის დასაწყისში. ქართველები კი იმ დროს სელევკიდთა სახელმწიფოს ემხრობოდნენ. მეცნიერთა მიერ გარკვეულია, რომ სომხ მეფეებს იმ ხანებში იბერიის (ქართლის) სამეფოსთვის ნაურთმევიათ ტაო, სფერ, ქვემო ქართლის დიდი ნაწილი და სხვაც. მაგრამ ქართველები არ ურიგდებოდნენ თავიანთი მიწა-წყლის დაკარგვას და საუკუნეების განმავლობაში იბრძოდნენ დაკარგულის დასაბრუნებლად. როგორც ცნობილია, თბილისი 400 წელიწადს მტრის ხელთ იმყოფებოდა, მაგრამ დავით აღმაშენებელმა შეძლო მისი გამოსხნა და კვლავ საქართველოს

დედაქალაქად გადაქცევა. ასევე ხდებოდა სხვა ქართული მხარეების მიმართაც. ლეონტი მროველი, XI ს-ის მემკვიდრე, რომელიც გარკვეული მიზეზების გამო, სომხეთიურადაა განწყობილი სომხებისადმი (ამის თაობაზე ბევრია დანერვილი), ხაზგასმით აღნიშნავს და თანაც არაერთხელ, რომ ქართველები თავდაუზოგავად იბრძოდნენ სომხებისგან მიტაცებული მიწების დასაბრუნებლად და წარმატებებსაც აღწევდნენ. კლარჯეთის შესახებ ლეონტი, კერძოდ, წერს: „იყო კლარჯეთის ერისთავი არზოკ მეფისა, აზნაურთავედანი. და იგი აწენდის საზღვართა სომხთისათა, ქუეყანასა პარხლისასა, რომელ არს ტაო, და ვერავინ შევიდოდა მავნე კლარჯეთს. რამეთუ შეუვალნი და მავარი იყო ტყუთა და კლდითა, და მკვიდრი კლარჯეთისანი იყვნეს კაცნი მკვირცხნი და მხედარნი“. მაშასადამე, კლარჯეთი არა მარტო ორგანული ნაწილი იყო იბერიის სამეფოს, არამედ იგი წარმოადგენდა საყრდენს (რომელშიც „მავნი“, ე.ი. ამ მხარის დამპყრობის მოსურნე სომხები ვერ შედიოდნენ), საიდანაც ქართველები აწარმოებდნენ ბრძოლას ძვ. წ. II-I საუკუნეებში სომხეთის მიერ მიტაცებული ტაოს დასაბრუნებლად.

გავრცელება შემდეგ ნომერში

1 ივნისი - ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღეა

გუსურებით პატარებს პედნიერ მომავალს,
ლამაზ და შინდარსიან სსოვრებს

ანა კალანდაძე

პანანინა რტო ვარ

მეფერება მზე ალერსის მთხოვარს,
ვარდისფერად ცაშან ჩამოთოვა...
მე მიგალობს, როდი მიმატოვა,
თოხისტარა, პაწაწინა რტო ვარ...
ქარი მარხევს და ყვავილებს მაცლის,
ყვავილს მომწვეტს, გაიტაცებს მინდვრად...

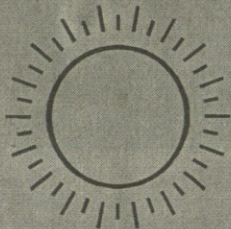
დამიყვავე, ქარო, ნუ ხარ მკაცრი:
პატარა ვარ, მოფერება მინდა!
მითხარიო: როგორ, როგორ ვანდო
საიდუმლო აშარსა და მსტოვარს?
მებადეო, ნუ დამტოვებ მარტო,
მეშინია, პაწაწინა რტო ვარ!



შოთა ნიშნინიძე

საგაზაფხულო

კარში გამო, ბიჭო სესე,
ველ-მინდორი თბება მზეზე,
გუგულები მოგახიან:
კაფე - თესე,
კაფე - თესე.



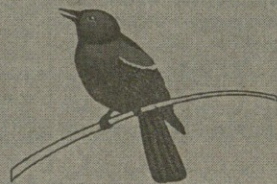
დღეს მერცხალი შემოფრინდა,
გადმოლაზა ნისლი ხშირი,
ტანზე კაბად დამე ეცვა,
მთვარის თეთრი გულისპირით.
შემოფრინდა,
შემოსხივდა ზღაპრიდან
თუ არაკიდან,
ცისარტყელას ჭრელი ლენტი
გაჭრა კუდის მაკრატლითა.



ალეკო შენგელია

ნუ გაშინია

რა გაშინებს, ჩიტუნიავე,
მე დაგინგრევ ბუდეს განა?
ნიავე რომ ნაზად არწევს
და უმღერის იავნანას!
მხოლოდ მინდა შენს პატარებს
მივეახლო, ვესაუბრო,
„მშია, მშია“ რომ ჭყვივან,



რა საჭმელი მოსწონთ უფრო?
მე შეგურჩევ და მოვუტან,
გამიწყრება დედა განა?
ჩემს დედიკოს ძლიერ უყვარს
ჩიტუნები თქვენისთანა!
ნუ დაფრთხები, ჩიტუნიავე,
იჟღურტულე, ჩემო კარგო,
მინდა ბუდე ყვავილებით
მოგიერთო და მოგიქარგო!

საყურე

გაუხვრიტეს მარიამს
ყურის ბიბილოები.
და ზურმუხტის საყურე
გაუკეთეს დროებით.
უხარია კუდრაჭას,
ამაყობს და ტრაბახობს,
ყველას უნდა ყურები
და საყურე ანახოს.



დღემდე ციცქნა მარიამს,
საყურე არ ჰქონია,
ჰოდა, რომ გაუკეთეს,
თავი დიდი ჰგონია.

კატა
«პახმელიაზე»

გუშინ ნიკამ იამზეს
მთვრალი კატა ანახა,
— ნახე, როგორ გამოთვრა
ეს წუწკი და ეს გლაზა?



— აბა, ბიჭო, რასა ჰგავს,
მეზარება დანახვა,
ორი-სამი წრუწუნა
თავისუფლად გალახავს.
— მეორედ შევესწარი
ამისთანა სანახავს,
ასე თვრება, როცა ჭამს,
კატა კატაბალახას.
გარეთ ძინავს ყოველთვის,
კაკლის ჩრდილში, ნიაზე
და მჟავე კიტრს მიირთმევს
დილით „პახმელიაზე“.

მურაბა

ცუდი რამე იკადრეს
გიორგიმ და გურამმა,
ნინა ბებოს მოპარეს
ქილით მაყვლის მურაბა.
არც ბაბუს სცეს პატივი,
არც ბებიას ჭაღარებს,
გამოლოკეს ქილა და
შავი მიწა ჩაყარეს.



მერე ქილას დასურეს
სახურავი პლასტმასის,
დადგეს თავის ადგილზე
სიცილით და კასკასით.
ამასწინათ გაცივდა,
ავად გახდა გურამი
და ექიმმა ურჩია
ჩაი მაყვლის მურაბით.
ცაცხვის ჩაი მიართვა
ბებომ გურამს ლოგინში,
ახსენეს ქილას თავი და...
მურაბაზე ბოდიში!

მედიკუმენტი
ბიზლიტინი

6 ՈՅԵՈՆԸ, ԿՅՈՒՆ

10.00 დილის პრაგმა.
12.00 სპ. 12.30 რეიტინგი.
12.45 მ.ბ. "ბაჭყალიშ ბა-
ჭუში". 14.10 "ქიქი ქალა."
14.30 მო-თ. 15.00, 18.00,
20.00 მოამბე. 15.20 "ბავშვი - უმ-
რავლეს ყოვლისა". 15.30 "სოფ-
ლის ქონიკები". 16.00 "შაღლიის
ახალი ამბები". 16.20 "ინ ვი-
ბარის?". 16.40 ტყუილისშეღის სიმ-
ღერები. 17.15 "ანიად პომედე" -
ფიკინი-200. 17.35 "რენომი". 18.15
"მოზიკა". 18.55 აფხაზეთის ტელეუ-

ზა. 19.20 ხეირი. 19.30 "ენერგია".
19.45 ტოტოლოტო. 20.00 "დიდი
ზის ზღაპარი". 20.20 "შოკოლა-
დის მიკროფონი". 20.45 ტელესკო-
პი. 20.50 ვიდეოპატრული. 22. 21.00
ტაიპუტე. 22.00 "ფორტუნა". 22.40
"დრიბლინგი". 23.25, 0.15

19.00 "კვირადღე": მულ-
 ტვლიანი, გალივი, კინოფი-
 ტაზი, სუვერ-მაგნი, პა-სე-
 ანი, ანტრატე, "მედიუმი", მჟ.ფ.
 ლამის ქაღალე, პოტ-პარადი.
 8.00, 11.30 შუქა. 9.00.
 18.00, 0.30, 2.30 ტური-
 9.10 მულტსერიალი. 9.40.
 18.40 საბესტიალი. 10.10.
 ფილმი-ბავშვებს. 12.00, 0.00 "სი-
 მსრეაზი". 12.30, 19.40 "მირა-
 80": 13.20 მჟ. 15.20, 19.10 "მე-
 სტრუქციონი უზანზი". 18.20
 ბატატა. 20.30 სპორტპროგრამა. 21.00.
 კირა 21.50 მჟ. "სემინარა შიქა-
 სისინა". 0.40 მჟ. "ბავშვების

პრეს სიკვდილს. 3.40 კლასიკა
8.00, 10.00, 16.00, 22.00
მთავარი  0.00 ახალი ამბები. 8.10
9.10, 9.55, 10.15, 12.25, 14.25
15.55 ძველი პანები. 8.15
11.00 ნახვ. 8.25 ფართული კამერა
8.45 ოჯახი. 8.55 ბუთილი და
მოხდა. 9.15, 11.55, 14.30 დოკუ-
მენტარული. სხვა. 13.45
სტუდენტული სამუშაო. 16.15, 17.50
20.00, 21.05 მუსიკალური. 16.25
ფილმო-ბავშვებს. 18.00 მხვ. ბავშ-
თა. 20.25 ფართული კამერა. 20.45
თეატრული ორბიტა (გამოქრ.)
21.15 კომერსი-მოსტრი. 21.35 ალ-
ბის კლუბი. 22.30 მხვ. კომერსი-
მოსტრი. 23.00 ო.10 მოსტრი

გია. 0.15 მფ. „პატრიოტიზმი“.
17.05, 20.35, 21.40 ტელ.
VII ვაჟა-ფშაველ. 17.20, 00 დოკუ-
პრეზი 17.50, 23.30 ვასარ. პრო-
გრამა. 18.10 ფეხბურთი.
„ევრო-2000“. 20.10 აჩუკდა. 20.35
მუსიკა. 20.55 „ვატამოლიტი“. 21.40
მფ. „ოქროსი ციყვების გუნდი“. 0.20
მფ. „ბასარიშვილი გომრეზოვი“.
17.00 ფილმი - ბავშ-
ვები. 18.10 „კოკრიტინა“. 18.40
მუსიკა-პროგრამა. 19.00 მხე-
რეთა. 20.30 ფეხბურთი.
20.30, 0.00 პოსტ-ფაქტუა. 21.00
ფილმ-კლასიკები. 21.45, 23.45 მუსიკა.
22.00 მფ. „საქმეობრივი“. 0.
ვაზ-პარნასი.

თქვენზე ადვილია ვატი. 16
 სურვილით კი. 17.00 გვირ
 სურვილს 18.15 ზღაპრის ტელეფონ
 ბაზა. 18.45 მზ. "სიყვარულით
 რისაც ბავშვობაში დრო დავ
 ზღაპრს." 20.30 აქტუალური თემა. 21.30
 სცენის ისტორიები. 22.00 მზ. "0
 გზისადმი პპკინეზი".
 10.00 ექო. 10.15, 18.00
 მულტფილმი. 11.00, 18.00
 კარტუნი. 12.30 ტელეფონ. 14.00
 16.30, 20.45, 23.15, 14.5 მზ.
 15.45, 20.15 მუსიკა. 22.15 ფარდ
 გახსნამდე. 1.00 ტელეფონი.
 8.00 ტელეფონ. 10.10, 12.30

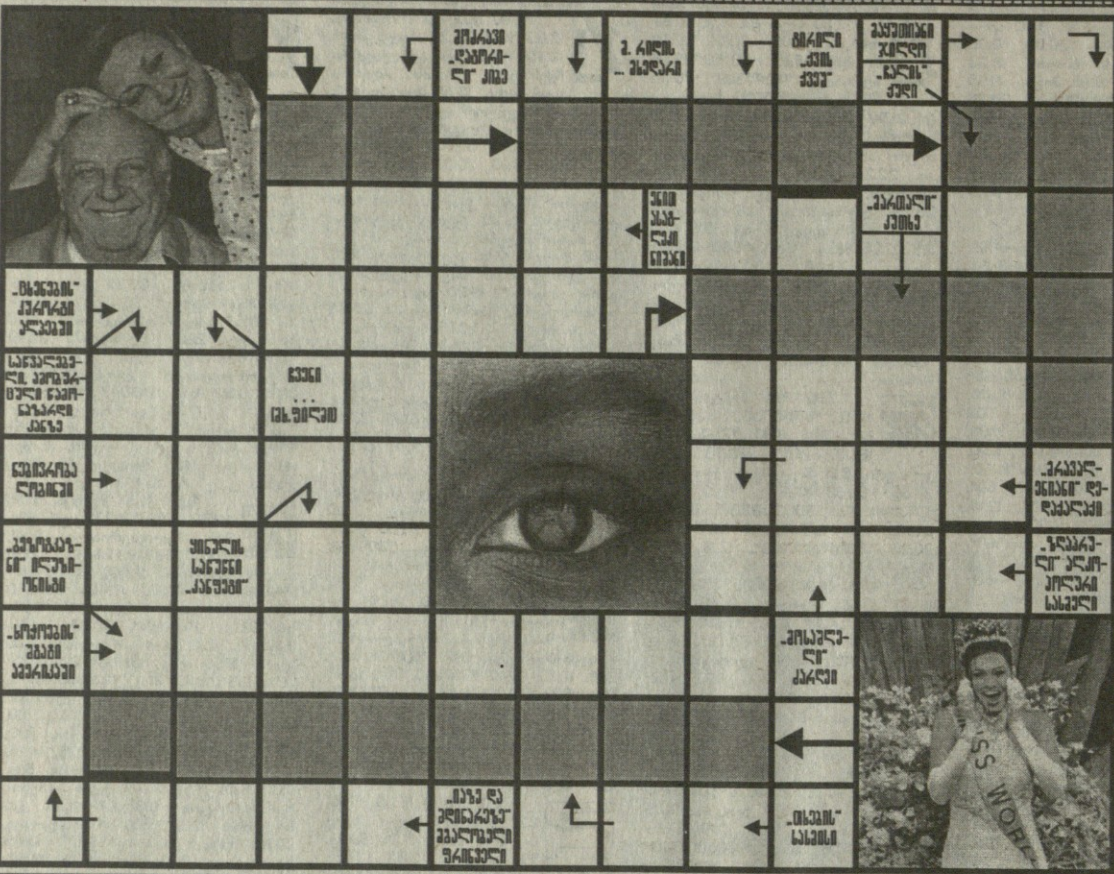
[illegible]

Ф. ХРАНИ МЕНЯ, МОИ ТАЛИСМАНЫ. 19. 40 Финал телевикторины "Ай Пушкин!". 20.25 X/Ф "ВЫСТРЕЛ". 22. Время. 22.35 X/Ф "СКАЗ ПРО ТО, ЦАРЬ ПЕТР АРАПА ЖЕНИЛ". 01. Теннис. Чemp. мира. Финал.

11.35 X/Ф "ЗНА
СМЕРТИ" (США). 13.
Сделано в Голливуде. 19.
г. 13.30 X/Ф "ПОДЗЕМЕЛЬ
(США). 15.00 X/Ф "ПРАВО НА ЖИЗН
(Гонконг). 16.30 X/Ф "БЕСКОНЕЧНА
ЛЮБОВЬ" (США). 18.25 X/Ф "ДОМ
ШНИЙ АРЕСТ" (США). 20.15 Сер
"ВОЗВРАЩЕНИЕ В БРАЙДСХЕ
(Великобритания). 11-я серия. 21.45
X/Ф "ДОЛГОЕ ПАДЕНИЕ" (США). 23.

Х/Ф "ЦЕЛЬ - ПРЕЗИДЕНТ" (США).
00.55 Х/Ф "ИСПОЛНИТЕЛЬ ЖЕЛАНИ
(США). 02.25 Х/Ф "НЕЗНАКОМЕ
ДОМЕ" (США).
DISCOVERY 13.00 Эли
CHANEL лотус. 13.50 Космиче
решение. 14.20 Мир
душего. 14.45 Гитлер и Сталин. 15
Поворотные моменты истории. 16.
19.20 Животное X. 16.35 Охотники
призраков. 17.30 Век войн. 20.00 Ог
вая мощь - 2000. 21.00 Экстремаль
машины. 22.00 Все, что вы хотели за
23.00 Охотник на крокодилов. 0.00 За
дочная плащаница.

საქართველო



უსამართლოდ რეპრესირებულს და წლობით ციხის რეჟიმით განაშენებულს, ბატონ **გაბრიელ ბაბინას** ვულოცავ პატიმრობიდან განთავისუფლებას, ვისურვებდი, რომ სულ მალე ასევე თავისუფალი, სამოქალაქო ცხოვრებას დაბრუნებული იყოს, მისი ვაჟიც, ბიჭი **ბეჭტა გელაშვილი**.

ლმერთმა ქნას ყოველივე სიკეთე მათი ოჯახის ბედნიერებისათვის.

გულწრფელად: შალვა ჟორდიაშვილი.

შეცდომის გასწორება

გაზეთ „საქართველოს“ ნინა, მე-19 ნომერში დასტაბეზულ სტატიაში „იქნებ გვეცადა?“ გაიპარა უზუსტობა. აღნიშნული ნომერის მესამე აბზაცის დასაწყისში „სუფსის პატრიოტების“ ნაცვლად უნდა იყოს „სუფსის პატრიოტები“, რისთვისაც ბოდიშს ვუხდით მკითხველს.

ბუღალტერიისა და კომპიუტერის შემსწავლელი კურსები

თუ გსურთ: 1. დრამა და საფუძვლიანად დაუფლდეთ ბუღალტერიის კომპიუტერულ (მასთან ერთად საგადასახადო კოდექსს, აუდიტს) 2. მიიღოთ სერტიფიკატი 3. ისწავლოთ ქალაქის ცენტრში მიმართეთ აკად. პ. გუგუშვილის სახ. საქართველოს ეკონომიკურ-პოლიტიკური ინსტიტუტის ბუღალტერია მომზადების ცენტრს. სწავლა დაიწყება 1 აპრილს. **P.S.** აქვე ფუნქციონირებს კომპიუტერული კურსები შედგენილი ფასეულობით. „თავისუფლების მოედანი“, პუშკინის ქ. №5 საბრ. ტ. 99-60-20, 93-36-93, 79-50-05 (საღამოს) 8(99) 57-39-46.



სამუშაო ყველასათვის

გინვეთ სამუშაოდ ყველას, სქესის, პროფესიისა და ასაკის განურჩევლად კომპანიაში, სადაც თქვენი მატერიალური მხარე გაუმჯობესდება და მოწესრიგდება ძირითადი შემოსავლით 100-დან 500 დოლარამდე და დამატებით სხვადასხვა ფულადი თანხის გამოუმუშავებით.

ამასთან ერთად: 1. წონაში დაკლები ყოველგვარი დიეტისა და წამლების გარეშე. მიირთვით „პერბალაიფ“-ის ვიტამინების შემცველი პროდუქტები და სულ მოკლე დროში ნახავე შესანიშნავ შედეგს. 2. „დერმაჯეტის“ პარფიუმერიის უნიკალური კოლექცია. ტელ: 95-68-92 (ირინა ქობულაშვილი).

განცხადება

4 ივნისს, პარასკევს, 3 საათზე საზოგადოება „ცოდნა“ მართავს დისკუსიას თემაზე „ქართული ისტორიოგრაფია 1921-90 წლებში.“ გთხოვთ, მომზადდეთ და მონაწილეობა მიიღოთ დისკუსიაში. საზოგადოება „ცოდნასთან“ არსებული ისტორიის მეთოდსაბჭო.

იყიდება დიდი დიდი IV მიკრორაიონში, ავტოტრანსპორტის ბოლო გაჩერებასთან, ლვოვის პროექტის 9-სართულიანი სახლის მე-5 სართულზე მდებარე 4-ოთხბინი ბინა. სარემონტო, ფასი 5000 დოლარი. დამატებითი ცნობებისათვის დარეკეთ 76-65-42 საღამოს საათებში, ზაზა.

ქრავდება პრესის სარეალიზაციო ადგილები ქალაქის სხვადასხვა უბნებში სათანადო ნებართვებით. ხელმისაწვდომი ფასებში. დამატებითი ცნობებისათვის დარეკეთ 76-65-42 ზაზა, 72-40-02 გენადი. 93-18-41, 93-20-36 ზაზა.

იყიდება 2-ოთხბინი იზოლირებული ბინა, მაღალი ჭერით (მმ.) ტაბიძის ქუჩაზე (მერიის უკან) 3 სართულიანი სახლში. ფასი 10000 დოლარი. ტ. 92-08-77, გოგი.

ქრავდება პურ-ფუნთუშეულის საცხობი ყველა საჭირო დანადგარით დეზერტიერების ბაზრის 1 სართულზე. ტელ.: 93-20-36 (სერგო), პეიჯერი (900) 70-60 ირაკლი.

ჯუსტან გასარიას ხსოვნას



ძვირფასო ჯუსტან, მოუშუშებელი ქრისტიანული ღირსების, შენი ოჯახის წევრების, ახლობლების და მეგობრებისთვის შენი ასე უდროოდ წასვლა იმეცხება. მთელი რვა თვე ვეძებდი შენს კვალს და ბოლოს მივაკვლიეთ, მაგრამ ვერაღებ, რომ მუხანათურად მოკლული გნახეთ. მშობლიური გალიდან სეპარატისტების მიერ გამოდევნილმა ინგლისელი, იშრომე, რომ ოჯახისთვის მიგვრედა და კაცურად აღასრულე შენი ვალი მის წინაშე, მაგრამ განგებამ არ დაგაცალა: ორმოც წელს მიტანებულ ახალგაზრდა კაცს ვიღაც ვიგინდარამ ვერაგულად მოგისწავლა სიცოცხლე. ნათელში გამყოფოს ღმერთმა. მსუბუქი ყოფილიყოს შენთვის მშობლიური მინა.

პროსტოკოპი

1 - 7 ივნისი, 1999 წელი

მარში
ეს კვირა არც თუ წარმატებულად აწყობა თქვენი ორშაბათის დაგეგმვით მომავალ „საგმირო საქმეებს“, მაგრამ სამშაბათს მოგინვეთ იფიქროთ რეალური პრობლემებზე, მაგალითად იმაზე, თუ როგორ აიცილოთ ფულის უმრავლესობა ფლანგვა. ორშაბათის შეგიძლიათ მთლიანად მიენდეთ. იგი თავად იზრუნებს თქვენზე ხუთშაბათი — კონფლიქტებისა და ურთიერთობების უნაყოფო გარკვევას გიქადით. პარასკევი, შაბათი და კვირა ვერ მოუტანს სიმშვიდეს თქვენს განაშენებულ სულს.

კურო
თქვენი სიჯიუტის წყალობით სასურველ შედეგს მიიღწევთ. იმისათვის, რომ თქვენი ჩანაფიქრი განხორციელდეს სამშაბათსა და პარასკევს ძალების მატყლმუშის გამოყენება იქნება საჭირო. ორშაბათის სასამოვნო მოგზაურობა გელით. შაბათს ტელეფონის მეშვეობით თქვენ წვეტით პრობლემას. კვირას მოგინვეთ გონების სრული დაძაბვა, რათა გადაჭრათ თქვენთვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები.

ტყუპები
თქვენთვის „მშობლიური“ თვე წარმატებულად დაიწყება. მთავარია არ შედრკეთ და დასახეტი გლობალური მიზნები, მაშინ შედეგიც შთამბეჭდავი იქნება. ორშაბათს ნუ იფიქრებთ ფულის მოპოვების შესაძლებლობაზე. ავობებს მისთვის გააშაბადოთ დიდი საფულე. ორშაბათისა და კვირას ვარსკვლავები გიჩვენებენ არაფერს, რადგან ფორტუნა თქვენს გაგიღებთ. პარასკევს კი თქვენი ინტუიცია გაძლიერდება და მასთან დაკავშირებული საიდუმლო წინადადებებიც. ნუ შეშოთ თქვენ თუ შაბათი დღე კონფლიქტით დაიწყება.

კიპო
ღმერთის იმედი გქონდა, მაგრამ თავდაცვითი გვედ იყავი. ეს შეგონება კვირის პირველ ნახევარში თუ გამოგადგება. სამშაბათს თქვენ სულიადად უეცრად შეცვლით გემებას, თუმცა წინა დღეს თავს დასდებდით იმაზე, რომ ეს ასე არ მოხდებოდა. ორშაბათი და ხუთშაბათი იმითადაა აღსანიშნავი, რომ ამ დღეებში თავისუფლად შეგიძლიათ დავერდნით პროფესიონალურ წინაგონებას, დამთავრდება ეს იმით, რომ პარასკევს მიიღებთ სარსკო და საპასუხისმგებლო გადაწყვეტილებას, რომელიც ყოველგვარი გართულების გარეშე დასრულდება. ნუ მიეცემით ცთუნებას — ეს შეიძლება ძვირად დაგიჯდეთ.

ლოში
სამშაბათს მზად იყავით სასამოვნო მეგობრული ურთიერთობებისათვის და ეს იქნება ის ერთადერთი სიხარული, რომელიც ამ კვირაში გელით. იმიტომ, რომ ორშაბათსა და შაბათს დატანჯვით საკუთარ თავს აუხდენელი ოცნებებისა და იმედგაცრუების გამო, ხოლო პარასკევს ჯავრის ამოყრის მიზნით ყველასათვის მოულოდნელად ჩაებრებით კონფლიქტში. მხოლოდ კვირას დაგიბრუნდებათ სასამოვნო შეგრძნებები.

ძაღვლი
სამშაბათი მთლიანად მიუძღვნეთ სამომავლო გეგმას. პარასკევს თქვენი ცხოვრების პოზიტიური აღქმა თქვენს შემოქმედებით სტიმულად იქცევა. თუმცა ყოველივე კარგი ამით დასრულდება, რადგან შაბათს თქვენ გადაწყვეტთ მეტისმეტად შეუძლებელს და ეს აზრი მაშინვე გამოიწვევს მთელ რიგ უსამოვნებებს, რომლებიც კვირას დაიწყება.

მელსაც კვირასაც კი ვერ გაუმეორებთ.

სასწორი
ორშაბათს ყოველდღე უმრავლესად დახარჯავთ ფულს, რისთვისაც ამ დანახარჯისათვის პასუხს თქვენს მეგობრებს წინაშე ატყობთ. ორშაბათს, თუ სად და რამდენი „ჩადეთ“ თქვენთვის წარმოდგენილი თანხა. ნუ მიიტანთ ამ არასასამოვნო ფაქტს გულთან ახლოს, რადგან ორშაბათს თქვენი საცხელი გამართლებული იქნება. ხუთშაბათი და პარასკევი ის დღეები, როდესაც თქვენი ოცნებები სარწმუნო შემოსავალზე „ოქროს ციფრებს“ გადაიქცევა. უშედეგოა ეს საკითხი ბჭობის საგნად გახდეს თქვენი ოჯახის წევრებისათვის.

ღრინაქალი
მოემზადეთ სხვადასხვა სასათის უსამოვნოებათა გამოცდებისათვის, იგი დაიწყება სამშაბათიდან და გააძლიერდება თქვენს გულისწინააღმდეგობას. თქვენ მოგინდებთ განმარტობა და შეგანუხებთ. მაგრამ ეს არ ნიშნავს იმას, რომ გასაძლიერებული და ეჭვით შემოვლილი. ორშაბათიდან პესიმისტური ნიჭები შეიცვლება ხალისიანი განწყობილებით. ხუთშაბათს გელოდებთ სასამოვნო ნუთები, პარასკევს შემოიღებთ სასიყვარულო პაემანზე ფრთხილად გამოცხადებით.

მშვილდოსანი
მხოლოდ ტანჯვით თუ განწმენდებით თქვენს მიერ ჩადენილი შეცდომებისაგან. სამშაბათს მეგობრებთან ურთიერთობა დიდ სიამოვნებას მოგიტანთ. ორშაბათს კი განმტკიცდება ამ ურთიერთობის გაღრმავების პერსპექტივა. ნუ იქნებით ზედმეტად თვითდაჯერებული, რამეთუ პარასკევი და შაბათი დიდ იმედგაცრუებებს გიქადნით. ნუ დამნუშრდებით, ყველაფერი წარმატებულია.

თხის რაბა
სამშაბათს ყურადღებით მოეციდეთ თქვენს ჯანმრთელობას, დიდიან ალბათობა იმისა, რომ აღმოჩნდეთ ავადმყოფის სარეცელზე. არც ორშაბათი გამოირჩევა უსუსულობით. ხუთშაბათს უმჯობესი იქნება თუ არ მიიღებთ რაიმე სერიოზულ გადაწყვეტილებებს, რადგან შედეგი საველელო იქნება: ნურც პარასკევს გადაწყვეტით პირად და საზოგადო პრობლემებს. შაბათს ყურადღებით მოეციდეთ თქვენს ფინანსურ მდგომარეობას. მხოლოდ კვირა იქნება ბედნიერების მომტანი დღე.

მარცხალი
ეს კვირა აწყობა „50/50“-ზე სერიოზი. ორშაბათს მოემზადეთ ქრონიკული დაავადებების გამწვავებისათვის. ხუთშაბათს იმედგაცრუება გარდუვალია, მაგრამ თქვენ ხომ რთული მდგომარეობიდან სწავლის ოსტატი ხართ. ბოლოს და ბოლოს, ეს მიგვიყვანს იქამდე, რომ უკვე დღეს თქვენ სასარგებლოდ გამოიყენებთ. უფრო სწორად მიიღებთ ისეთ გადაწყვეტილებებს, რომელიც სულ ცოტა ხანში მნიშვნელოვან სარგებელს მოგიტანთ.

თევზაობი
სამშაბათს ნუ გამოიჩინებთ ზედმეტ აგრესიულობას და ნურც ნაჩქარევ გადაწყვეტილებებს მიიღებთ. იმის გამო, რომ ხუთშაბათი დღე გიმზადებთ მთელ რიგ უსამოვნებებს, ორშაბათს დაისვენეთ და ძალია მოიკრიბეთ რამეთუ იგი დაგჭირდებათ მომავალი დღის პრობლემების გადაწყვეტაში. არც პარასკევი დღე იქნება უკეთესი, რადგან ყველაფერი გაუთვან ახლოს მიგაქვთ. შევეცადეთ კვირას მიეცეთ სასამოვნო ფიქრს იმაზე, თუ სად და ვისთან ერთად გაატარებთ მომავალ შევეულებას.

ღრმა თანაბრჩეობას ვუცხადებთ გადრი ყიფიანს ბაზის და ძ-ე მიჩ ყიფიანს ქმის, გიჭი ზალ-პას ძი ყიფიანის ბარდაცვალებას ბაზი.

ზაზა ალადაშვილი, სერგო ჯანაშვი, გავით „სამართლებელ“ რედაქცია

მთავარი რედაქტორი სერგო ჯანაშვი

მთავარი რედაქტორის მოადგილე ბია თვალაშაძე

გაზეთი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპებით. გამოქვეყნებულ მასალებზე პასუხს ატვირთს ავტორი.

რედაქციის მისამართი:

თბილისი, თავისუფლების მოედანი, კუბიძის ქ. 5
გაზეთის ინდექსი 66447

შ.პ.ს. გაზეთი „საქართველო“

რეგისტრირებულია თბილისის კრწანისის რაიონის სასამართლოს მიერ. №06/4-444

ტელ.: რედაქტორი: 93-20-36, რედაქცია: 93-18-41

რედაქცია: ელგუჯა ჩხაიძე (რედ. მოადგილე — დარგობრივი ეკონომიკა), გიორგი ბეჟუაშვილი — უცხოური ინფორმაცია, ზაზა ალადაშვილი — კომერციული დირექტორი, მანანა ლობჯანიძე — პოლიტიკა, ნანა ძველია — რეგიონალური პოლიტიკა, იზოლდა ცირაძე — ინფორმაცია.

კორექტორები: ქეთი ჩადუნელი, ნათია ჭანტურია, **კორექტორები:** ამალია გოგიაშვილი, ამირტა ჯანაშია

კომპიუტერული უზრუნველყოფა:

აპაბა ლაიშაშვილი, სოსო გენგაშვილი, ზურა აბაშიძე, ნანა ჩაიშვილი, პაიკინა შერაძე, ირაკლია პაპიაშვილი.